

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від _____ 20 ____ року м. Тернопіль № _____

***Про програму соціально-
економічного та культурного
розвитку Тернопільської
області на 2024 рік***

Відповідно до законів України „Про місцеві державні адміністрації”, „Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”, „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій”, статті 15 Закону України „Про правовий режим воєнного стану”, указів Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 „Про введення воєнного стану в Україні”, № 68/2022 „Про утворення військових адміністрацій”, від 6 листопада 2023 року № 734/2023 „Про продовження строку дії воєнного стану в Україні”, постанов Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 621 „Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету” (зі змінами), від 11 березня 2022 р. № 252 „Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану” (зі змінами):

1. Затвердити програму соціально-економічного та культурного розвитку Тернопільської області на 2024 рік (далі – Програма), що додається.
2. Структурним підрозділам обласної військової адміністрації, територіальним органам центральних органів виконавчої влади, районним військовим адміністраціям:
  - 1) організувати та забезпечити належне виконання показників і заходів, передбачених Програмою;

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
№ 777/01.02-01 від 28.12.2023

Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000067EF2E00498EA100
Підписувач Труш Володимир Любомирович
Дійсний з 17.03.2022 15:54:06 по 17.03.2024 15:54:06

2) надавати департаменту економічного розвитку і торгівлі обласної військової адміністрації до 20 липня 2024 року та 20 січня 2025 року:

вичерпну інформацію з детальним аналізом про стан виконання основних показників та заходів, передбачених Програмою;

інформацію щодо реалізованих (що реалізуються) проєктів у відповідних галузях із зазначенням конкретних кількісних показників;

аналітичну записку щодо основних тенденцій соціально-економічного розвитку області із зазначенням факторів, які сприяли покращенню ситуації або вплинули на її погіршення.

3. Департаменту економічного розвитку і торгівлі обласної військової адміністрації забезпечити узагальнення поданих матеріалів та про стан виконання Програми інформувати обласну військову адміністрацію до 10 серпня 2024 року та 10 лютого 2025 року.

4. Визнати такими, що втратили чинність:

розпорядження начальника обласної військової адміністрації від 30 серпня 2023 року № 475/01.02-01 „Про розроблення проєкту програми соціально-економічного та культурного розвитку Тернопільської області на 2024 рік”;

розпорядження начальника обласної військової адміністрації від 06 вересня 2023 року № 485/01.02-01 „Про внесення змін до розпорядження начальника обласної військової адміністрації від 30 серпня 2023 року № 475/01.02-01”.

5. Контроль за виконанням цього розпорядження покласти на заступників начальника обласної військової адміністрації згідно з розподілом обов'язків.

Начальник військової адміністрації

Володимир ТРУШ

Володимир Важинський

Віктор Устенко

Світлана Беспоповцева

Галина Воляник

Христина Кузишин

Сергій Калиняк

Володимир Комінко

Ольга Хвас

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядження начальника
обласної військової адміністрації

№ _____

ПРОГРАМА
соціально-економічного та культурного розвитку
Тернопільської області на 2024 рік

ВСТУП

Програма соціально-економічного та культурного розвитку Тернопільської області на 2024 рік (далі – Програма) розроблена департаментом економічного розвитку і торгівлі обласної військової адміністрації спільно з структурними підрозділами обласної військової адміністрації та за участю органів місцевого самоврядування, територіальних підрозділів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади в області.

Законодавчою основою для розроблення Програми є закони України „Про місцеві державні адміністрації”, „Про місцеве самоврядування в Україні”, „Про правовий режим воєнного стану”, „Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”, „Про стратегічну екологічну оцінку”, постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 621 „Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету” (із змінами).

При підготовці Програми враховані завдання визначені документами державного планування, а саме:

Плану України, урядового документу в рамках інструменту Ukraine Facility;

Плану дій щодо подальшої інтеграції секторів української економіки до спільного ринку Євросоюзу;

Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, схвалених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019;

Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695 (зі змінами) та відповідного плану заходів з її реалізації;

постанови Кабінету Міністрів України від 29 липня 2022 р. № 879 „Деякі питання фінансування робіт з відновлення зруйнованого майна та інфраструктури”;

постанови Кабінету Міністрів України від 18 липня 2023 р. № 731 „Про затвердження порядків з питань відновлення та розвитку регіонів і територіальних громад”;

Стратегії розвитку Тернопільської області на 2021–2027 роки та відповідного плану заходів з її реалізації, затверджених рішенням сесії Тернопільської обласної ради від 03 грудня 2020 року № 16 (зі змінами).

Програма базується на аналізі основних показників соціально-економічного розвитку області за попередні роки та поточної ситуації у звітному році, з урахуванням наслідків впливу збройної агресії російської федерації на реальний сектор економіки та соціальну сферу.

Війна змінила традиційні форми та підходи до процесу аналізу та прогнозування економічного і соціального розвитку країни. Відсутність повної поточної статистичної інформації та додаткові джерела невизначеності – тривалість та наслідки бойових дій – фактично унеможливили процес прогнозування у традиційній до війни формі та розрізі показників.

У зв'язку з цим процес прогнозування здійснюється в режимі реального часу в умовах високого ступеня невизначеності та непередбачуваності у сфері національної та регіональної безпеки через зміну ситуації на фронті, інтенсивності та географії бойових дій та їх наслідків.

Програмним документом передбачено здійснення узгоджених спільних дій місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування задля втілення єдиної державної регіональної політики на місцевому рівні за особливих обставин, викликаних військовим станом.

Основні завдання Програми та пріоритетні напрями діяльності в області трансформовані в перелік конкретних заходів та згруповані у розділи, які відповідають стратегічним та оперативним цілям розвитку області. Виконання заходів Програми спрямоване на забезпечення адаптації функціонування економіки області та соціальної підтримки населення в умовах військового стану, зокрема, з урахуванням програм підтримки бізнесу та населення і сприятиме створенню умов для безпечного життя мешканців регіону, забезпечення їх нагальних потреб.

Фінансування пріоритетних напрямів Програми здійснюватиметься, у тому числі через місцеві цільові програми, з урахуванням необхідності виконання першочергових завдань, викликаних запровадженням військового стану, реальних можливостей відповідних місцевих бюджетів, а також виділених фінансових ресурсів державного бюджету, приватних інвестицій, кредитних ресурсів та міжнародної технічної допомоги.

Виконання пріоритетних напрямів та завдань Програми забезпечуватимуть структурні підрозділи обласної військової адміністрації, районні військові адміністрації спільно з органами місцевого самоврядування та територіальними органами центральних органів виконавчої влади. Координацію та контроль за процесом реалізації Програми здійснюватиме департамент економічного розвитку і торгівлі обласної військової адміністрації.

I. АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ТА КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА 2023 РІК

Аналіз соціально-економічного розвитку Тернопільщини за підсумками січня-вересня 2023 року свідчить про стабілізацію базових показників у реальному секторі економіки та соціальній сфері, порівняно з початком військової агресії, але й одночасно про низку проблем, які виникли в умовах безпрецедентних викликів.

Промисловий комплекс

Аналіз розвитку промислового комплексу Тернопільщини за підсумками січня-липня 2023 року свідчить про відновлення промислового виробництва та покращення динаміки базових показників в галузевому розрізі промисловості відносно показників 2022 року.

За січень-серпень 2023 року промисловими підприємствами області сплачено до Державного бюджету 660,3 млн гривень (більше на 55,1% аналогічного показника 2022 року); до місцевих – 508,8 млн гривень, що більше на 21,6%.

Одночасно, за 7 місяців 2023 року місцевими суб'єктами господарювання реалізовано промислової продукції на суму 20 млрд гривень, що більше аналогічного показника 2022 року на 40,5%.

Крім цього, протягом відповідного періоду підприємствами промислового комплексу області забезпечено зростання обсягів виробництва промислової продукції на 4,3% у порівнянні з січнем-липнем 2022 року.

Відтак, зростання виробництва промислової продукції спостерігаємо у добувній промисловості і розробленні кар'єрів на 26%; виробництві гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції на 22,4%; машинобудуванні на 21%; металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів, крім машин устаткування на 16,5%; виробництві хімічних речовин і хімічної продукції на 12%; виробництві харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів на 0,2%.

Однак, спад виробництва спостерігається у виготовленні виробів з деревини, виробництві паперу та поліграфічної діяльності на 12,9%; текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів на 15,7%.

Промисловими підприємствами області забезпечено зростання видобування гіпсу і ангідриту в 2,4 рази до 231218,4 т.; крейди в 3,8 рази до 3800,0 т.; піску будівельного на 22,7% до 157950,1 т.; збільшено виробництво яловичини і телятини свіжої чи охолодженої в 10,8 разів до 483,0 т.; борошна дрібного та грубого помелу в 3,6 рази до 285,4 т.; сиру свіжого на 28,4% до 1712,8 т.; тортів і кондитерських виробів на 7,2% до 280,1 т.; цукерок шоколадних на 58,4% до 989,5 т.; сухарів, сушок, грінок на 78,4% до 2068,5 т.; постільної білизни на 25,7% до 1,1 т.; суконь на 11,8% до 447 шт.; курток, піджаків та блейзерів чоловічих та хлопчачих в 2,8 рази до 7661 шт.; капелюхів та інших головних уборів на 73,4% до 15430 шт.; паперу побутового та санітарно-гігієнічного призначення на 32,4% до 117,5 т.; дверей та їх коробок

на 53% до 361 шт.; виробів столярних та конструкцій будівельних з деревини на 60,9% до 854,6 т.; інструментів, корпусів та рукояток інструментів в 2 рази до 67,4 т.; спирту етилового неденатурованого на 18,8% до 4774,7 тис. л; розчинників та розріджувачів на 16,1% до 8214,6 т.; резервуарів, цистерн, баків і контейнерів в 5,6 разів до 7,9 т.; вікон та їх рам, дверей на 17,3% до 145,7 тис. шт.; виробів домашнього вжитку на 19,2% до 37,3 т.; фурнітури для меблів в 2,1 рази до 564,2 т.; резервуарів, цистерн, баків та подібних ємностей для рідин, з металів чорних на 43,5% до 160,2 т.; лопат на 8,9% до 113,5 т.; цистерн, бочок, каністр, ящиків та контейнерів на 9,4% до 3830 шт.; пружин спіральних з металів чорних в 7,8 разів до 21,1 т.; виробів виливаних з металів чорних в 2,7 разів до 198,1 т.; апаратури для прийому та передачі голосу в 92,3% до 3,4 тис. шт.; гірлянд освітлювальних, що використовуються для ялинок на 67,1% до 273,9 тис. шт.; ламп електричних та освітлювального обладнання на 67,1% до 273,9 тис. шт.

Також з початку 2023 року промисловими підприємствами області проводилась робота з розширення та модернізації виробничих потужностей, зокрема: ТОВ „Панорама” проведено реконструкцію виробничих приміщень; ТОВ „Бінфілд Логістик” проводиться модернізація складських приміщень для розміщення мінеральних добрив, ТОВ „Інтерфом-Захід” розпочато будівництво двох виробничих приміщень загальною площею 4000 кв. м., АТ „Технологія” відкрито нову філію з виробництва та постачання упаковок для харчових продуктів напоїв, фармацевтичної та технічної промисловості.

Крім цього, підприємствами непродовольчого сектору промисловості області проведено заходи з підготовки до роботи в осінньо-зимовий період 2023/2024 років, зокрема: ТзОВ „Ліс центр” встановлено твердопаливний котел; ТзОВ „Хйорт Кнудсен Україна” проведено технічне обслуговування котлів, пофарбовано труби зовнішнього газопроводу, утеплено входні двері на рампі, замінено 4 склопакети в складському приміщенні; ТзОВ „Фероплас” придбано дерев’яні палети для спалювання в котлах, проведено ремонт опалювального обладнання; ТзОВ „Орбітал” створено запас привозного балонного газу.

З метою зростання конкурентоздатності продукції впродовж 6 місяців 2023 року ДП „Тернопільстандартметрологія” видано 119 сертифікатів відповідності та проведено 71 технічний нагляд за продукцією.

На сьогодні системи управління якістю на основі міжнародних стандартів серії ISO 9000 функціонують на 201 підприємстві та організації області, системи НАССР впроваджені на 116 підприємствах.

Також на території області здійснюється розбудова мережі індустріальних парків Тернопільської області. Так, індустріальні парки „Тернопіль” (площа - 15 га), „Chortkiv-West” (площа - 87,68 га) та „Західноукраїнський промисловий ХАБ” (площа – 10,6 га) включено до Реєстру індустріальних (промислових) парків України (далі – Реєстр) (накази Мінекономіки від 19.09.2018 № 1318, від 03.10.2019 № 152, розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2022 р. № 1014-р) та обрано керуючі компанії (комунальне підприємство „Підприємство матеріально-технічного забезпечення” Тернопільської міської ради, комунальне підприємство „Агенція місцевого

економічного розвитку” Чортківської міської ради та ТОВ „Індустріальний парк „Західноукраїнський промисловий хаб” відповідно).

На даний час проводяться перемовини з потенційними інвесторами щодо розташування нових виробництв на територіях вказаних парків, зокрема в ІІ „Західноукраїнський промисловий ХАБ” вже зареєстровано два учасники: ТОВ „Дельта-Фуд Індастрі” та ТОВ „М’ясокомбінат Тернопільський”.

Одночасно Борщівська та Лановецька міські територіальні громади стали учасниками проєкту регіонального розвитку „Мережа індустріальних парків „Західний індустріальний кластер”, який є переможцем конкурсного відбору проєктів, які можуть фінансуватися за кошти Європейського Союзу в рамках програми секторальної підтримки. На даний час Лановецькою міською територіальною громадою проводиться підготовка відповідної документації для включення індустріального парку до Реєстру. Борщівською міською радою подано пакет документів в Міністерство економіки України щодо включення індустріального парку до Реєстру індустріальних (промислових) парків України.

Зборівською міською територіальною громадою прийнято рішення щодо створення індустріального парку „Зборів” на земельній ділянці площею 16 га.

Також в області проводиться робота щодо реалізації Плану невідкладних заходів з переміщення у разі потреби виробничих потужностей суб’єктів господарювання з території, де ведуться бойові дії та/або є загроза бойових дій на безпечну територію, який затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 березня 2022 р. № 246-р.

Відтак, на сьогодні в Тернопільську область з початку дії Урядової програми релокації на постійній/тимчасовій основі переміщено/частково переміщено 60 підприємств, що відносяться до різних сфер господарської діяльності (машинобудування, металообробка, харчова, текстильна галузі промисловості, інші) та належать до суб’єктів мікропідприємництва та малого підприємництва. Обласна військова адміністрація надає всебічну допомогу кожному суб’єкту господарювання, який має намір перемістити свої виробничі потужності на територію Тернопільської області, зокрема забезпечується координація роботи з релокації та повний супровід підприємств, а це і пошук виробничих приміщень, і допомога у транспортуванні обладнання із зони бойових дій, підбір кадрів, вирішення побутових питань тощо. Також підприємствам надаються консультаційні послуги у різних сферах, для цього в усіх територіальних підрозділах центральних органів влади в області закріплено відповідальних працівників.

В цілому під час війни в область перереєструвалось понад 200 суб’єктів господарювання із областей, де ведуться чи велися бойові дії.

Агропромисловий комплекс

Однією із базових галузей економіки області є сільське господарство. Галузь формує продовольчу та, у визначених межах, економічну, екологічну та енергетичну безпеку, забезпечує розвиток технологічно пов’язаних галузей економіки і є соціально-економічною основою розвитку сільських територій.

За січень-серпень 2023 року виробництво валової продукції сільського господарства (у постійних цінах 2016 року) складає 12559,6 млн гривень, що на 4,6% більше показника відповідного періоду 2022 року, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – 7834,7 млн гривень, господарствах населення – 4724,8 млн гривень і відповідно становить 108,5% й 98,8% до показника 2022 року.

Загалом очікуваний обсяг валової продукції сільського господарства за підсумками 2023 року становитиме 26244 млн гривень, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – 17817 млн гривень, господарствах населення – 8427 млн гривень.

Станом на 1 вересня 2023 року всіма категоріями господарств обмолочено зернових та зернобобових культур (разом із гречкою та кукурудзою) на площі 279,7 тис. га або 67,1% до площі збирання, намолочено у початково-оприбуткованій вазі 1577,8 тис. тонн (+79,5 тис. тонн або 104,4% до відповідного періоду 2022 року). Середня урожайність – 56,4 ц/га (+5 ц/га більше ніж у відповідному періоді 2022 року).

Викопано 238,2 тис. тонн картоплі з площі 13,5 тис. га при врожайності 176,7 ц/га, зібрано 105,2 тис. тонн овочів на відкритому ґрунті з площі 5,3 тис. га, урожайність – 197,7 ц/га.

На завершальному етапі збір цукрового буряка – 73% (840 тис. тонн). Чотири виробничі підрозділи ТОВ „Радехівський цукор” (Чортківське, Хоростківське, Козівське та Збаразьке), що функціонують на Тернопільщині, переробили майже 600 тис. тонн культури.

У галузі тваринництва протягом січня-серпня 2023 року спостерігається зростання виробництва яєць всіма категоріями господарств на 16,9% до 57,4 млн штук. Виробництво молока склало 323,9 тис. тонн, м'яса – 60,6 тис. тонн. В аграрних підприємствах виробництво молока зросло на 15,1%, яєць – на 25,8%.

Станом на 1 вересня 2023 року в усіх категоріях господарств поголів'я великої рогатої худоби становило 152 тис. голів, у тому числі корів – 83,4 тис. голів, поголів'я свиней – 378,5 тис. голів.

У січні – липні 2023 року експортовано сільськогосподарської продукції та готових харчових продуктів на суму 283,2 млн дол. США яка становить 60,5% загального обсягу експорту та у 2 рази більше ніж у січні-липні 2022 року.

У 2023 році в галузі агропромислового розвитку проведено реалізацію ряду інвестиційних проектів: завершено реконструкцію свинарника під пташники ТОВ „Аграрний край” в с. Постолівка Чортківського району на 84 тис. птахомісць (створено 18 робочих місць); завершено будівництво забійного цеху птиці ТзОВ „Укрполь-2005” в м. Зборів Тернопільського району потужністю на 300 гол. в годину або 20-23 тонни на добу (створено 60 робочих місць); завершено будівництво тваринницького комплексу ТОВ „Україна” за межами населеного пункту с. Кошляки Тернопільського району на 1500 голів корів (створено 28 робочих місць).

В області реалізується проєкт регіонального розвитку „Впровадження технологій глибинної переробки молока (сировини)” загальною вартістю

195,0 млн гривень ПрАТ „Тернопільський молокозавод” за рахунок власних коштів з метою впровадження технології і техніки з повної (поглибленої) переробки молока (сировини) та зменшення впливу підприємства і продуктів його діяльності на навколишнє природне середовище. Результатами реалізації проєкту є введення в експлуатацію на підприємстві другого виробничого корпусу з поглибленої переробки молока (сировини) з використанням імпортного технологічного устаткування, а саме: організації вилучення з побічних продуктів переробки цінних компонентів – білків, жирів, мікроелементів тощо, а також створення 20 нових робочих місць та зменшення на 5 тис. тонн в рік викидів у навколишнє природне (водне) середовище.

На час дії воєнного стану в країні державна підтримка галузі агропромислового розвитку зосереджена на підтримці малих та середніх підприємств і здійснюється через кредитування сільськогосподарських товаровиробників та реалізацію грантових програм.

Так, відповідно до постанови Кабінету Міністрів від 13 березня 2022 р. № 274 „Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28 та від 14 липня 2021 р. № 723” з початку 2023 року 568 сільськогосподарськими товаровиробниками залучено кредитних коштів на суму 2,4 млрд гривень, в тому числі під портфельні гарантії держави – 774,6 млн гривень, та за державною програмою „Доступні кредити 5-7-9%” – 1,5 млрд гривень.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 червня 2022 р. № 738 „Деякі питання надання грантів бізнесу” державою передбачено надання мікрогрантів на розвиток теплиць та садівництва зокрема, гранти на висадку та облаштування нового саду, ягіднику, винограднику. Кошти отримали чотири господарства в сумі 23,8 млн гривень.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 24 червня 2022 р. № 739 „Деякі питання надання грантів для створення і розвитку переробних підприємств” передбачено гранти для створення та розвитку переробних підприємств. Кошти погоджено одному господарству в сумі 7 млн гривень.

Через Державний аграрний реєстр в рамках програми USAID АГРО за підтримки урядів США та Кореї у липні – серпні 2023 року здійснено прийом заявок на безоплатне отримання мінеральних добрив (1 тонна), на сьогоднішній день триває їх видача аграріям.

Станом на 1 жовтня 2023 року в області зареєстровано 122 сільськогосподарських кооперативи, з них 109 діючих, що дало можливість створити до 210 постійних робочих місць та близько 2000 сезонних. З початку року зареєстровано 16 малих фермерських господарств.

Крім того, станом на 1 жовтня 2023 року з обласного бюджету на реалізацію заходів комплексної програми розвитку агропромислового комплексу Тернопільської області на 2021-2025 роки освоєно 222,1 тис. гривень за напрямком підготовка та підвищення кваліфікації виробничих кадрів, що дало можливість пройти навчання 246 особам та 600 тис. гривень для здешевлення 10000 доз спермопродукції.

Транспорт, транспортна інфраструктура

Упродовж 2023 року 135 суб'єктів підприємницької діяльності 1248 автобусами забезпечували регулярні пасажирські перевезення на внутрішньообласних автобусних маршрутах загального користування. 50% транспортних засобів, що курсують у приміському та міському сполученні обладнанні для перевезення осіб з обмеженими фізичними можливостями.

Враховуючи необхідність здійснення системного обліку пасажирів у громадському транспорті та контролю за транспортними засобами, задіяними у перевезеннях, розроблено проєкт порядку функціонування та вимоги до автоматизованої системи обліку оплати проїзду на приміських та міжміських автобусних маршрутах загального користування, що не виходять за межі Тернопільської області. Підписано договір з товариством з обмеженою відповідальністю „Українські Геоінформаційні Системи” на впровадження автоматизованого управління громадським транспортом „UA-GIS TREK”. Здійснюється оцифрування автобусних маршрутів загального користування.

З початку 2023 року автомобільним транспортом перевезено 24600 тис. осіб (112% у порівнянні з аналогічним періодом 2022 року) та 1370 тис. тонн вантажів. Залізничним транспортом відправлено 732 тис. пасажирів, що відповідає рівню аналогічного періоду минулого року, та перевезено 24478 тис. тонн вантажів - 80 % до аналогічного показника минулого року.

З метою відновлення повноцінного функціонування аеропорту „Тернопіль” та його модернізації розроблено обласну програму розвитку та підтримки Тернопільського обласного комунального підприємства „Фірма „Тернопільавіаавтотранс” на 2023-2025 роки, затверджену розпорядженням начальника обласної військової адміністрації від 29 березня 2023 року № 160/01.02-01.

У рамках удосконалення організації дорожнього руху проведено наступну роботу: встановлено та замінено 400 дорожніх знаків, 1046 напрямних стовпчиків; нанесено дорожню розмітку: проїзної частини доріг – 379,5 км, поздовжніх ліній – 1160,2 км, пішохідних переходів – 175 шт. площею 5736 м², напрямних островців – 3205 м²; проведено ремонт 10 км бар'єрного огороження; здійснено вирубку порослі на протяжності 11,1 км. Розроблено та поновлено 73 проєкти організації дорожнього руху. На зазначені заходи використано 27 677 тис. гривень.

Для підвищення безпеки дорожнього руху та збереження автомобільних доріг забезпечено функціонування мобільного комплексу габаритно-вагового контролю та трьох систем зважування в русі (WIM). З початку року на пунктах габаритно-вагового контролю перевірено 471 транспортний засіб, виявлено 30 порушень (19 по вагових параметрах, 11 по габаритних). Станом на 30 вересня 2023 сума сплачених штрафних санкцій складає 68,691 тис. гривень. Комплексами WIM (система зважування в русі) зафіксовано 266 095 автомобілів (масою понад 12 тонн), з можливим перевищенням встановлених обмежень - 11843.

Зв'язок, цифровий розвиток та цифровізація

Проведена оцінка стану покриття ширококутовим інтернетом території області. За результатами оцінки всі 1058 населених пунктів Тернопільської області мають доступ до мобільного інтернету за технологією EDGE, в тому числі 886 з них мають також доступ до мобільного інтернету за допомогою технології 3G-4G.

Проведено аналіз статистичних онлайн-даних від трьох найбільших операторів-провайдерів мобільного зв'язку в Україні (ПрАТ „ВФ Україна”, ПрАТ „Київстар”, ТОВ „Лайфселл”), досліджено якість покриття ширококутовим мобільним 3G та 4G інтернетом автомобільних доріг державного значення в межах Тернопільської області.

Оновлено базу даних щодо розширення мережі покриття 4G зв'язком та покращено якість зв'язку на території області. Стільниковим зв'язком 3G покрито 100% області, системою рухомого мобільного зв'язку четвертого покоління (4G) – 84%.

Виконуються заходи програми зі створення безбар'єрного простору в Тернопільській області на 2021-2025 роки, затвердженої рішенням Тернопільської обласної ради від 26 травня 2021 року № 188, а саме: ведеться робота щодо визначення кількості домогосподарств у територіальних громадах області та підключення їх до фіксованого ширококутового доступу до Інтернету (наразі близько 275,3 тис. домогосподарств що складає 80% від загальної кількості підключені до ширококутового Інтернету); проводиться моніторинг щодо підключення закладів соціальної інфраструктури, закладів культури та освіти сфери культури до ширококутового доступу до Інтернету із швидкістю не менше 100 Мбіт/с.

Створено 6 офіційних вебсайтів для структурних підрозділів обласної військової адміністрацій.

Постійно ведеться робота щодо розроблення та наповнення паспортів „цифрових” територіальних громад.

В рамках реалізації заходів регіональної програми інформатизації „Цифрова Тернопільщина” на 2022-2024 роки:

налаштовано підключення структурних підрозділів та апарату обласної військової адміністрації до телекомунікаційної мережі обласної військової адміністрації через захищений канал VPN;

розроблено комунікаційну платформу для гуманітарної підтримки внутрішньо переміщених осіб, які прибули до Тернопільської області, а також створена онлайн платформа потреб ремонту житла для внутрішньо переміщених осіб у Тернопільській області, платформу для безкоштовного отримання квитків у музеї та театри області для внутрішньо переміщених осіб;

проведено оцінку стану цифрового розвитку та електронної готовності територіальних громад області шляхом заповнення паспортів індикаторів „Індекс цифрової трансформації громад України”;

проведено інвентаризацію інформаційних та програмно-технічних ресурсів органів виконавчої влади та їх структурних підрозділів з урахуванням вимог нормативно-правових актів стосовно використання комп'ютерних програм;

організовано проведення інформаційно-просвітницьких заходів щодо запобігання надзвичайним ситуаціям та кіберінцидентам у кіберпросторі: практичний семінар для держслужбовців області в сфері кібербезпеки на тему „Основи кібергігієни та медіаграмотності”, „Актуальні питання забезпечення кібербезпеки та захисту інформації” для державних службовців категорій „Б” і „В” та посадових осіб місцевого самоврядування IV-VII категорій;

запроваджено систему електронної освіти (електронні журнали) у 558 закладах загальної середньої освіти;

на постійній основі здійснюються заходи щодо захисту інформації у телекомунікаційному середовищі області;

триває процес впровадження системи електронного документообігу в територіальних громадах області;

підключено територіальних громад області до онлайн-інструментів: „Електронні петиції” - 55 громад (100%), „Громадський бюджет” - 40 громад (73%), „Консультації з громадськістю” - 42 громад (76%);

триває робота щодо відкриття цифрових безбар’єрних територіальних центрів в області;

підключено до швидкісного інтернету з WiFi доступом 587 укріплень загальноосвітніх закладів, 261 укріплення в закладах дошкільної освіти, 96 укріплень в медичних закладах області;

до програми розвитку цифрових навичок на порталі Дія.освіта залучено 114 868 громадян;

всі 55 територіальних громад області зареєстровані в електронному кабінеті Національної інфраструктури геопросторових даних (НІГД);

з метою спрощення надання адміністративних послуг в територіальних громадах області, закладах освіти, медицини, підприємствах, що надають комунальні послуги, управліннях соціального захисту населення та готелях області впроваджується послуга Дія QR/Шеринг/валідація по API/Дія;

на офіційних вебсайтах територіальних громад області впроваджено інструменти е-демократії. Станом на 1 жовтня 2023 року впроваджено е-петиції в 55 громадах (100%), е-консультації – 42 громадах (76%), е-звернення – 55 громадах (100%), громадський бюджет – 40 громадах (73%);

забезпечено пункти незламності області підключенням до мережі Інтернет за технологією PON.

На постійній основі здійснюється впровадження політики відкритих даних в обласній військовій адміністрації. Видано розпорядження начальника обласної військової адміністрації від 02 травня 2023 року № 220/01.02-01 „Про оприлюднення наборів даних Тернопільської обласної військової адміністрації у формі відкритих даних” (зі змінами), яким затверджено: перелік наборів даних обласної військової адміністрації, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних; порядок оприлюднення наборів даних у формі відкритих даних; форму паспорта набору даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних. Організовано проведення Міністерством цифрової трансформації України „Інтенсиву з відкритих даних для розпорядників інформації” для підвищення рівня знань відповідальних осіб за оприлюднення відкритих наборів даних.

Інвестиційна діяльність

За січень-червень 2023 року підприємствами та організаціями різних форм власності за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 2,7 млрд гривень капітальних інвестицій, що на 30,6% більше, ніж у січні-червні 2022 року.

Повномасштабна війна стала фактором негативного впливу на рівень ділової активності та інвестиційне середовище. Так до кінця 2023 року очікується залучити 6,5 млрд гривень капітальних інвестицій, що на 6,5% більше показника 2022 року.

За видами економічної діяльності найбільше інвестицій спрямовано в сільське, лісове та рибне господарство (1017,8 млн гривень (або 37,4% від загального обсягу)), промисловість (714,9 млн гривень (або 26,3% від загального обсягу)), будівництво (628,9 млн гривень (або 23,1% від загального обсягу)).

Основними джерелами фінансування капітальних інвестицій залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких освоєно 65,8% загального обсягу інвестицій, кошти населення на будівництво житла – 17,1%.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25 листопада 2015 р. № 1068 за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проектів в рамках Надзвичайної кредитної програми для відновлення України реалізовуватиметься три проекти будівництва та реконструкції центрів надання адміністративних послуг в м. Копичинці, смт Велика Березовиця та с. Трибухівці на суму понад 50,8 млн гривень. У 2023 році передбачено 35 млн гривень субвенції.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 16 червня 2023 р. № 608, в Тернопільській області за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на проектування, відновлення, будівництво, модернізацію, облаштування, ремонт об'єктів будівництва громадського призначення, соціальної сфери, культурної спадщини, житлово-комунального господарства, інших об'єктів, що мають вплив на життєдіяльність населення реалізовується 7 проектів на суму 59,8 млн гривень, зокрема два проекти реконструкції приміщень під центри надання адміністративних послуг в м. Почаїв та с. Лопушне, два проекти реконструкції медичних закладів у м. Тернопіль, реконструкція шкіл у смт Гусятин та с. Великі Гаї, будівництво біологічних очисних споруд у м. Бучач.

За рахунок коштів фонду ліквідації наслідків збройної агресії передбачено 6,6 млн гривень на будівництво захисної споруди цивільного захисту для дошкільного закладу „Сонечко” в м.Теребовля.

Обсяг залучених з початку інвестування прямих іноземних інвестицій в економіку області згідно з даними Національного Банку України станом на 31 грудня 2022 року становив 68,4 млн дол. США.

Географічна структура інвестування свідчить про пріоритетність європейського вектору: основними інвесторами області є країни-члени Європейського Співтовариства. З початку інвестування станом на 31 грудня 2022 року з країн ЄС надійшло 65,8 млн дол. США інвестицій (96,2% загального обсягу акціонерного капіталу), з інших країн світу – 2,6 млн дол. США (3,8%).

До основних країн-інвесторів, на які припадає 42% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Польща – 7,8 млн дол. США (11,4%); Італія – 5,9 млн дол. США (8,6%); Німеччина – 5,7 млн дол. США (8,3%); Кіпр – 4,5 млн дол. США (6,6 %); Естонія – 2 млн дол. США (2,9%); Сполучені Штати Америки 1,3 млн. дол. США (1,9%); Швеція – 1,2 млн. дол. США (1,8%); Франція – 0,3 млн. дол. США (0,4%).

Найбільшу частку прямих іноземних інвестицій було зосереджено на підприємствах: сільського, лісового та рибного господарства (32,2 млн дол. США або 47,1%); промисловості (20,8 млн дол. США або 30,4%), в тому числі переробної промисловості (19,4 млн дол. США або 28,4%); оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (8,4 млн дол. США або 12,3%); транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності (3,5 млн дол. США або 5,1%); інформації та телекомунікації (1,9 млн дол. США або 1,4%).

З метою забезпечення стабільного економічного розвитку та пошуку дієвих механізмів залучення іноземних інвесторів, популяризації інвестиційних переваг області упродовж звітнього періоду організовано проведення 7 протокольних заходів керівництва обласної військової адміністрації з представниками іноземного бізнесу, дипломатичних установ акредитованих в Україні, міжнародних гуманітарних організацій та 5 заходів в рамках участі у міжнародних форумах економічного спрямування в Україні та закордоном.

В квітні 2023 року, задля якісного інформування інвесторів та підвищення інвестиційної привабливості регіону, спільно з виконавчими комітетами територіальних громад області, оновлено базу вільних виробничих приміщень „brownfield” та вільних земельних ділянок „greenfield”.

Зовнішньоекономічна діяльність

Зовнішньоторговельний оборот області за січень-липень 2023 року склав 818,1 млн дол. США, у тому числі: експорт – 454,7 млн дол. США (збільшився на 20,5% в порівнянні з січнем-липнем 2022 року); імпорт – 363,4 млн дол. США (збільшився на 38,2% в порівнянні з січнем-липнем 2022 року). Сальдо зовнішньої торгівлі для області позитивне – 91,2 млн дол. США.

Упродовж звітнього періоду зовнішньоекономічні операції проводилися із партнерами з 97 країн світу.

Експортні поставки товарів області здійснювалися до: Польщі (24,2% у загальному експорті товарів області), Китаю (11,4%), Румунії (10,2%), Німеччини (6,5%), Угорщини (5,4%), Нідерландів (4,4%), Бельгії (4,1%), Іспанії (3,7%), Італії (3,6%), Індонезії (2,7%), Австрії (2%), Малайзії (2%), Португалії (1,4%), Ізраїлю (1,4), Туреччини (1,3%).

Основу структури експорту склала продукція за такими товарними групами: зернові культури (33,7%); електричні машини і устаткування (14,2%); насіння і плоди олійних рослин (13,5%); меблі (9,8%); м'ясо та харчові субпродукти (4,2%); жири та олії тваринного або рослинного походження (3,9%); білкові речовини (3,7%); полімерні матеріали, пластмаси (2,6%); деревина і вироби з деревини (2,5%); продукти переробки овочів (2,1%);

залишки і відходи харчової промисловості (1,9%); котли, машини, апарати і механічні пристрої (1,3%); вироби з чорних металів (1%).

Основними постачальниками імпортової продукції в область були: Польща (19,3% загального імпорту області), Литва (17,1%), Німеччина (11,5%), Китай (6,9%), Італія (6%), Норвегія (3,8%), Туреччина (3,3%), Болгарія (3%), США (3%), Іспанія (2,7%), Чехія (1,9%), Нідерланди (1,9%), Ісландія (1,8%), Угорщина (1,6%), Індія (1,5%), Румунія (1,3%), Франція (1,3%), Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії (1,2%); Єгипет (1,2%), Швейцарія (1%).

Структуру імпортних поставок склала продукція за такими товарними групами: енергетичні матеріали, нафта та продукти її перегонки (21,9%); електричні машини і устаткування (14,4%); котли, машини, апарати і механічні пристрої (11,3%); наземні транспортні засоби, крім залізничних (8,1%); риба і ракоподібні (7,8%); полімерні матеріали, пластмаси (7,5%); добрива (7,2%); меблі (2,7%); чорні метали (2,7%); інші продукти хімічної промисловості (1,7%); вироби з чорних металів (1,4%).

Налагодження співробітництва з міжнародними інституціями та реалізація проєктів міжнародної технічної допомоги

В області у 2023 році продовжувалася реалізація проєктів міжнародної технічної допомоги на суму 7,3 млн євро за підтримки Європейського банку реконструкції та розвитку і Європейського Союзу, бенефіціаром яких виступає Тернопільська обласна військова адміністрація, а саме:

„Діяльність Представництва Програми транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2014-2020 рр. у Львові”, що реалізується Інформаційним центром сприяння транскордонному співробітництву „Добросусідство”, м. Львів. Грант – 1 258 800,00 євро. Партнер з розвитку – Європейський Союз;

„Централізоване теплопостачання м. Тернополя – перегляд програми пріоритетних інвестицій та підготовка реструктуризації проєкту – підтримка ГРП та нагляд за будівництвом”. Грант – 318 000,00 євро. Партнер з розвитку – Європейський банк реконструкції та розвитку;

„Модернізація системи централізованого теплопостачання міста Тернополя”. Грант – 5 000 000,00 євро. Партнер з розвитку – Європейський банк реконструкції та розвитку;

„Пізнаймо один одного – українці в Сувалках, поляки в Тернополі”. Грант – 19 039,50 євро. Партнер з розвитку – Європейський Союз. Проєкт передбачає створення брендового туристичного продукту польсько-українських прикордонних регіонів та реалізовується Тернопільською міською радою;

„Музика прикордоння”. Грант – 30 195,00 євро. Партнер з розвитку – Європейський Союз. Проєкт передбачає проведення культурних заходів з метою захисту, відродження та популяризації фольклору польсько-українських прикордонних регіонів. Проєкт реалізується Тернопільським обласним творчим об'єднанням „Нівроку”;

„Кордони рівних можливостей”. Грант – 750 000,00 євро. Партнер з розвитку – Європейський Союз. В рамках проєкту здійснюється будівництво

реабілітаційного центру для дітей з інвалідністю у м. Кременець. Проєкт реалізовується ГО „Товариство батьків дітей з інвалідністю та їх друзів „Зоря надії”.

На території регіону в рамках Програми Interreg NEXТ „Польща-Україна 2021 – 2027” готуються до реалізації три великі інфраструктурні проєкти на суму 2 млн євро за пріоритетами „Довкілля”, реципієнти Тернопільська міська рада (900 тис. євро) і Головне управління Державної служби надзвичайних ситуацій у Тернопільській області (200 тис. євро) та „Здоров’я”, реципієнт – комунальне некомерційне підприємство „Тернопільський обласний клінічний онкологічний диспансер” Тернопільської обласної ради (900 тис. євро). Бюджет пріоритетів становить 61,3 млн євро та 50,7 млн євро відповідно.

Будівельна галузь та архітектура

За січень-серпень 2023 року обсяг будівельних робіт становить 1326,7 тис. гривень, що на 7,7% менше у порівнянні з січнем-серпнем 2022 року. За підсумками 2023 року обсяг виконаних будівельних робіт очікується в обсязі 3,3 млрд гривень, що на 3,1% більше показника 2022 року.

Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію у січні-червні 2023 року, становить 106,2 тис. м², що на 60,1% більше ніж у січні-червні 2022 року. До кінця 2023 року передбачено введення в експлуатацію 394,2 тис. м² загальної площі житла, що у 2,2 рази більше показника 2022 року.

У Тернопільській області є 1058 населених пунктів (18 міст, 17 селищ міського типу, 1 селище та 1022 села), генеральні плани розроблені в 779 з них (для усіх міст, селищ і смт, а також для 743 сіл). Разом з тим більша частина генеральних планів населених пунктів розроблена до 1990 року, втратили актуальність та потребує корегування або розроблення нових.

Схема планування території (далі - СПТ) області актуальна, розроблена ДП „ДІПРОМІСТО” імені Ю.М. Білоконя та затверджена рішенням Тернопільської обласної ради від 09 серпня 2018 року № 1136.

Усі 17 колишніх районів області були забезпечені СПТ районів, проте їх переважна частина розроблена у 1974-1980 роках та втратили актуальність проєктних рішень. Рішення про розроблення СПТ новоутворених районів на даний час не приймалося.

Розроблено та розглянуто на засіданнях архітектурно-містобудівної ради при департаменті архітектури, містобудування, житлово-комунального господарства та енергозбереження обласної військової адміністрації схеми планування територій Борщівської міської, Заводської селищної, Лановецької міської та Хоростківської міської територіальних громад.

Усі міста - адміністративні центри області та районів забезпечені генеральними планами.

Постійно ведеться робота з організації розроблення та оновлення містобудівної документації населених пунктів та територій територіальних громад.

Станом на жовтень 2023 року у стадії розроблення близько 12 генеральних планів населених пунктів, трьома територіальними громадами розглядається можливість розроблення комплексних планів просторового розвитку, а за

3 квартали 2023 року сільськими, селищними та міськими радами області прийнято рішення про затвердження близько 60 детальних планів територій.

З метою моніторингу стану забезпечення, а також активізації розроблення містобудівної документації, видано розпорядження начальника обласної військової адміністрації від 28 червня 2023 року № 335/01.02-01 „Про розроблення та оновлення містобудівної документації”.

Крім того, відповідно до статті 151 Закону України „Про регулювання містобудівної діяльності” та постанови Кабінету Міністрів України від 14 жовтня 2022 р. № 1159 „Про затвердження Порядку розроблення, проведення громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) та внесення змін до них”, розпорядження начальника обласної військової адміністрації від 18 травня 2023 року № 257/01.02-01, розпочато розроблення програми комплексного відновлення Тернопільської області. Організовано збір вихідних даних до проекту програми та проводиться узагальнення вихідних даних та державних інтересів до проекту програми. На даний час розроблено проект структури та плану реалізації програми комплексного відновлення Тернопільської області, аналіз негативних впливів збройної агресії російської федерації та оцінка їх наслідків (збитків), що призвели до необхідності розроблення програми. До кінця 2023 року планується завершити обговорення проекту програми та подання його на затвердження.

Податково-бюджетна діяльність

За 9 місяців 2023 року обсяг доходів місцевих бюджетів (без міжбюджетних трансфертів) склав 7262 млн гривень (86,2 відсотка до уточненого річного плану), що на 1816,8 млн гривень або 33,4% більше показника січня-вересня 2022 року.

До загального фонду місцевих бюджетів надійшло 6646 млн гривень власних доходів (111,2% до плану січня-вересня), що на 1473,4 млн гривень або 28,5% більше показника відповідного періоду попереднього року. Виконання склало 82,1% до уточненого річного плану. Перевиконали план січня-вересня 2023 року 58 місцевих бюджетів (98,3%) із обсягом перевиконання 668,1 млн гривень.

За звітний період основних бюджетоутворюючих податків надійшло, зокрема:

податку та збору на доходи фізичних осіб – 4 705,3 млн гривень (111,4% до плану січня-вересня), що на 941,6 млн гривень або 25% більше показника січня-вересня 2022 року (питома вага становить 70,8%; виконання уточненого річного плану склало 82,2%);

єдиного податку – 671,6 млн гривень (103,9 %), що на 35,8 млн гривень або 5,6% більше показника січня-вересня 2022 року;

податку на майно – 660,5 млн гривень (121,5%), що на 278 млн гривень або 72,7% більше показника січня- вересня 2022 року (в тому числі плати за землю – 428,9 млн гривень (116,5%), що на 285,6 млн гривень або 50,2% більше);

акцизного податку – 354,5 млн гривень (106,7%), що на 185,6 млн гривень або у 2,1 рази більше показника січня- вересня 2022 року.

До спеціального фонду місцевих бюджетів надійшло 616 млн гривень, що на 343,4 млн гривень або у 2,3 рази більше показника січня- вересня 2022 року. Виконання склало 184,5% уточненого річного плану.

Очікувані надходження власних доходів місцевих бюджетів за 2023 рік складають 9039,5 млн гривень, що на 939,6 млн гривень або 11,6% більше надходжень 2022 року.

З державного бюджету надійшло 3714,6 млн гривень міжбюджетних трансфертів, із них базової дотації – 978,4 млн гривень, додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я – 83,7 млн гривень, додаткової дотації на компенсацію комунальним закладам, державним закладам освіти, що передані на фінансування з місцевих бюджетів, та закладам спільної власності територіальних громад області та району – 10,7 млн гривень, додаткової дотації на здійснення повноважень органів місцевого самоврядування на деокупованих, тимчасово окупованих та інших територіях України, що зазнали негативного впливу у зв'язку з повномасштабною збройною агресією – 33,1 млн гривень.

Також одержано 2608,7 млн гривень субвенцій, а саме: освітньої субвенції – 2052,7 млн гривень, на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами – 6 млн гривень, на здійснення підтримки окремих закладів та заходів у системі охорони здоров'я – 49,6 млн гривень, забезпечення окремих видатків районних рад, спрямованих на виконання їх повноважень – 2,9 млн гривень, виконання окремих заходів з реалізації соціального проєкту „Активні парки – локації здорової України” – 3,4 млн гривень, на придбання шкільних автобусів – 36,8 млн гривень, облаштування безпечних умов у закладах загальної середньої освіти – 21,3 млн гривень, на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для деяких категорій осіб, які брали участь у бойових діях на території інших держав, а також членів їх сімей – 29,6 млн гривень, на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їх сімей – 13,8 млн гривень, на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України – 7,3 млн гривень, на створення мережі спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі – 5,4 млн гривень, реалізацію проєктів (об'єктів, заходів), спрямованих на ліквідацію наслідків збройної агресії – 6,6 млн гривень, проектування, відновлення, будівництво, модернізацію, облаштування, ремонт об'єктів будівництва громадського призначення, соціальної сфери, культурної спадщини, житлово-комунального господарства, інших об'єктів, що мають вплив на життєдіяльність населення – 59,8 млн гривень, фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах – 313,5 млн гривень.

Обсяг видатків місцевих бюджетів склав 9807,2 млн гривень, що на 1916,6 млн гривень або 24,3% більше показника січня-вересня 2022 року (в тому числі із загального фонду – 8461,9 млн гривень, спеціального – 1345,3 млн гривень).

Із загального фонду на фінансування закладів освіти спрямовано 4729,7 млн гривень, охорони здоров'я – 329,9 млн гривень, соціального захисту та соціального забезпечення – 513,5 млн гривень, культури та мистецтва – 336,2 млн гривень, фізичної культури та спорту – 141,8 млн гривень.

Станом на 1 жовтня 2023 року розподілено 2033,5 млн гривень вільних залишків коштів та коштів, отриманих від перевиконання дохідної частини загального фонду, з яких на оплату праці працівників бюджетних установ додатково спрямовано 206,5 млн гривень, оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 27 млн гривень, медикаменти – 4,6 млн гривень, продукти харчування – 8,8 млн гривень, виконання заходів, пов'язаних з збройною агресією – 201,6 млн гривень.

Надання адміністративних послуг

На сьогодні в усіх 55 територіальних громадах області функціонують центри надання адміністративних послуг (далі - ЦНАП).

Загалом в області діє 190 точок доступу до надання адміністративних послуг, включаючи 134 віддалені робочі місця адміністраторів та 1 мобільний ЦНАП, 2 мобільних кейси.

В області 12 ЦНАПів працюють у форматі „Дія.Центр”, до кінця 2023 року заплановано відкриття ще 4 реконструйованих приміщень ЦНАПів та запровадження їх діяльності у форматі „Дія.Центр”.

Середній спектр адміністративних послуг на сьогодні становить 265 послуг. За 9 місяців 2023 року ЦНАПами області надано 331,1 тис. послуг (+18,4% до відповідного періоду 2022 року) та забезпечено надходження коштів до бюджетів усіх рівнів у сумі 23,1 млн гривень (+64,9% у порівнянні з січнем-вереснем 2022 року).

8 ЦНАПів області (Тернопільської, Чортківської, Бережанської, Скалатської, Шумської міських, Байковецької, Великогаївської, Трибуківської сільських територіальних громад) надають послуги щодо видачі паспорта громадянина України для виїзду за кордон з безконтактним електронним носієм та паспорта громадянина України з безконтактним електронним носієм (ID-картка), якими впродовж січня-серпня 2023 року надано 15,6 тис. паспортних послуг.

В ЦНАПах Трибуківської та Байковецької сільських територіальних громад запроваджено надання послуг з реєстрації транспортних засобів та виготовлення національного посвідчення водія, якими станом на 1 вересня 2023 року надано 722 транспортні послуги.

З метою запровадження в ЦНАПах та віддалених робочих місцях області електронної ідентифікації суб'єктів звернення в усіх точках доступу до адміністративних послуг області запроваджено використання технології Дія.QR.

Одночасно забезпечено автоматизацію роботи центрів надання адміністративних послуг, зокрема: в 4 ЦНАПах запроваджено електронний документообіг, у всіх інших ЦНАПах області встановлено інформаційну систему „Вулик”.

З метою покращення якості та доступності адміністративних послуг, а також приведення технічного стану приміщень мережі ЦНАП області відповідно до вимог, визначених постановою Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. № 588 „Про затвердження Примірною регламенту центру надання адміністративних послуг”, обласною військовою адміністрацією видано розпорядження від 06 травня 2023 року № 238/01.02-01 „Про затвердження програми розвитку та підтримки сфери надання адміністративних послуг у Тернопільській області на 2023-2027 роки”, якою передбачено співфінансування на конкурсних засадах проєктів регіонального розвитку мережі ЦНАП за рахунок коштів обласного бюджету, шляхом їх передачі відповідним місцевим бюджетам.

В рамках реалізації заходів вищезазначеної програми проведено конкурсний відбір проєктів регіонального розвитку мережі ЦНАП, за результатами якого відібрано 37 проєктів 31 територіальної громади області, зокрема:

за напрямком „Нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт будівель та приміщень для розміщення ЦНАП” – 3 проєкти;

за напрямком „Облаштування будівель та приміщень, де розміщений ЦНАП, меблями, комп’ютерною технікою тощо” – 18 проєктів;

за напрямком „Забезпечення ЦНАП обладнанням для видачі паспортних документів, посвідчень водія та реєстрації транспортних засобів, спеціальним автоматизованим комплексом „Мобільний кейс” – 16 проєктів (7 – закупівля паспортних станцій, 6 – закупівля станцій для оформлення та видачі посвідчень водія, 3 – закупівля спеціального автоматизованого комплексу „Мобільний кейс”).

На реалізацію вищезазначених проєктів із обласного бюджету спрямовано 20,2 млн гривень та місцевих бюджетів територіальних громад – 13,1 млн гривень.

Одночасно відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25 листопада 2015 р. № 1068 за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проєктів в рамках Надзвичайної кредитної програми для відновлення України в області реалізовується три проєкти будівництва та реконструкції центрів надання адміністративних послуг в с. Трибухівці, м. Копичинці та смт Велика Березовиця.

Реалізовується два проєкти реконструкції приміщень під центри надання адміністративних послуг в м. Почаїв та с. Лопушне в рамках постанови Кабінету Міністрів України від 16 червня 2023 р. № 608 „Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на проектування, відновлення, будівництво, модернізацію, облаштування, ремонт об’єктів будівництва громадського призначення, соціальної сфери, культурної спадщини, житлово-комунального господарства, інших об’єктів, що мають вплив на життєдіяльність населення”.

Також, обласною військовою адміністрацією розпочато співпрацю з проєктом SIDA-ПРООН „Розширене партнерство для сталого розвитку”, в тому числі за напрямом надання рівного доступу до адміністративних послуг в області. На сьогодні, в рамках реалізації в області даного проєкту проводиться цикл навчальних заходів для працівників мережі ЦНАП з актуальних питань щодо функціонування ЦНАП, а також опрацьовується можливість залучення донорських коштів на закупівлю спеціалізованого обладнання для ЦНАП Тернопільщини.

Розвиток підприємництва, торгівлі та послуг

Немає жодної галузі бізнесу, яка б прямо або опосередковано не зазнала втрат від російської агресії проти України - це проблеми з логістикою, енергопостачанням, трудовими ресурсами, ланцюгами постачання сировини та готової продукції, втрата традиційних ринків збуту, низька купівельна спроможність та інше.

З метою вирішення існуючих проблем здійснюється комплекс заходів із підтримки малого та середнього бізнесу, як на державному так і на регіональному рівнях у рамках обласної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2021-2027 роки (із змінами).

Відтак в області функціонує Тернопільський регіональний центр підтримки підприємництва та мережа консультативних пунктів для бізнесу в територіальних громадах області, якими для суб'єктів малого та середнього бізнесу регіону та особам, які мають на меті започаткувати власну справу на безкоштовній основі надається інформаційно-консультативна підтримка щодо створення, ведення та розвитку власної справи.

Протягом січня-вересня 2023 року центром підтримки підприємництва та мережею консультативних пунктів для бізнесу надано близько 1500 інформаційно-консультативних послуг потенційним та діючим суб'єктам господарювання області, в тому числі представникам бізнесу, що перемістилися із зони бойових дій на безпечні території, організовано та проведено 7 інформаційно-навчальних заходів, якими охоплено понад 400 осіб.

Одночасно, з метою забезпечення інформаційної підтримки бізнесу, у місті Тернопіль функціонує центр підтримки підприємців Дія.Бізнес, який створений в рамках національного проєкту із розвитку підприємництва за ініціативи Міністерства цифрової трансформації України.

Задля сприяння розвитку малого і середнього підприємництва у Бережанській, Вишнівецькій, Заліщицькій, Кременецькій, Лановецькій, Підволочиській, Скалатській, Тернопільській, Чортківській територіальних громадах розроблено місцеві програми підтримки бізнесу.

Також у 8 територіальних громадах області (Тернопільській, Байковецькій, Великогаївській, Заводській, Збараській, Тербовлянській, Лановецькій та Копичинецькій територіальних громадах) створено коворкінг центри.

З метою підвищення конкурентоспроможності представників місцевого бізнесу, в області проводяться інформаційно-навчальні заходи для суб'єктів господарювання з актуальних питань ведення та розвитку бізнесу.

Зокрема, протягом звітнього періоду проведено наступні заходи: онлайн-семінар щодо участі в грантових програмах підтримки бізнесу від Міжнародної організації з міграції; форум „Інтеграція внутрішньо переміщених осіб на Тернопільщині: дієві інструменти та роль Ради ВПО”; онлайн-семінар щодо практичних аспектів впровадження нової програми міні-грантів для суб'єктів мікропідприємництва, що реалізується в рамках проєкту „EU4Business: Відновлення, конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП в Україні”; онлайн-семінар „Можливості для бізнесу та державні програми. Досвід Тернопільської області в частині підтримки бізнесу”; онлайн-семінар щодо практичних аспектів впровадження грантових програм підтримки бізнесу в рамках реалізації проєкту „єРобота”; онлайн-семінар щодо особливостей відновлення відповідальності за порушення вимог Закону України „Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг”.

Відповідно до розпоряджень начальника обласної військової адміністрації від 18 серпня 2023 року № 447/01.02-01 „Про затвердження календарного плану заходів щодо проведення днів підприємництва в Тернопільській області у 2023 році” та від 29 серпня 2023 року № 139-з „Про нагородження грамотою облдержадміністрації з нагоди Дня підприємця”, 1 вересня 2023 року проведено урочисті заходи з нагоди Дня підприємця, в рамках яких 54 суб'єкти господарювання області нагороджено грамотами начальника обласної військової адміністрації.

З метою фінансово-кредитної підтримки бізнесу та реалізації інвестиційних проєктів, в області запроваджено часткове відшкодування відсоткових ставок за кредитами банків для суб'єктів підприємництва. Як результат 15 підприємців області взяли участь у вищезазначеній програмі, реалізувавши свої інвестиційні проєкти на суму близько 32 млн гривень, з обласного бюджету відшкодовано понад 3 млн гривень.

У рамках реалізації державної програми „Доступні кредити 5-7-9%” в області видано понад 2600 пільгових кредитів на загальну суму 9,9 млрд гривень.

В частині впровадження в області Урядового проєкту „єРобота” програмою мікрогрантової підтримки бізнесу „Власна справа” скористалися 356 осіб, отримавши грантову допомогу від держави на загальну суму 83 млн гривень, створено 783 нових робочих місця.

Також, 14 успішних проєктів реалізуються за програмою „Новий рівень – грант на переробне підприємство”. На сьогодні профінансовано 70,4 млн гривень, реалізація проєктів передбачає створення понад 300 нових робочих місць.

Крім того, в рамках програми „Розвиток ветеранського бізнесу” 3 переможці отримують кошти від держави на старт або розвиток власного бізнесу у сумі 1,7 млн гривень, заплановано створити 8 робочих місць.

324 місцеві роботодавці отримали компенсацію витрат на оплату праці на суму 6,3 млн гривень за працевлаштування 531 внутрішньо переміщеної особи.

Одночасно 26 підприємців Тернопільщини стали переможцями конкурсу грантів для підтримки бізнесу від Міжнародної організації з питань міграції

(MOM), що проводиться в рамках проєкту „Розвиток МСП: економічна інтеграція внутрішньо переміщених осіб та відновлення бізнесу”.

Також, в області успішно реалізується проєкт із німецькими партнерами - Програма GIZ „Fit for Partnership with Germany”, в рамках якої 17 підприємців області підвищували компетенції на успішних підприємствах Федеративної Республіки Німеччини.

Відтак, завдяки створенню в області сприятливого бізнес-клімату впродовж січня-вересня 2023 року в області зареєстровано 5,2 тис. суб'єктів господарювання (380 юридичних осіб та майже 4,8 тис. фізичних осіб-підприємців). Баланс кількості зареєстрованих відносно знятих з реєстрації суб'єктів господарювання є позитивним та складає 2280 одиниць. За рахунок реєстрації суб'єктів господарювання створено 7,4 тис. робочих місць.

Розвиток ринку праці, чисельність населення та заробітна плата

Ринок праці повільно поживляється після повного падіння на початку війни. Одночасно, як економіка, так і ринок праці досі перебувають у стані кризи. Суттєвим став дисбаланс між попитом та пропозицією робочої сили.

На обліку в службі зайнятості у січні-вересні 2023 року перебували 802 безробітні, які були вивільнені у зв'язку зі змінами в організації виробництва, скороченням чисельності або штату без права на пенсію, з них 101 особа працевлаштована. Станом на 1 жовтня 2023 року на обліку в обласній службі зайнятості перебували 159 таких безробітних, для яких здійснюється пошук підходящої роботи.

За останніми даними, чисельність безробітних осіб, які скористалися послугами служби зайнятості області у січні-вересні 2023 року, становила 12,7 тис. осіб, з них 8,7 тис. осіб мали статус безробітного.

З початку 2023 року 2529 роботодавців області подали у службу зайнятості 8027 вакансій, що на 9,3% менше, ніж за відповідний період 2022 року. Станом на 1 жовтня 2022 року актуальними були 499 вакансій, що у 3,4 рази більше ніж на аналогічну дату минулого року.

За сприяння служби зайнятості протягом січня-вересня 2023 року працевлаштовано 5,3 тис. осіб з числа незайнятого та безробітного населення, з них 2,6 тис. осіб – із числа зареєстрованих безробітних.

З метою забезпечення професійно-кваліфікаційного рівня шукачів роботи вимогам роботодавців професійне навчання проходили 479 безробітних громадян. Рівень працевлаштування після закінчення професійного навчання склав 95,6%.

За послугами в обласну службу зайнятості звернулись 966 вимушено переміщених осіб, з них 823 надано статус безробітного. За сприянням служби зайнятості знайшли місця праці 246 вимушених переселенців, в тому числі 8 осіб працевлаштовані за умови компенсації роботодавцям витрат на оплату праці. За направленням служби зайнятості 30 внутрішньо переміщених осіб проходили профнавчання, також 23 особи отримали ваучер на оплату навчання. Для 128 вимушених переселенців, які перебували на обліку в службі зайнятості станом на 1 жовтня 2023 року, продовжується пошук підходящої роботи.

Роботодавцям надано додаткові економічні стимули для працевлаштування внутрішньо переміщених осіб, а саме: компенсуються витрати на оплату праці за працевлаштування зазначеної категорії осіб, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 року № 331. Станом на 1 жовтня 2023 року Тернопільською обласною службою зайнятості прийнято 116 рішень про надання вказаної компенсації за працевлаштування 165 внутрішньо переміщених осіб.

В області реалізується урядовий проєкт „Армія відновлення”, який запроваджений з метою залучення людей, які тимчасово втратили роботу до виконання ними суспільно корисних робіт. Зокрема, центрами зайнятості залучено 790 осіб, з них 33 внутрішньо переміщені особи, до виконання суспільно корисних робіт в територіальних громадах.

Однією з проблем, що впливає на добробут громадян, є несвоєчасна виплата заробітної плати. Так, станом на 1 вересня 2023 року сума заборгованості із виплати заробітної плати становить 45,7 млн гривень, що на 597,3 тис. гривень більше проти 1 серпня 2023 року. На економічно активних підприємствах сума боргу становила 28,1 млн гривень та на підприємствах-банкрутах – 17,5 млн гривень. Заборгованість із заробітної плати на державних підприємствах області становила 21,5 млн гривень (47,1% до загальної суми боргу).

З метою забезпечення погашення заборгованості з початку 2023 року відбулося п'ять засідань районних (міської) тимчасових комісій з питань погашення заборгованості із заробітної плати (грошового забезпечення), пенсій, стипендій та інших соціальних виплат. На засіданнях вказаних тимчасових комісій заслухано звіти восьми керівників підприємств-боржників.

На виконання Національного плану спільних дій щодо зниження рівня незадекларованої праці та виробничого травматизму на 2023 рік, Управлінням інспекційної діяльності у Тернопільській області станом на 1 жовтня 2023 року проведено 3192 інформаційних відвідувань роботодавців з метою інформування про ризики і наслідки незадекларованої праці, за результатами проведених інформаційних відвідувань легалізовано 4322 робочих місця.

Південно-Західне міжрегіональне управління Державної служби з питань праці повідомляє, що протягом вересня 2023 року Управлінням інспекційної діяльності у Тернопільській області проведено 9 заходів державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства про працю. За результатами проведених заходів державного контролю, вжито заходів впливу відповідно до наданих повноважень.

Соціальний захист населення

Військова агресія російської федерації проти України завдає непоправної шкоди соціальній безпеці громадян, відтак особлива увага органів державної влади приділяється питанню надання підтримки соціально вразливим верствам населення та удосконаленню наявного переліку соціальних послуг.

Станом на 1 вересня 2023 року на обліку в управліннях соціального захисту населення області перебувало 50905 одержувачів різних видів

державних соціальних допомог, яким за січень-серпень поточного року нараховано соціальних допомог на загальну суму 1 млрд 53 млн гривень.

В області реалізуються заходи: комплексної програми соціальної підтримки малозахищених верств населення „Турбота” на 2021-2025 роки – за 9 місяців 2023 року з обласного бюджету виділено 7201,5 тис. гривень; обласної програми „Ветеран” на 2020-2024 роки – 1574,8 тис. гривень; обласної програми підтримки осіб, які брали участь в антитерористичній операції, операції Об’єднаних сил, членів сімей осіб, загиблих під час проведення антитерористичної операції та операції Об’єднаних сил, членів сімей Героїв Небесної Сотні, постраждалих учасників Революції Гідності на 2020-2024 роки – 8689 тис. гривень.

З метою забезпечення надання соціальних послуг з урахуванням потреб мешканців громад впроваджується Порядок організації та надання соціальних послуг, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 449. Станом на 1 жовтня 2023 року в територіальних громадах області функціонує 6 територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг), 39 центрів надання соціальних послуг, 5 відділень надання соціальних послуг та 2 сектори соціальної роботи. Діє 18 відділень стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг) та центрів надання соціальних послуг.

Крім цього, функціонує 7 будинків-інтернатів (6 психоневрологічних, 1 дитячий) та 1 геріатричний пансіонат, які належать до комунальної власності обласної ради. Підопічні вищевказаних установ забезпечуються житлом, одягом, м’яким і твердим інвентарем, раціональним харчуванням, цілодобовим медичним обслуговуванням.

Станом на 12 жовтня 2023 року за даними Єдиної інформаційної бази даних внутрішньо переміщених осіб на обліку в територіальних громадах області перебувало 74742 внутрішньо переміщені особи, з яких 72651 особа перемістилась після 24 лютого 2022 року.

Для забезпечення виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 332 „Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам” місцевими управліннями соціального захисту населення до Міністерства соціальної політики України подано списки для виплати зазначеної допомоги на суму 2,7 млрд гривень.

Станом на 1 листопада 2023 року в області для підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі діють 4 спеціалізовані установи, 5 спеціалізованих служб, 4 кімнати кризового реагування та 3 денних центри.

У територіальних громадах області створено 22 мобільні бригади соціально-психологічної допомоги особам, постраждалим від домашнього насильства.

При обласній військовій адміністрації як консультативно-дорадчий орган діє координаційна рада з питань сім’ї, гендерної рівності, запобігання домашньому насильству та протидії торгівлі людьми, яка створена

розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 12 червня 2020 року № 341/01.02-01.

За сприянням представництва Фонду ООН в Україні (UNPFA) „Міста і громади вільні від домашнього насильства” при комунальному закладі Тернопільської міської ради „Тернопільський міський центр соціальних служб” функціонують дві мобільні бригади соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та насильства за ознакою статі.

Розвиток житлово-комунального господарства, паливно-енергетичний комплекс та енергозбереження

Впродовж 2023 року вживалися належні заходи щодо забезпечення функціонування об'єктів житлово-комунального господарства, з урахуванням нових викликів.

В області протягом 2020-2023 років реалізується проєкт „Розвиток міської інфраструктури-2” із модернізації систем водопостачання та водовідведення за рахунок кредиту Світового банку та Фонду чистих технологій, загальною сумою 36,7 млн доларів. В рамках даного проєкту в місті Тернопіль реалізовується проєкт „Будівництво станції знезалізнення води з реконструкцією насосної станції третього підйому в м. Тернополі”, вартістю 8,1 млн євро.

З метою покращення навколишнього техногенного середовища та відведення дощових і талих вод з території житлових районів „Канада”, „Східний”, „Сонячний”, „Центр”, „Мікрорайон № 6”, „Північний” у Тернополі на вул. Галицькій продовжуються роботи з будівництва дощового колектора. На даний час уже введено в експлуатацію частину колектора і підключено нову частину, що дозволило вирішити проблему відведення дощових вод з мікрорайону „Канада”, масиву „Сонячний”, вул. Галицької і прилеглих вулиць. Крім того, здійснено роботи щодо виведення талих і стічних вод по новому колектору через вул. Соломії Крушельницької до Тернопільського ставу. В результаті тала вода і нечистоти не будуть попадати в каналізаційні та насосні станції, а відходитимуть по окремому колектору, де будуть відповідним чином очищатися і перероблятися.

У напрямку удосконалення системи управління житловим фондом (створення ОСББ та розвиток ринку управителів багатоквартирних будинків) станом на 1 жовтня 2023 року в області визначено 44 управителя та зареєстровано 1515 об'єднань співвласників багатоквартирних будинків, що на 45 об'єднань більше у порівнянні з початком року.

Вагоме значення у підтримці енергомодернізації багатоквартирних будинків відіграє програма Фонду енергоефективності „Енергодім”, яка визначає умови та порядок надання грантів ОСББ для часткового відшкодування витрат, пов'язаних із здійсненням заходів з енергоефективності. Станом на 1 жовтня 2023 року участь у програмі Фонду енергоефективності „Енергодім” беруть 20 ОСББ. Обсяг фінансування становить 114,4 млн гривень. На даний час 10 проєктів ОСББ завершено, 7 угод розірвано через невиконання ОСББ умов грантової політики.

Станом на 1 жовтня 2023 року в області рівень оснащеності вузлами комерційного обліку становить: теплової енергії – 30,2% у житлових будинках та 82,5% у нежитлових; гарячої води – 47,3% у житлових будинках та 93,8% у нежитлових; холодної води – 58,1% у житлових будинках та 97,2% у нежитлових.

На даний час в умовах воєнного стану проводиться робота щодо виплат компенсацій власникам житла та комунальним установам за прихисток внутрішньо переміщених осіб. Так, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 19 березня 2022 р. № 333 „Про затвердження Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану” (зі змінами) для власників житла, що прихистили внутрішньо переміщених осіб за березень 2022 - вересень 2023 року компенсація становить 82,09 млн гривень по області, з яких за березень-вересень 2022 року виділено з державного бюджету 7,373 млн гривень, за рахунок коштів Товариства Червоного Хреста України за квітень 2022 - травень 2023 року понад 65,9 млн гривень. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 р. № 261 „Про затвердження Порядку та умов надання компенсації місцевим бюджетам на оплату комунальних послуг, що надаються під час розміщення тимчасово переміщених осіб, у період воєнного стану” (зі змінами) для підприємств, установ та організацій державної і комунальної форми власності області, які тимчасово прихистили внутрішньо переміщених осіб за березень 2022 - серпень 2023 року компенсація становить 34,8 млн гривень.

У 2023 році ключовими напрямками впровадження енергоефективних заходів, спрямованих на скорочення споживання природного газу в області, було продовження переведення котелень, що обслуговують об'єкти соціальної сфери, на використання альтернативних видів палива та проведення санації житлових будинків, об'єктів соціальної сфери і будівель установ, проведення заходів з популяризації серед населення через засоби масової інформації ефективного та ощадливого споживання паливно-енергетичних ресурсів.

Організовано спільну роботу органів виконавчої влади та місцевого самоврядування на пошук позабюджетних альтернативних джерел фінансування та налагодження співпраці з міжнародними фондами, програмами, грантами та інвесторами для сприяння реалізації проєктів у сфері енергоефективності та енергозбереження.

Враховуючи те, що у структурі споживання енергетичних ресурсів в області домінує місце займає природний газ, а основне та допоміжне обладнання значної кількості комунальних котелень та котелень бюджетних установ та організацій вичерпало допустимі терміни експлуатації, головним напрямком роботи у сфері енергозбереження є залучення до паливно-енергетичного балансу області енергії, виробленої з альтернативних, характерних для нашого регіону несертифікованих (солома, полова, тирса, елеваторні та відсортовані побутові і медичні відходи, тощо) видів палива.

Впровадження енергоефективних та енергозберігаючих заходів дозволяє забезпечити скорочення споживання енергоносіїв усіма категоріями споживачів і, відповідно, зменшення оплати за них.

Для зменшення негативного впливу проблем у сфері енергетики рішенням Тернопільської обласної ради від 17 березня 2021 року № 124 затверджено обласну комплексну програму енергоефективності та енергозбереження на 2021-2024 роки, якою передбачено стимулювання впровадження заходів із енергоефективності для населення (компенсація частини відсоткової ставки – 12%), ОСББ (компенсація частини відсоткової ставки – 6%), бюджетних установ (50% співфінансування з обласного бюджету).

Тернопільською міською територіальною громадою в рамках „Програми розвитку муніципальної інфраструктури в Україні” за кошти Європейського інвестиційного банку в сумі 10,8 млн євро заплановано встановлення системи автоматизованого енергомоніторингу в громадських будівлях освіти, культури та спорту та подано заявку на участь в конкурсному відборі „Проект енергоефективність громадських будівель в Україні” для комплексної термомодернізації будівель охорони здоров’я.

За результатами співпраці комунального підприємства „Агенція місцевого економічного розвитку” Чортківської міської ради та компанії Helion у Чортківській комунальній стоматологічній поліклініці встановлено 56 сонячних панелей загальною потужністю 21 кВт та вартістю близько 1 млн гривень. Очікувана річна генерація понад 22 000 кВт/год дозволить зменшити витрати на електроенергію в умовах складної ситуації в країні і відповідно – бюджетне навантаження на оплату енергоносіїв. Уся вироблена електроенергія використовується для потреб лікарні.

Територіальними громадами області затверджені плани дій при ураженні об’єктів житлового фонду та критичної інфраструктури, районними військовими адміністраціями та підприємствами енерго-, теплопостачання – комплексні плани проходження осінньо-зимового періоду 2023/2024 року із визначеними сценаріями реагування у випадку кризових ситуацій в межах адміністративно-територіального поділу районів.

Станом на 1 жовтня 2023 року готовність об’єктів житлово-комунального господарства та соціальної сфери до роботи в осінньо-зимовому періоді 2023-2024 років становить 100%. На підприємствах житлово-комунального господарства встановлено 139 генераторів, у тому числі на: теплопостачальних підприємствах – 49, водопровідно-каналізаційних - 90.

Охорона здоров’я

У рамках проведення реформи галузі охорони здоров’я затверджено перелік закладів спроможної мережі закладів охорони здоров’я Тернопільського госпітального округу куди увійшли 25 медичних закладів, з них: 5 лікарень визначено як надкластерні, 7 кластерних та 13 загальних. Окрім цього, сформовано План розвитку госпітального округу Тернопільщини, в тому числі моделювання його кластерної мережі, що забезпечить надання медичних послуг доступно, якісно, безкоштовно, а також підвищить ефективність використання бюджетних коштів, що спрямовуються на забезпечення фінансування медичної допомоги і ефективне використання матеріальних, трудових та інших ресурсів.

До складу Тернопільського госпітального округу входить 3 госпітальні кластери: Тернопільський, Кременецький, Чортківський. Кожен кластер складається із: кластерних закладів охорони здоров'я; загальних закладів охорони здоров'я; лікарень територіальних громад; закладів амбулаторного лікування; інших обласних спеціалізованих закладів охорони здоров'я.

Наднакластерні лікарні максимально оснащені сучасним обладнанням та надаватимуть пацієнту найширший спектр послуг найбільш важким пацієнтам у найскладніших випадках.

Лікувально-профілактичну допомогу населенню області надає широка мережа закладів охорони здоров'я, з урахуванням нових викликів та потреб. Упорядкування мережі та ліжкових потужностей лікарень в області відбувалося за рахунок реорганізації малопотужних, економічно нерентабельних закладів. В області зареєстровано 100 закладів охорони здоров'я системи Міністерства охорони здоров'я України.

В лікувально-профілактичних закладах області станом на 1 жовтня 2023 року зареєстровано 4909,5 штатних лікарських посад (4828,75 штатних одиниць на 1 жовтня 2022 року). Укомплектованість штатних посад фізичними особами утримується на рівні 84,7%.

З початку воєнного стану у лікувальні заклади області працевлаштовано 260 внутрішньо переміщених осіб, з них 123 лікарі, 77 середніх медичних працівників та 60 інших працівників (не медики). Одночасно, мобілізовано 136 працівників закладів охорони здоров'я області, з яких 62 лікарі, 39 – середній медперсонал, 44 – інші особи.

За місцями перебування внутрішньо переміщених осіб закріплено медичних працівників лікувальних закладів, які надають медичну допомогу, здійснюють вакцинацію, проводять лекції на медичну тематику та роз'яснювальну роботу. За період з 24 лютого 2022 року зафіксовано більше 111,1 тис. випадків звернень внутрішньо переміщених осіб за медичною допомогою.

Також на території області функціонує 7 мобільних бригад Червоного Хреста (в складі медичної сестри, психолога, гінеколога та водія), які надають медичну та психологічну допомогу в тому числі внутрішньо переміщеним особам. За час діяльності здійснено 1038 виїздів на понад 240 локацій, як в місця компактного проживання внутрішньо переміщених осіб, так і у віддалені пункти та надано медичну допомогу 42004 особам (з них 10601 внутрішньо переміщена особа).

Для належної організації вакцинальної кампанії на території області функціонує 1 центр вакцинації, 62 пункти щеплень, які проводять вакцинацію від COVID-19, як жителям області так і внутрішньо переміщеним особам. Всі медичні працівники, які проводять щеплення, попередньо пройшли відповідне навчання щодо роботи з вакцинами.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 8 липня 2020 р. № 612 „Деякі питання створення приймальних відділень в опорних закладах охорони здоров'я” з 6 приймальних відділень в опорних закладах охорони здоров'я 4 – введено в експлуатацію після реконструкції, а саме:

приймально-діагностичне відділення комунального некомерційного підприємства „Чортківська центральна районна клінічна лікарня”;

приймальне відділення в терапевтичному корпусі № 4 з добудовою діагностичного блоку комунального некомерційного підприємства „Тернопільська обласна клінічна лікарня” Тернопільської обласної ради;

приймальне відділення комунального некомерційного підприємства „Тернопільська міська комунальна лікарня швидкої допомоги”;

приймальне відділення невідкладної допомоги комунального некомерційного підприємства „Тернопільська міська лікарня № 2”.

На стадії завершення реконструкція 2 приймально-діагностичних відділень: комунального некомерційного підприємства „Бережанська центральна міська лікарня” Бережанської міської ради; комунального некомерційного підприємства „Кременецька опорна лікарня” Кременецької міської ради.

Також в рамках виконання бюджетної програми „Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру” для комунального некомерційного підприємства „Тернопільський обласний клінічний онкологічний диспансер” Тернопільської обласної ради придбано систему лінійного прискорювача.

У 2023 році в рамках проєкту „Поліпшення охорони здоров’я на службі у людей”, який реалізується Міністерством охорони здоров’я України відповідно до Угоди про позику між Україною і Міжнародним банком реконструкції та розвитку, здійснюється закупівля комп’ютерних томографів. Планується, що область до кінця 2023 року отримає 2 комп’ютерних томографи з ціллю забезпечення надання медичних послуг дитячому та дорослому населенню для комунальних некомерційних підприємств „Тернопільська обласна дитяча клінічна лікарня”, „Тернопільська обласна клінічна психоневрологічна лікарня” Тернопільської обласної ради.

Окрім зазначеного, спрямовані кошти субвенції на закупівлю послуг щодо проєктування та встановлення кисневих станцій у сумі 9949 тис. гривень 14 закладам охорони здоров’я області. Станом на 1 жовтня 2023 року використано 9911,95 тис. гривень, встановлено та введено в експлуатацію усі 14 кисневих станцій.

Освіта

Діяльність галузі освіти області спрямована на гармонійний і всебічний розвиток особистості, як найвищої цінності суспільства, виховання високих моральних якостей, формування громадянина, здатного до свідомого суспільного вибору. На усіх рівнях освіти області відбуваються трансформаційні процеси, які враховують сучасні виклики, суспільні потреби й очікування щодо забезпечення кожній дитині та молодій людині повноцінного доступу до якісної освіти.

У 2022/2023 навчальному році освітні послуги надавали 590 закладів дошкільної освіти, 615 закладів загальної середньої освіти, 36 закладів позашкільної освіти, 19 закладів професійної (професійно-технічної) освіти, 21 заклад фахової перед вищої освіти, 7 закладів вищої освіти.

Для задоволення освітніх потреб населення в області у 2023/2024 навчальному році станом на 1 жовтня 2023 року функціонують 587 закладів загальної середньої освіти (585 комунальної та 2 приватної форм власності), де здобувають освіту 106,2 тис. учнів. Загальна кількість шкіл зменшилася на 30 одиниць, а учнів в них – на 3,8 тис.

Запровадження в Україні воєнного стану та міграційні процеси негативно впливають на наповненість шкіл та класів учнями.

Середньорічна вартість утримання одного учня у 2023 році становить 37,9 тис. гривень, в тому числі за рахунок коштів освітньої субвенції – 23,6 тис. гривень. Середня вартість навчання одного учня у малокомплектній школі 59 тис. гривень. Органи виконавчої влади та місцевого самоврядування продовжують опрацьовувати шляхи удосконалення мережі закладів загальної середньої освіти.

За оперативними даними місцевих органів управління освітою прийнято рішення органів місцевого самоврядування про ліквідацію, призупинення діяльності та злиття з 1 вересня 2023 року 23 закладів загальної середньої освіти та пониження ступеня – 17 закладів. 7 початкових шкіл втратили статус юридичних осіб та стали філіями опорних закладів.

Забезпеченню рівного доступу дітей до якісної освіти у сільській місцевості сприяє створення опорних закладів освіти, забезпечення якісного освітнього процесу в них. Станом на 1 жовтня 2023 року функціонують 43 опорних заклади та 64 їхніх філії.

У 2023 році на фінансування закладів освіти області передбачено 6809,5 млн гривень, з них освітня субвенція – 2674,3 млн гривень, додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам та кошти місцевих бюджетів – 4135,2 млн гривень.

Станом на 1 жовтня 2023 року в Тернопільській області функціонує 571 заклад дошкільної освіти, з них – 124 дошкільних підрозділи. 100 % дітей віком від 3 до 6 років охоплено навчанням у закладах дошкільної освіти.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування вживають необхідних організаційно-практичних заходів щодо надання здобувачам освіти гарантованих послуг з організації підвезення учнів і педагогічних працівників до закладів освіти та місць проживання. Шкільний автопарк Тернопільщини складається з 198 одиниць транспорту.

У 2023 році Шумська міська, Великодедеркальська та Саранчуківська сільські громади отримали автобуси з Республіки Фінляндія. Міжнародну гуманітарну допомогу з Франції отримали Вишнівецька селищна, Борщівська міська, Великогаївська сільська та Збаразька міська громади. Борсуківській сільській, Трибухівській сільській, Монастирській міській, Скориківській сільській, Лановецькій міській, Кременецькій міській, Бережанській міській та Залозецькій сільській територіальним громадам передали шкільні автобуси з Королівства Швеція.

За кошти місцевого бюджету у двох територіальних громадах придбано три шкільні автобуси.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2023 р. № 418 „Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим

бюджетам на придбання шкільних автобусів” для Тернопільщини виділено 36769 тис. гривень на придбання шкільного автотранспорту, у тому числі спеціально обладнаного для перевезення маломобільних груп населення.

Для закладів освіти Тернопільської області закуплено 21 шкільний автобус за кошти субвенції з державного бюджету на умовах співфінансування з місцевих бюджетів.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 р. № 305 „Про затвердження норм та Порядку організації харчування у закладах освіти та дитячих закладах оздоровлення та відпочинку”, з метою формування культури харчування, обов’язкового виконання правил гігієни й неухильного дотримання норм етикету, в закладах освіти проведено поетапний контроль за впровадженням принципів системи аналізу небезпечних факторів у критичних точках (НАССР), керівникам наголошено на важливості дотримання вимог щодо облаштування приміщень харчоблоків і їдалень, обговорено форми та способи організації харчування здобувачів освіти, у тому числі учнів з особливими дієтичними потребами.

У 585 закладах загальної середньої освіти є функціонуючі (робочі) харчоблоки. 528 закладів загальної середньої освіти організують харчування самостійно. У 52 закладах загальної середньої освіти форма організації харчування – аутсорсинг, у 5 – кейтеринг. 67387 учнів закладів загальної середньої освіти забезпечені гарячим харчуванням, з них за рахунок бюджетних коштів харчуються 17875 учнів 1-4 класів та 11860 учнів 5-11 класів.

Сучасне холодильне та технологічне обладнання придбано в 16 територіальних громадах. У закладах освіти 21 територіальної громади здійснено модернізацію харчоблоків.

У 2023/2024 навчальному році Тернопільщина бере участь у реалізації спільного з Всесвітньою продовольчою програмою Організації Об’єднаних Націй проекту щодо надання фінансової підтримки закладам загальної середньої освіти, що має на меті забезпечення належної організації харчування для учнів 1-4 класів. Фінансову допомогу будуть отримувати 32 школи області.

Питання забезпечення доступу до якісної освіти дітей з особливими освітніми потребами є одним із пріоритетів області у сфері освіти.

На Тернопільщині надання освітніх послуг дітям з особливостями розвитку забезпечують 5 закладів спеціальної освіти (2 спеціальні школи, 3 навчально-реабілітаційні центри), у яких в 2023/2024 навчальному році здобуває освіту 631 учень.

В області діють 18 інклюзивно-ресурсних центрів (далі – ІРЦ), у яких працюють 110 фахівців. На обліку в ІРЦ перебувають 4332 особи з особливими освітніми потребами. Також функціонують 2 мобільні ІРЦ, які діють на базі комунальних установ „Інклюзивно-ресурсний центр № 1” Тернопільської міської ради і „Лановецький міський інклюзивно-ресурсний центр”, які були придбані за кошти державного бюджету у співфінансуванні з місцевим бюджетом. Автомобілі обладнані усіма необхідними корекційно-розвивальними технологіями та інструментами, як і традиційні ІРЦ, зокрема: спеціальна платформа для заїзду дітей на візках, дидактичні матеріали для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами тощо.

З метою забезпечення інклюзивного освітнього середовища у 2023/2024 навчальному році функціонують 917 інклюзивних класів, у яких навчаються 1143 особи з особливими освітніми потребами. Кількість інклюзивних класів в області збільшилась на 21,1% порівняно з 2022/2023 навчальним роком.

У відділах (управліннях) освіти територіальних громад створено 141 ресурсну кімнату, які мають відповідний розподіл функціональних зон, призначених для всебічного розвитку учнів, гармонізації їхнього психоемоційного стану та психологічного розвантаження, надання (проведення) індивідуальних та/або групових психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг.

Доступність закладів загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами забезпечують такі спеціальні засоби: 263 пандуси, 4 ліфти, 3 підймальні платформи, 49 універсальних кабін в туалетах для користування особами з інвалідністю.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28 квітня 2023 р. № 419 „Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на облаштування безпечних умов у закладах загальної середньої освіти” розпорядженням начальника обласної військової адміністрації від 07 червня 2023 року № 309/01.02-01 (зі змінами) затверджено перелік проєктів будівництва, реконструкції, реставрації та капітального ремонту захисних споруд цивільного захисту закладів загальної середньої освіти області. Обсяг субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на облаштування безпечних умов у закладах загальної середньої освіти у 2023 році склав 21272,0 тис. гривень, співфінансування з місцевого бюджету становить 7230,9 тис. гривень. Органи місцевого самоврядування забезпечують спрямування коштів місцевих бюджетів за цільовим призначенням у частині співфінансування на реалізацію проєктів:

„Капітальний ремонт частини підлоги, санвузлів, вентиляційної системи та входів протирадіаційного укриття Опорного закладу Почаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Почаївської міської ради по вул. Шевченка, 15 в м. Почаїв, Тернопільської області”;

„Будівництво захисної споруди цивільного захисту (подвійного призначення) з властивостями протирадіаційного укриття комунального закладу „Великобerezовицький ліцей Великобerezовицької селищної ради”;

„Нове будівництво споруди подвійного призначення із захисними властивостями протирадіаційного укриття на території Дубовецької філії комунального закладу навчально-виховного комплексу „Лозівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад”;

„Капітальний ремонт споруди цивільного захисту спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів ім.О.С.Маковея з поглибленим вивченням інформаційних технологій та технологічних дисциплін по вулиці Шкільна,1 в м. Заліщики, Тернопільської області”.

В області функціонують 36 закладів позашкільної освіти різних напрямів та профілів, які відвідує 18278 школярів. До позашкільної освіти Тернопільщини належать 25 центрів дитячої та юнацької творчості, 6 центрів та

станцій технічної творчості, еколого-натуралістичний центр, дитячий парк, центр туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій, територіальне відділення Малої академії наук України, хорова школа.

Підготовку робітничих кадрів в області здійснюють 19 державних закладів професійної (професійно-технічної) освіти, з них вищих професійних училищ – 7, центрів професійно-технічної освіти – 1, ліцеїв – 6, професійно-технічних училищ – 2, професійний коледж – 1, філія професійного коледжу – 1, центр при установі покарання – 1.

Функціонує 13 навчально-практичних центрів галузевого спрямування. Загалом, у 2022/2023 навчальному році, професійну (професійно-технічну) освіти в області здобували 7563 особи. У 2023 році закладами професійної (професійно-технічної) освіти було випущено 2554 кваліфікованих робітників.

Продовжується процес інтеграції професійної освіти та виробництва. У 2023/2024 навчальному році дуальною формою навчання охоплені здобувачі освіти двох закладів професійної (професійно-технічної) освіти області.

З метою підготовки висококваліфікованих фахівців з керування безпілотними літальними апаратами для потреб галузі сільського господарства та оперативної картографії у державному навчальному закладі „Тернопільський професійний коледж з посиленою військовою та фізичною підготовкою” створено Центр з підготовки спеціалістів за професією „Оператор наземних засобів керування безпілотним літальним апаратом (дронем)”. У 2023/2024 навчальному році цю професію здобувають 30 учнів. Окрім цього за іншими видами професійної підготовки (професійно-технічне навчання, підвищення кваліфікації, перепідготовка) зможуть навчатись особи з числа незайнятого населення та фахівці споріднених професій.

У рамках реалізації проєкту „Реформа шкільного харчування”, Стратегії реформування системи шкільного харчування на 2023 – 2027 роки Міністерством освіти і науки України спільно з громадськими організаціями „Культ Фуд” і „Національна асоціація громадського харчування”, за підтримки Посольства Швейцарії та Швейцарської агенції розвитку та співробітництва, на базі державного навчального закладу „Чортківське вище професійне училище” створено Кулінарний Хаб, де вже пройшли навчання 15 майстрів виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти Тернопільщини, які у співпраці з територіальними громадами проводять навчання за програмами підвищення кваліфікації для працівників шкільних харчоблоків на базі опорних закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Система вищої та фахової передвищої освіти Тернопільської області налічує 28 закладів, з них: 4 національних університети, 2 інститути (1 – структурний підрозділ університету), 1 академія, 21 коледж (з них 7 – структурні підрозділи університетів). Із перелічених – 18 закладів державної форми власності, 2 – приватної, 7 – комунальної, 1 – в підпорядкуванні Укоопспілки.

У 2022/2023 навчальному році в закладах вищої освіти здобували освіту 33,2 тис. осіб. Понад 13,6 тис. здобувачів навчалися у закладах фахової передвищої освіти за такими основними напрямками: промисловість, сільське господарство, будівництво, транспорт і зв'язок, сфера обслуговування,

медицина, освіта, культура. За рахунок коштів обласного бюджету здобувають вищу та фахову передвищу освіту 6,2 тис. осіб. Щорічно закладами вищої та фахової передвищої освіти випускається понад 11 тис. фахівців.

Культура

Незважаючи на негативні наслідки війни та воєнного стану, культурна спільнота області власною діяльністю забезпечує сталість розвитку культури. Більшість закладів культури реалізують у доступній на даний час формі культурно-мистецькі ініціативи, мистецькі акції, спрямовані на підтримку українського народу, його патріотичного духу в боротьбі проти російської агресії.

У 2023 році в області забезпечено умови для збереження та розвитку основної мережі закладів культури, що складається з 883 клубних закладів, 716 публічних бібліотек, 31 музею, 54 мистецьких шкіл. В області діє 21 заклад культури обласного підпорядкування, у тому числі: Тернопільський академічний обласний український драматичний театр ім. Т.Г.Шевченка, Тернопільський академічний обласний театр актора і ляльки, Тернопільська обласна філармонія, Тернопільський мистецький фаховий коледж ім. Соломії Крушельницької, Тербовлянський фаховий коледж культури і мистецтв, Тернопільський обласний методичний центр народної творчості, Тернопільський обласний центр охорони та наукових досліджень пам'яток культурної спадщини, Тернопільський обласний центр дозвілля „Терноцвіт”, Тернопільське обласне комунальне підприємство „Фірма „Кінодністер”.

З метою розвитку галузі культури у 2023 році продовжувалась реалізація заходів програми збереження культурної спадщини Тернопільської області на 2021-2025 роки, затвердженої рішенням Тернопільської обласної ради від 17 березня 2021 року № 131. Так, у 2023 році здійснено моніторинг збереженості та інвентаризацію 94 пам'яток та щойно виявлених об'єктів культурної спадщини (археології, історії, монументального мистецтва, архітектури, а також могил та пам'ятних знаків учасників російсько-української війни ХХІ ст.) Шумської, Лановецької, Збараської, Кременецької, Тербовлянської, Чортківської, Микулинецької, Почаївської, Скалатської, Залозецької, Заліщицької, Байковецької, Бережанської, Саранчуківської, Тернопільської, Товстенської, Озернянської, Зборівської, Коропецької, Копичинецької територіальних громад. Здійснено їх GPS локалізацію, фотофіксацію та обміри. У електронній базі даних доповнено та актуалізовано інформацію щодо 94 нерухомих об'єктів культурної спадщини.

Проведено щорічну археологічну експедицію на об'єктах культурної спадщини області – уточнення топографії давньоруського літописного міста Биковен (пам'ятки археології місцевого значення Городище I, біля с. Городище, урочище Бозок), вивчення торгово-ремісничого посаду та могильника.

Складено 10 актів візуального обстеження пам'яток з метою організації робіт з їх пристосування, переміщення тощо.

Виготовлено 44 довідки щодо визначення меж та режиму зон охорони культурного шару, а саме щодо наявності чи відсутності об'єктів культурної спадщини на земельній ділянці. Підготовлено 2 проекти висновків щодо

можливості встановлення пам'ятних знаків та 4 проєкти дозволів на проведення робіт з пристосування об'єктів культурної спадщини.

Виготовлено технічні паспорти (інвентарні справи), грошову оцінку та облікову документацію з метою формування облікових справ на 2 пам'ятки архітектури у м. Почаїв Кременецького району.

Проаналізовано стан увічнення пам'яті воїнів, які брали участь у захисті України в роки Другої світової війни та під час російсько-української війни ХХІ ст. На обліку на території області та у місті Тернополі знаходиться 891 об'єкт (пам'ятник, пам'ятний знак, пам'ятне місце, могила), пов'язаний з Другою світовою війною та боротьбою за незалежність України у середині ХХ ст.

На первинному обліку перебуває 314 могил та 156 пам'ятних знаків (в тому числі меморіальних дощок) пов'язаних з загиблими (померлими) особами, які брали участь у захисті України під час проведення АТО/ООС, в тому числі теперішнього етапу російсько-української війни.

Розпорядженням начальника обласної військової адміністрації від 29 вересня 2023 року № 529/01.02-01 „Про занесення об'єктів культурної спадщини до Переліку об'єктів культурної спадщини Тернопільської області” занесено 5 об'єктів до переліку щойно виявлених об'єктів культурної спадщини.

Спільно з органами місцевого самоврядування триває робота з перегляду переліків пам'яток на предмет наявності символіки російської імперської політики з подальшим вирішенням питання щодо визнання їх такими, що не підлягають занесенню до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та/або демонтажу відповідної символіки. Отримано дозвіл Міністерства культури та інформаційної політики України на переміщення, ексгумацію та перепоховання кладовища радянських воїнів у м. Заліщики та у м. Тернополі.

Оцифровано архівну облікову документацію на пам'ятки культурної спадщини колишніх Гусятинського, Заліщицького, Збарзького районів.

У соцмережі Academia.edu для вільного доступу розміщено електронні версії 2 друкованих видань Тернопільського обласного центру охорони та наукових досліджень пам'яток культурної спадщини. Виготовлено брошуру з тезами до конференції у краєзнавчому музеї смт Залізці. Триває збір матеріалів до книги про пам'ятки на вшанування воїнів Української повстанської армії, активістів ОУН, борців за волю України. Створено інтерактивну карту об'єктів, пов'язаних з Українською повстанською армією, ОУН, борцями за волю України, що має бути електронним додатком до книги про боротьбу за українську державність 1939–1960 рр. Станом на 20 вересня 2023 року нанесено 479 об'єктів.

Проведено презентацію книги „Місця пам'яті української революції” та виставки світлин „Сакральна скульптура Тернопільщини” у бібліотеці для дорослих № 8 міста Тернополя та у Бережанському замку.

З метою збереження культурної та історичної спадщини Тернопільської області за III квартал 2023 року обласною військовою адміністрацією укладено 3 охоронних договори на пам'ятки архітектури місцевого значення, видано 6 дозволів на проведення ремонтно-реставраційних робіт, 6 висновків про

можливість відчуження або передачі в оренду пам'яток архітектури місцевого значення, а також підготовлено 5 інформаційних довідок про об'єкти культурної спадщини.

Розвиток інформаційного простору

Забезпечено висвітлення діяльності органів виконавчої влади стосовно проведення державної політики у сфері соціального захисту, економічного розвитку, реформ в освіті, медицині, питаннях децентралізації, міжнародного співробітництва, захисту суверенітету держави, виховання дітей та молоді. Укладено договори щодо проведення інформаційних кампаній: Збройні Сили країни, Міста Героїв, „Ти як?”.

У закладах загальної середньої і вищої освіти відбулися презентації нових творів місцевих авторів, книжкові виставки „Література рідного краю”.

Особлива увага приділяється розвитку та функціонуванню української мови. В області проводиться системна робота щодо створення додаткових можливостей для опанування державної мови внутрішньо переміщеними особами та жителями краю.

З метою популяризації книжкових видань та періодики регіонального друку впродовж 2023 року публічні бібліотеки області у своїй роботі використовували форми соціокультурної діяльності: читацькі конференції, літературні тижні, творчі зустрічі, акції, інформаційні години, прес-діалоги, книжково-ілюстративні виставки, тематичні перегляди, мультимедійні презентації, віртуальні мандрівки.

Обласні публічні бібліотеки проводили свою діяльність за наступними напрямками: систематичне поповнення бібліотечних фондів документами на різних носіях, книжковою продукцією, виданою відповідно до рішень обласної видавничої ради; популяризація місцевого книговидання у партнерстві з творчими спілками; висвітлення у засобах масової інформації кращих зразків місцевого книговидання.

Систематичне інформування читачів книгозбірень області проводилось засобами постійно діючих виставок нових надходжень: „Моє Тернопілля”, „Краєзнавча новинка”. Найбільшими постачальниками обов'язкового примірника впродовж 2023 року були місцеві видавництва: „Підручники і посібники”, „Укрмедкнига”, „Економічна думка”, „Тернограф”, „Навчальна книга „Богдан”, видавничо-інформаційний дім „Діана плюс”.

До публічних бібліотек територіальних громад області надійшло 3716 примірників видань (332 назви), зокрема: від Українського інституту книги – 2835 примірників видань (306 назв); подаровано читачами – 778 примірників видань (20 назв); з інших джерел – 107 примірників видань (6 назв).

Проведено 22 консультації із громадськістю та 2 засідання громадської ради при обласній військовій (державній) адміністрації. Забезпечується участь представників інститутів громадянського суспільства у формуванні і реалізації державної політики на регіональному рівні, вирішення питань місцевого значення шляхом залучення їх до діяльності консультативно-дорадчих органів. Створено раду з питань внутрішньо переміщених осіб при обласній військовій адміністрації для сприяння та захисту прав внутрішньо переміщених осіб,

Координаційний центр підтримки цивільного населення при обласній військовій адміністрації з метою підтримки та координації надання допомоги населенню, постраждалому внаслідок повномасштабної війни, постраждалим учасникам Революції Гідності, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) захисників і захисниць України, іншим постраждалим особам.

Фізичне виховання та спорт, підтримка молоді

Станом на 1 жовтня 2023 року в області діє 30 дитячо-юнацьких спортивних шкіл в яких займаються 8822 дітей та підлітків. У цих школах культивується 56 видів неолімпійських та 27 олімпійських видів спорту (20 літніх та 7 зимових).

Обласна військова адміністрація постійно тримає на контролі питання безпеки вихованців дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Усі дитячо-юнацькі спортивні школи перевірено щодо наявності укриття. З 1 вересня 2023 року усі дитячо-юнацькі спортивні школи розпочали навчально-тренувальний процес повноцінно з урахуванням обставин воєнного стану. Завершився процес тарифікації тренерського, викладацького складу дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

Після 1 вересня 2023 року, спортсменів, які є внутрішньо-переміщеними особами, включено до груп підготовки. 137 спортсменів, що є внутрішньо-переміщеними особами зараховано до дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

На виконання заходів обласної цільової соціальної програми оздоровлення та відпочинку дітей на період до 2025 року у 2023 році виділено 10023,7 тис. гривень, за які закуплено 824 путівки до трьох дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, які знаходяться в області:

364 путівки – в дочірнє підприємство-оздоровчий комплекс „Лісовий” (с. Скоморохи Чортківського району);

300 путівок – в колективний міжгосподарський оздоровчий заклад „Промінь” (с. Долина Тернопільського району);

160 путівок – в дитячий оздоровчий комплекс „Збруч” (сміт Скала-Подільська Чортківського району).

У 2023 році в області функціонували 23 заклади оздоровлення та відпочинку, з них: 4 стаціонарні заміські заклади оздоровлення та відпочинку і 17 таборів з денним перебуванням дітей, 1 табір праці та відпочинку, 1 наметове містечко.

Станом на 27 вересня 2023 року Тернопільській області було виділено 26 путівок до Міжнародного дитячого центру „Артек” (Закарпатська область, Свалявський район, село Березники).

З початку 2023 року у напрямку молодіжної політики обласною військовою адміністрацією проведено:

обласний молодіжний форум „В єдності наша сила: Тернопільщина” для 60 молодих людей, лідерів громадських організацій, представників молодіжних консультативно-дорадчих органів;

урочисте зібрання та відзначення представників молодіжного активу, лідерів молодіжних громадських організацій, учнівської та студентської молоді;

сплав по Дністрі „На одній хвилі” для лідерів молодіжних організацій області та внутрішньо переміщених осіб;

акцію з прибирання у парках м. Тернопіль, до якої долучилось 80 молодих людей;

молодіжний „БУР табір” в м. Бережани, під час якого волонтерами здійснено ремонтні роботи та облаштовано дві кімнати для молодіжного центру „Рідне місто” в міській ратуші і благоустрій внутрішнього дворика.

У 2023 році обласною військовою адміністрацією спільно з інститутами громадянського суспільства організовано проведення:

вишколів (12 заходів) „Курс національного спротиву” під час яких 100 осіб пройшли навчання за напрямками: перша домедична допомога в умовах війни; основи тактики застосування БПЛА в бойових умовах; „поводження зі зброєю”; стрілецька підготовка.

семінару-тренінгу, спрямованого на підвищення рівня компетентностей громадських активістів, які залучаються до проведення заходів у сфері національно-патріотичного виховання;

акції „Зимові змагання з мандрівництва „Снігохід XII 2023”, яка відбулась у лісовому масиві біля с. Скоморохи Тернопільського району за участі 150 осіб з 10 регіонів України;

акції, спрямованої на інформування про обов’язки і права громадянина „Інтелектуальний турнір „Україна – єдина родина”;

освітньо-виховної акції „15-ий відкритий чемпіонат Галичини з інтелектуально-розвиваючих ігор імені Юрія Беркити „Разом до перемоги”;

обласної теренової гри серед дітей та молоді „Легенда УПА ім. Романа Шухевича” за участі 160 осіб з усіх районів області;

турніру з пейнтболу для учасників обласного етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри „Сокіл” („Джура”);

Всеукраїнського пластового вишкільного табору „Легіон-25”, який відбувся у с. Саранчуки Тернопільського району за участі 100 представників 10 регіонів України;

спільно з Міністерством молоді та спорту України Всеукраїнського тренінгу „Фахівець з питань національно-патріотичного виховання – II”;

Всеукраїнського семінару-тренінгу „Школа виховників джур – VI”.

Захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

В області проживає 194715 дітей, що складає 18,7% від загальної чисельності населення. Соціально-правовий захист дітей забезпечується скоординованою роботою органів та служб у справах дітей і спрямований на виявлення, попередження та нейтралізацію впливів негативних чинників на життєдіяльність дитини. Служби у справах дітей функціонують у всіх 55 територіальних громадах області. Особлива увага в організації цієї роботи звертається на найбільш вразливі соціальні категорії дитячого населення: дітей-

сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, соціальних сиріт, дітей з особливими потребами та тих, які опинилися у складних життєвих обставинах.

В Тернопільській області діє обласна програма запобігання соціальному сирітству, подолання дитячої безпритульності і бездоглядності на 2022-2024 роки. У межах виконання цієї програми в Тернопільській області досягнуто вагомих результатів у сфері забезпечення прав дітей. Зокрема, завдяки вжитим заходам в області простежуються стійкі тенденції:

щорічно зменшується кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Для порівняння у поточному році станом на 1 жовтня 2023 року на обліку дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, перебуває 952 дитини, у 2022 – 942 дитини, у 2021 – 962 дітей, у 2020 – 969 дітей, у 2014 році їх кількість складала 1189. Відповідно до первинного обліку показник кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, складає 48 осіб на 10 тис. дитячого населення;

переважання національного усиновлення над міждержавним. Протягом 2009-2021 років усиновлено 226 дітей, з них іноземцями – лише 33 дитини. У 2022 році усиновлено 9 дітей, усі громадянами України, а станом на 1 жовтня 2023 року – 11 дітей;

збільшилась відносна кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, влаштованих до сімейних форм виховання з 72% у 2009 році до 93% у 2023 році. Сьогодні на території області функціонує: 81 прийомна сім'я, де виховуються 136 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (у тому числі 6 дітей з особливими потребами); 16 дитячих будинків сімейного типу, в яких виховується 108 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (у тому числі 4 дитини з особливими потребами); 690 дітей (72,5%) проживає в сім'ях опікунів та піклувальників (у тому числі 43 дитини з особливими потребами);

зменшення кількості дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які виховуються в інституційних закладах області з 27% у 2009 році до 5,5% у 2023 році від загальної кількості статусних дітей. На даний час до закладів інституційного догляду та виховання дітей влаштовано 52 статусних дитини.

Водночас, в умовах воєнного стану з території області евакуювались за кордон 3 дитячі будинки сімейного типу (18 дітей), 4 прийомних сім'ї (6 дітей), 40 сімей опікунів та піклувальників (45 дітей).

Разом з тим, у Тернопільську область прибули 6 закладів для дітей з інших територій (Дніпропетровської, Запорізької, Київської, Кіровоградської та Сумської областей). Станом 1 жовтня 2023 року в області залишається 2 заклади для дітей, які перемістилися із Київської та Запорізької областей.

Також на територію області перемістилися 5 дитячих будинків сімейного типу (33 вихованці), які переїхали з Донецької, Київської, Миколаївської та Харківської областей; 3 прийомні сім'ї (6 дітей) та 43 опікунські сім'ї (68 дітей).

Діти забезпечені усім необхідним відповідно до потреб, а служби у справах дітей на місцях забезпечують їх соціально-правовий захист.

Також на територію області вимушено перемістилися понад 26 тис. дітей з батьками та 121 дитина без супроводу законних представників. Скоординованою роботою служб у справах дітей та підрозділів соціального захисту територіальних громад дітям та сім'ям з дітьми, які евакуювались у нашу область, забезпечено тимчасове влаштування, надано допомогу в постановці на облік внутрішньо переміщених осіб та в отриманні грошової допомоги на проживання.

На території області функціонує центр соціально-психологічної реабілітації служби у справах дітей обласної військової адміністрації та 8 патронатних сімей. Впродовж січня-вересня 2023 року до центру поступило 76 дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, послугами патронатної сім'ї скористались 17 дітей.

Протягом III кварталу 2023 року фахівцями із соціальної роботи в територіальних громадах проводилася інформаційна та роз'яснювальна робота з питань запровадження патронату над дитиною, проводився пошук кандидатів у прийомні батьки, батьки-вихователі та патронатні вихователі. За результатами проведених заходів до Тернопільського обласного центру соціальних служб надійшли направлення на проведення навчання для 2-х сімей кандидатів у прийомні батьки, які пройшли підготовку у листопаді 2023 року.

Впродовж 9 місяців 2023 року проведено 4 навчальні курси для 77 кандидатів у прийомні батьки, батьки-вихователі, опікуни/піклувальники, усиновлювачі.

З метою надання невідкладної комплексної (соціальної, психологічної, педагогічної, медичної, правової) допомоги дітям, які опинились у складних життєвих обставинах на території області функціонує Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей обласної військової адміністрації. В рамках співпраці між обласною військовою адміністрацією, Представництвом Дитячого Фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні та Міжнародним благодійним фондом „Українська фундація громадського здоров'я” на базі центру провадить роботу відділення „Барнахус”. Робота відділення спрямована на запобігання повторній психологічній травматизації дітей, забезпечення захисту та соціально-психологічної підтримки у процесі правосуддя дітей, які постраждали або стали свідками насильства, в тому числі в наслідок збройної агресії та окупації російської федерації. Впродовж січня - вересня 2023 року послугами відділення скористались 20 дітей.

Розвиток туристичної сфери

Попри те, що військовий стан продовжує мати стримуючий вплив на розвиток туристичної сфери області проводиться робота із створення інфраструктури на популярних туристичних локаціях.

З метою створення доступного середовища об'єктів культурної спадщини Тернопільщини Національним заповідником „Замки Тернопілля” реалізується проєкт „Стратегування інклюзивного розвитку”.

Кременецько-Почаївський державний історико-архітектурний заповідник власними силами здійснив частковий ремонт дороги на Замкову гору.

За підтримки Українського культурного фонду в області реалізуються 3 проєкти: „Віртуальні 3-D тури унікальними оборонними пам'ятками Тернопільщини”, „Тепле Поділля” – скарб України” і „PFISTER ART: Бережанська спадщина”. Проєкти спрямовані на розробку мультимедійного та інтерактивного контенту (оцифрування десятків об'єктів культурної спадщини), на їх основі професійних віртуальних 3D турів з аудіосупроводом, а отже нових культурних продуктів, що стануть туристичними магнітами.

На початку вересня у м. Чортків відбулося підписання меморандуму про створення туристичного кластеру між 15-ма територіальними громадами південного Тернопілля: Борщівською, Бучацькою, Більче-Золотецькою, Заводською, Заліщицькою, Золотопотіцькою, Іване-Пустенською, Коропецькою, Монастириською, Мельнице-Подільською, Нагірянською, Скала-Подільською, Товстенською, Трибухівською та Чортківською. Створення туристичного кластеру сприятиме формуванню локальних туристичних магнітів у громадах через формування єдиного туристичного бренду „Тепле Поділля” та їх популяризації в Україні та закордоном.

У рамках реалізації проєкту „Туристичні магніти України” триває робота з розробки нових та модернізації наявних туристичних екскурсійних програм.

У Скалатській міській територіальній громаді за співпраці з Національним заповідником „Замки Тернопілля” та Музеєм-садибою Леся Курбаса розроблено екскурсійний маршрут під назвою „Культурно-історичні та духовні пам'ятки Скалатчини”. Він став частиною міжрегіонального туристичного маршруту, який також включає туристичні магніти Сатанова.

Ще один міжрегіональний туристичний маршрут мальовничим Опіллям, що охоплює історичне місто Бережани та давнє село Чесники на Франківщині, пропонує Державний історико-архітектурний заповідник у м. Бережани та їх партнер – родина Росоловських. Подібна співпраця налагоджується у Борщівській громаді із сусідніми громадами з Хмельниччини.

У Залозецькій селищній територіальній громаді місцевий краєзнавчий музей реалізує ряд туристичних проєктів, зокрема розроблено міжтериторіальний веломаршрут Збараж – Залізці та веломаршрут фортифікаційними пам'ятками Першої світової війни вздовж старого кордону, збудованими на початку ХХ ст. У Тербовлянській міській територіальній громаді користуються попитом промарковані веломаршрути з облаштованими велостоянками. Гусятинський краєзнавчий музей пропонує веломаршрут „Мандруємо старим кордоном”, що проходить вздовж мальовничих берегів р. Збруч.

У Шумській міській територіальній громаді завдяки допомозі Програми USAID DOBRE реалізується проєкт з облаштування території для провадження підприємницької діяльності та реалізації творчого потенціалу понад 30 місцевими майстрами ручної роботи, які створюють справжні витвори мистецтва. Облаштований простір може стати основою для майбутнього туристично-інформаційного центру Шумщини.

Проведено ряд заходів, зокрема зустрічі з керівниками туристичних фірм з питань розвитку внутрішнього туризму області: 4-5 травня відкриття туристичного сезону у Бережанському замку у формі проведення апробації

двома групами львівських гідів вже відомих та нових туристичних пропозицій Державного історико-архітектурного заповідника у м. Бережани; 31 травня в м. Збараж в рамках наукової конференції „Охорона культурної спадщини як невід’ємний елемент розвитку туризму на Тернопільщині”; 26 серпня туристичний лемківський молодіжний форум „ЛемЕТНОмандри” на ватряному полі поблизу Монастирська; 25 вересня круглий стіл у форматі zoom-конференції на тему: „Про розвиток туризму у громаді: аналіз успішних кейсів” (за підсумками участі представників Збараської і Теребовлянської міських територіальних громад в резиденції ідей для громад на тему „Туризм в часі війни”, організованій Львівським туристичним офісом).

Команда туристично-інформаційного центру м. Тернопіль представила туристичний потенціал Тернопільщини та локальний туристичний продукт під брендом „Файне місто” на туристично-економічному форумі „Туризм в Україні: вимоги сьогодення” в Умані 9-10 червня та туристичній виставці, яка проходила 23-25 червня у рамках щорічного свята „Zdearzenia” у польському місті-побратимі Тарнів (Тарнув).

Спільно з Державним історико-архітектурним заповідником у м. Бережани проведено урочистості з нагоди відзначення в області Дня туризму в Україні 27 вересня 2023 року на території Бережанського замку. Презентовано локальний туристичний продукт та інтерактивно представлено туристичний маршрут „Мистецька спадщина Іоана Пфістера на Бережанщині”.

У всіх населених пунктах області організовуються пізнавальні екскурсії з локальної історії. Туристично-інформаційні центри міст Тернополя, Теребовлі, Чорткова і Заліщики популяризують локальні туристичні продукти. У рамках реалізації волонтерських проєктів для внутрішньо переміщених осіб, які тимчасово перебувають на Тернопільщині, пропонуються екскурсійні програми з організацією майстер-класів та елементами гастротуризму.

У межах реалізації маркетингового проєкту „Надихнись Україною” на прохання Координаційного центру надання допомоги внутрішньо переміщеним особам з Луганської області „Моя Луганщина” 25 квітня організовано екскурсію до Марійського духовного центру „Зарваниця”, 23 травня – у місто Бучач, а на прохання Центру підтримки переселенців „Я Маріуполь” – 24 травня у місто Чортків.

Започатковано проєкт „Тернопільщина туристична – захисникам родин Героїв”. Для військовослужбовців та членів їх родин підготовлено екскурсійні програми, які включатимуть елементи психологічних практик.

У 2023 році вийшло друком два номери журналу про туризм, відпочинок, оздоровлення і дозвілля в мальовничих регіонах Західної України – „ФайноТУР”.

Охорона навколишнього природного середовища

У сфері охорони навколишнього природного середовища з початку 2023 року продовжувалась реалізація заходів державних і регіональних програм щодо забезпечення екологічної безпеки шляхом запобігання й мінімізації негативного впливу людської діяльності на навколишнє природне середовище та національного використання і збереження природних ресурсів регіону.

У результаті здійснення ряду заходів, площу природно-заповідного фонду в області доведено до 123,87 тис. га. Природно-заповідний фонд області має у своєму складі 656 одиниць територій та об'єктів. Питома вага площі природно-заповідного фонду від площі Тернопільської області складає 8,95 %.

Обласною військовою адміністрацією подано на розгляд в Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України матеріали про розширення території національного природного парку „Кременецькі гори” із збільшенням площі на 721,43 га.

Продовжується підготовка документів до проєктів створення 26 нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 491,87 тис. га, у тому числі створення національного природного парку „Бережанське Опілля” орієнтовною площею 11,8 тис. га.

Протягом 2023 року в рамках здійснення заходів програми заліснення земель державними лісогосподарськими підприємствами області проведено лісовідновлення на площі 299,6 га, створено нові ліси на площі 25,6 га, висаджено 1324,3 тис. дерев. Також проведено доповнення раніше створених лісових культур і нових лісів на площі 496,2 га, висаджено 514,2 тис. дерев. Для сприяння природному поновленню на виділених лісових ділянках площею 7,4 га висаджено 22,7 тис. дерев.

З метою виконання програми Президента України „Зелена країна” органами місцевого самоврядування передано земельні ділянки загальною площею 18,958 га в постійне користування державному підприємству „Ліси України”. Вирішується питання передачі ще 16,7 га земель для лісорозведення.

На виконання Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо збереження лісів” та розпорядження начальника обласної військової адміністрації від 1 серпня 2022 року № 489/01.02-01 „Про збереження в області біологічного та ландшафтного різноманіття” в області сформовано 78,1% земельних ділянок лісового фонду від загальної площі лісів області та зареєстровано речові права на них, з 201,7 тис. га лісів сформовано 157542,71 га земель під лісами.

Розвиток екологічної мережі передбачено Законом України „Про екологічну мережу України”, програмою охорони навколишнього природного середовища в Тернопільській області на 2021-2027 роки, затвердженою рішенням Тернопільської обласної ради від 03.02.2021 року №58 (зі змінами). Окремим розділом цієї програми передбачено заходи із розвитку екомережі та збереження біорізноманіття. Відповідно до розпорядження начальника обласної військової адміністрації від 1 серпня 2022 року № 489/01.02-01 „Про збереження в області біологічного та ландшафтного різноманіття” міським, селищним і сільським радам запропоновано розробити схеми формування екологічної мережі територіальних громад та враховувати їх для розроблення усіх видів проєктної документації при здійсненні землеустрою, розробці містобудівної документації, а також здійсненні господарської та іншої діяльності.

На виконання вимог статті 15 Закону України „Про екологічну мережу України” рішенням Тернопільської обласної ради від 18 червня 2009 року № 619 затверджено Регіональну схему формування екологічної мережі Тернопільської області. Рішенням Тернопільської міської ради від 16 грудня

2011 року № 6/16/26 затверджено схему формування екологічної мережі м. Тернополя.

Встановлення в природі меж прибережних захисних смуг та водоохоронних зон передбачено обласною програмою розвитку водного господарства та водно-екологічного оздоровлення природного середовища Тернопільської області на 2022-2024 роки, затвердженою рішенням Тернопільської обласної ради від 10 листопада 2021 року № 353 (зі змінами). Водною стратегією України до 2050 року та розпорядженням начальника обласної військової адміністрації від 27 січня 2023 року № 27/01.02-01 „Про затвердження плану заходів з реалізації в області у 2023-2050 роках Водної стратегії України до 2050 року”, передбачено забезпечення винесення в природу прибережних захисних смуг та водоохоронних зон, дотримання режиму їх охорони; забезпечення відновлення та належного облаштування водоохоронних зон, у тому числі шляхом їх залуження та/або заліснення; запровадження системи заходів із запобігання розвитку ерозійногідрологічних процесів, а також включення до документації із землеустрою, містобудівної документації інформації щодо меж прибережних захисних смуг та водоохоронних зон з урахуванням встановлених законом обмежень.

Загальна протяжність річок області становить 6066 км. Площа встановлених водоохоронних зон річок Серет, Гнізна, Коропець на відрізку загальною протяжністю 19,9 км становить 25,7 тис. га; площа встановлених прибережних захисних смуг становить 0,135 тис. га.

У межах області знаходиться 1219 площинних водних об'єктів (ставків, водосховищ) державної і комунальної форми власності загальною площею водного плеса 9255,00 га. За інформацією Регіонального офісу водних ресурсів в області сформовано земельні ділянки водного фонду державної та комунальної форми власності під 609 водними об'єктами (включно з прибережними захисними смугами) загальною площею 48015,03 га, з них 17199,63 га передано у користування юридичним та фізичним особам.

З метою впровадження роздільного збирання твердих побутових відходів у населених пунктах області проводиться роз'яснювальна робота серед населення, заходи для підвищення обізнаності дітей у сфері управління відходами включено у навчальні програми шкільних та дошкільних навчальних закладів. У 262 населених пунктах впроваджено роздільне збирання твердих побутових відходів (ПЕТ-пляшка, скло, макулатура), що становить 24,8% від загальної кількості населених пунктів області. Рівень охоплення населення області послугою щодо поводження з побутовими відходами становить 70%.

Для стимулювання роздільного збирання твердих побутових відходів в області вирішуються питання виділення земельних ділянок для встановлення сміттесортувальних ліній з подальшим вилученням ресурсоцінних компонентів для подальшої їх переробки. Спорудження таких об'єктів передбачено проектом Регіонального плану управління відходами у Тернопільській області до 2030 року.

Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій

Для оперативного оповіщення органів управління, сил цивільного захисту та населення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій на території області функціонує автоматизована система централізованого оповіщення, яка має дві складові: аналогову (Сигнал ВО); цифрову „ОЗОН - С”.

На даний час система оповіщення знаходиться в постійній готовності до використання за призначенням. Щоденно оперативним черговим передаються ті чи інші сигнали та розпорядження. Проводиться запуск електросирен з передачею інформації по обласній радіотрансляційній мережі під час оголошення повітряної небезпеки.

В листопаді 2022 року розгорнуто автоматизоване робоче місце загальнодержавної автоматизованої системи централізованого оповіщення, яка на даний момент працює у тестовому режимі. Система дозволяє здійснювати централізоване та вибіркоче оповіщення на регіональному рівні з використанням мереж операторів стільникового зв'язку. У 2023 році на модернізацію зазначеної системи оповіщення витрачено 193,1 тис. гривень. Придбано пристрої модемні універсальні ПМУ – 01 – 6 од. та блоки безперебійного живлення ДБЖ – 3 од.

В області триває робота щодо включення засобів індивідуального захисту від бойових отруйних речовин для непрацюючого населення до номенклатури регіонального та місцевих матеріальних резервів, призначених для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій радіаційного, хімічного і біологічного характеру, надання термінової допомоги постраждалому населенню при застосуванні російською федерацією зброї масового ураження.

Станом на 2 жовтня 2023 року на території Тернопільської області знаходиться 535 захисних споруд цивільного захисту (66 сховищ і 469 протирадіаційних укриттів), 1140 найпростіших укриттів та 10 швидко-споруджуваних захисних споруд цивільного захисту.

Відмічається позитивна тенденція щодо збільшення фінансування заходів з приведення у готовність укриттів усіх видів з місцевих бюджетів, у першу чергу тих, що забезпечують безпеку закладів освіти, охорони здоров'я. У 2023 році виділено коштів із місцевих бюджетів на фінансування робіт з приведення у готовність захисних споруд цивільного захисту та на улаштування найпростіших укриттів у сумі 11047 тис. гривень: Кременецький район – 1352 тис. гривень; Тернопільський район – 6100 тис. гривень; Чортківський район – 3595 тис. гривень

Інформацію щодо об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту розміщено на офіційних вебресурсах та сторінках соціальних мереж обласної військової адміністрації.

Інформування населення здійснюється шляхом розповсюдження наочної агітації та засобами масової інформації. Розроблені інтерактивні карти містять інформацію про усі сховища, протирадіаційні укриття, а також найпростіші укриття.

Забезпечено виконання вимог Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення вимог цивільного захисту під час планування та забудови території” в частині обов'язкового

передбачення у містобудівній документації регіонального та місцевого рівнів, а також проєктній документації на будівництво, розділу інженерно-технічних заходів цивільного захисту. З початку 2023 року розроблено проєктну документацію на будівництво 32 об'єктів (протирадіаційних укриттів) із наявними розділами інженерно-технічних заходів цивільного захисту.

Пожежну безпеку в області забезпечують 24 державних пожежно-рятувальних частини, 1 аварійно-рятувальний загін спеціального призначення та 1121 особа рядового та начальницького складу.

З початку 2023 року під час проведення рятувальних робіт, пожежно-рятувальними підрозділами області врятовано: 47 людей, з яких 9 дітей. Також врятовано 370 будівель, 38 транспортних засобів.

Контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції

За звітний період 2023 року відділом досліджень та розслідувань в Тернопільській області Південно-західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – відділення) за результатами розгляду отриманих звернень, подань та за власною ініціативою направлено на розгляд адміністративної колегії відділення матеріали щодо:

початку розгляду 13 справ у зв'язку з наявністю ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях суб'єктів господарювання та органів місцевого самоврядування, що діють на території Тернопільської області;

прийняття 11 рішень за результатами розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органами місцевого самоврядування Тернопільської області та суб'єктами господарювання, які здійснювали діяльність на території Тернопільської області;

надання 3 рекомендацій органам місцевого самоврядування про припинення дій, що містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

За 9 місяців 2023 року економічний ефект від припинення виявлених порушень законодавства про захист економічної конкуренції на споживчих ринках Тернопільської області становить 11359114,0 гривень.

З метою адвокатування конкуренції відділенням опрацьовано 17 проєктів нормативно-правових актів органів місцевого самоврядування, 3 з яких них не погоджено та надано зауваження і пропозиції. Внаслідок такої роботи попереджено прийняття органами місцевого самоврядування рішень, які містили ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Результати аналізу основних макроекономічних показників за підсумками січня-вересня 2023 року та тенденції розвитку реального сектору економіки дозволяють здійснити порівняльний аналіз основних показників соціально-економічного та культурного розвитку області за 2022 (звіт), 2023 (очікуване) та 2024 (прогноз) роки, які наведено в додатку 1 до Програми.

II. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ЗАХОДИ ЕКОНОМІЧНОГО, СОЦІАЛЬНОГО І КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ НА 2024 РІК

Стратегічна ціль I: РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ ТА ПІДВИЩЕННЯ СТАНДАРТІВ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

Охорона здоров'я

Мета: реалізація базових умов розвитку системи охорони здоров'я в області, що дозволить забезпечити її мешканцям доступність якісних медичних послуг, створення сприятливих умов для раціонального використання бюджетних коштів та умов праці для медичних працівників, продовження реформування сфери охорони здоров'я, спрямованого на створення системи, орієнтованої на пацієнта, здатної забезпечити медичне обслуговування для всіх громадян Тернопільщини.

Завдання та заходи:

1) реалізація пріоритетних в умовах воєнного стану заходів комплексної програми „Здоров'я населення Тернопільської області” на 2022-2026 роки;

2) забезпечення виконання плану розвитку госпітального округу, затвердженої спроможної мережі закладів охорони здоров'я для надання якісної, комплексної, безперервної і орієнтованої на пацієнта медичної допомоги;

3) забезпечення модернізації системи охорони здоров'я в області в межах діючого законодавства та відповідно до затверджених державних соціальних стандартів та вимог Національної служби здоров'я України (в тому числі по напрямку реабілітація та ментальне здоров'я);

4) покращення матеріально-технічної бази лікувально-профілактичних закладів області, поповнення сучасною діагностичною апаратурою;

5) будівництво, ремонт, реконструкція закладів охорони здоров'я;

6) впровадження енергозберігаючих заходів у закладах охорони здоров'я;

7) будівництво, ремонт, реконструкція захисних споруд цивільного захисту в закладах охорони здоров'я;

8) покращення надання медико-соціальних послуг малозабезпеченим громадянам області відповідно до соціальних норм і нормативів;

9) підвищення доступності та якості надання медичної допомоги населенню області, збереження кадрового потенціалу закладів охорони здоров'я;

10) підвищення ефективності заходів з профілактики, своєчасного виявлення та лікування онкологічних захворювань, створення умов для продовження та поліпшення якості життя онкологічних хворих шляхом удосконалення методів діагностики та профілактики.

Критерії досягнення:

зниження показників поширеності та захворюваності всіх хвороб на 5%;

зниження загального рівня смертності на 3%;

забезпеченість лікарями загальної практики сімейної медицини – 5 осіб на 10 тис. населення.

Відповідальні за виконання: департамент охорони здоров'я обласної військової адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Соціальний захист населення

Мета: забезпечення права кожного громадянина на отримання якісних соціальних послуг, максимального охоплення соціально вразливих верств населення області різними видами соціальних послуг, а також підняття рівня та розширення спектру надання соціальних послуг у територіальних громадах.

Завдання та заходи:

1) реалізація заходів:

обласної комплексної програми соціальної підтримки малозахищених верств населення „Турбота” на 2021-2025 роки, затвердженої рішенням Тернопільської обласної ради від 11 листопада 2020 року № 1741;

обласної програми підтримки осіб, які брали участь в антитерористичній операції, операції об'єднаних сил, членів сімей загиблих під час проведення антитерористичної операції та операції об'єднаних сил, членів сімей Героїв Небесної Сотні, постраждалих учасників Революції Гідності на 2020-2024 роки, затвердженої рішенням Тернопільської обласної ради від 28 листопада 2019 року № 1507;

обласної програми „Ветеран” на 2020-2024 року, затвердженої рішенням Тернопільської обласної ради від 28 листопада 2019 року № 1506;

обласної комплексної програми підтримки внутрішньо переміщених осіб в Тернопільській області на 2023-2025 роки;

обласної комплексної програми підтримки сім'ї, запобігання домашньому насильству та протидії торгівлі людьми на період до 2025 року;

2) підвищення якості соціального обслуговування осіб похилого віку та осіб із інвалідністю, дітей з інвалідністю територіальними центрами соціального обслуговування (надання соціальних послуг) та інтернатними установами, налагодження моніторингу діяльності надавачів соціальних послуг;

3) організація та надання соціальних послуг пільговим категоріям громадян у територіальних громадах;

4) забезпечення обліку та надання грошової допомоги внутрішньо переміщеним особам, а також контроль за проведенням соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам за місцем їх фактичного проживання чи перебування;

5) співпраця з громадськими організаціями щодо вирішення проблем соціального захисту постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи та постраждалих учасників антитерористичної операції, операції Об'єднаних сил;

6) посилення уваги до сімей та вдів ліквідаторів аварії на Чорнобильській АЕС та учасників антитерористичної операції, операції Об'єднаних сил;

7) створення безбар'єрного простору в області;

8) різнопланова підтримка внутрішньо переміщених осіб;

9) впровадження принципів гендерної рівності у різних сферах;

10) всестороння підтримка та інтеграція ветеранів.

Критерії досягнення:

охоплення соціальним обслуговуванням одиноких непрацездатних громадян, осіб похилого віку, осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, які опинилися в складних життєвих обставинах, зважаючи на військовий стан у країні та активне переміщення осіб із зони ведення бойових дій, надання їм екстреної кризової допомоги;

надання державних соціальних допомог 50,9 тис. осіб;

100% забезпечення надання адміністративної послуги – установа статусу, видача посвідчень особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, а також іншим категоріям громадян.

Відповідальні за виконання: департамент соціального захисту населення обласної військової адміністрації, управління з питань ветеранської політики обласної військової адміністрації, Головне управління Пенсійного фонду України у Тернопільській області, обласне відділення Фонду соціального захисту інвалідів, Тернопільський обласний центр соціальних служб, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Зайнятість населення та ринок праці

Мета: підвищення рівня зайнятості працездатного населення, конкурентоспроможності та ефективності використання робочої сили з урахуванням суттєвих змін у функціонуванні вітчизняного ринку праці у воєнний та післявоєнний час, а також підвищення доходів мешканців області.

Завдання та заходи:

1) сприяння працевлаштуванню незайнятому населенню на вільні та новостворені робочі місця та, при потребі, залучення до тимчасової зайнятості;

2) підвищення конкурентоспроможності безробітних на ринку праці шляхом професійної підготовки та перепідготовки, підвищення кваліфікації, зокрема інтегрування учасників бойових дій, осіб з інвалідністю, внутрішньо-переміщених осіб та інших громадян, які потребують зміни професії, в ринок праці та підприємництво шляхом їх перенавчання за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття;

3) реалізація активних програм сприяння зайнятості населення щодо заохочення роботодавців до працевлаштування внутрішньо переміщених осіб та безробітних окремих категорій з виплатою компенсації роботодавцям єдиного внеску або витрат на оплату праці за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття;

4) надання профорієнтаційних послуг населенню, в тому числі молоді;

5) надання інформаційно-консультаційних послуг роботодавцям, сприяння в укомплектуванні вільних та новостворених робочих місць;

6) сприяння підвищенню рівня оплати праці, орієнтація контролюючих органів на детінізації ринку праці;

7) реалізація державної політики з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю в частині проведення планових та

позапланових заходів органами державного нагляду (контролю), їх посадовими особами.

Критерії досягнення:

збільшення кількості працевлаштованих осіб за сприяння служби зайнятості на 15% у порівнянні з показником 2022 року;

збільшення фонду оплати праці штатних працівників на 675,9 тис. гривень (або на 3%) до 23204,1 млн гривень;

зростання середньомісячної заробітної плати одного штатного працівника на 3,5% до 15120 гривень.

Відповідальні за виконання: департамент соціального захисту населення обласної військової адміністрації, Тернопільський обласний центр зайнятості, Південно-Західне міжрегіональне управління Державної служби з питань праці, Головне управління Державної податкової служби у Тернопільській області, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Фізичне виховання та спорт, підтримка молоді

у сфері фізичної культури та спорту

Мета: розвиток фізичної культури і спорту в області як важливого фактору здорового способу життя, профілактики захворювань, формування гуманістичних цінностей, створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини, сприяння досягненню фізичної та духовної досконалості людини, виявлення резервних можливостей організму, формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного іміджу держави у світовому співтоваристві.

Завдання та заходи:

1) створення умов для забезпечення оптимальної рухової активності різних груп населення для зміцнення здоров'я з урахуванням інтересів, здібностей та індивідуальних особливостей кожного;

2) створення умов для підвищення ефективності фізичної підготовки у Збройних Силах України, інших військових формуваннях, утворених відповідно до законів України, та правоохоронних органах;

3) популяризація здорового способу життя та подолання суспільної байдужості до здоров'я населення;

4) забезпечення функціонування та вдосконалення мережі закладів фізичної культури і спорту;

5) забезпечення відбору осіб, які мають високий рівень підготовленості та здатні під час проведення спортивних заходів витримувати значні фізичні та психологічні навантаження, для подальшого залучення їх до резервного спорту;

6) підтримка та розвиток олімпійського, неолімпійського, паралімпійського та дефлімпійського руху;

7) розбудова спортивної інфраструктури, у тому числі шляхом будівництва та модернізації спортивних споруд;

8) надання якісних фізкультурно-спортивних послуг.

Критерії досягнення:

збільшення кількості спортсменів регіону, які посіли призові місця у всеукраїнських змаганнях з олімпійських видів спорту порівняно з 2022 роком на 17,6%;

збільшення кількості спортсменів регіону, які посіли призові місця у всеукраїнських змаганнях з неолімпійських видів спорту порівняно з 2022 роком на 17,2%.

у молодіжній сфері

Мета: створення можливостей для самореалізації та розвитку потенціалу молоді в області, її участі та інтеграції у суспільне життя.

Завдання та заходи:

1) проведення заходів, спрямованих на підвищення рівня компетентностей молоді, у тому числі громадянських;

2) проведення заходів, спрямованих на підвищення рівня культури волонтерства серед молоді;

3) активізація залучення молоді до процесів ухвалення рішень, зокрема утворення молодіжної ради при обласній військовій (державній) адміністрації;

4) проведення заходів, спрямованих на зміцнення соціальної згуртованості молоді, у тому числі шляхом здійснення обмінів молоддю в межах України та у партнерстві з іншими державами і міжнародними організаціями.

Критерії досягнення:

збільшення кількості молоді, яка опанувала нові знання та навички, розвинула наявні та здобула нові компетентності з метою самореалізації, професійного розвитку, здійснення підприємницької діяльності в Україні, на 1540 осіб;

збільшення кількості молоді, яка брала участь у заходах, спрямованих на підвищення рівня культури волонтерства серед молоді, на 1810 осіб;

збільшення кількості молоді, залученої до проведення заходів, спрямованих на активізацію залучення молоді до процесів ухвалення рішень, на 660 осіб;

збільшення кількості молоді, що взяла участь у проєктах мобільності, обмінах молоддю в межах України та у партнерстві з іншими державами, на 225 осіб;

збільшення кількості молоді, залученої до проєктів (заходів) у молодіжній сфері, розроблених інститутами громадянського суспільства, для реалізації яких надається фінансова підтримка, на 3800 осіб;

збільшення кількості фахівців з державного та громадського секторів, що пройшли навчання для роботи з молоддю, на 40 осіб.

у сфері національно-патріотичного виховання

Мета: вдосконалення і розвиток цілісної політики національно-патріотичного виховання шляхом формування та утвердження української громадянської ідентичності, дієве сприяння органам державної влади та органам місцевого самоврядування в захисті й охороні національної державності українського народу, готовність до захисту державної

незалежності і територіальної цілісності України, усвідомлення громадянського обов'язку щодо розвитку успішної країни та забезпечення власного благополуччя в ній.

Завдання та заходи:

1) здійснення заходів, спрямованих на впровадження та утвердження суспільно-державних (національних) цінностей, розвитку громадянської ідентичності населення України;

2) здійснення заходів, спрямованих на формування у громадян готовності до захисту України, громадського сприяння безпеці та обороні України, а також підвищення престижу військової і державної служби;

3) здійснення заходів, спрямованих на розвиток цілісної загальнодержавної політики національно-патріотичного виховання;

4) підтримка і співпраця органів державної влади та органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства щодо національно-патріотичного виховання.

Критерії досягнення:

збільшення рівня охоплення населення області заходами (проєктами), які формують українську громадянську ідентичність, на основі суспільно-державних (національних) цінностей (самобутність, воля, соборність, гідність) на 3535 осіб;

збільшення рівня охоплення молоді заходами (проєктами), що спрямовані на збільшення чисельності молоді, готової до виконання обов'язку із захисту незалежності та територіальної цілісності України, на 9515 осіб;

збільшення кількості осіб, які пройшли навчання з підготовки фахівців та громадських активістів, які займаються питаннями національно-патріотичного виховання дітей і молоді, на 20 осіб;

збільшення кількості навчальних закладів, молодіжних центрів та інститутів громадянського суспільства, забезпечених методичними посібниками з національно-патріотичного виховання на 500 одиниць;

збільшення кількості населення, залученого до проєктів (заходів) національно-патріотичного виховання, розроблених інститутами громадянського суспільства, для реалізації яких надається фінансова підтримка, на 2650 осіб.

у сфері оздоровлення та відпочинку дітей

Мета: забезпечення належної якості та доступності послуг з оздоровлення та відпочинку дітей, організація реабілітації дітей з інвалідністю, запобігання інвалідизації дітей, збереження, удосконалення та розвиток мережі дитячих оздоровчих закладів, наметових містечок, створення в них безпечних умов перебування та збільшення кількості дітей, охоплених послугами з оздоровлення та відпочинку.

Завдання та заходи:

1) придбання путівок до дитячих закладів оздоровлення та відпочинку для дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки;

2) організація оздоровлення та відпочинку дітей закладів освіти обласного підпорядкування;

- 3) організація роботи таборів з денним перебуванням, дитячих закладів праці та відпочинку;
- 4) здійснення організаційних заходів щодо відпочинку дітей за кордоном;
- 5) організація оздоровлення дітей у рамках здійснення обмінів між регіонами України.

Критерії досягнення:

збільшення питомої ваги дітей, охоплених оздоровленням, у загальній кількості дітей шкільного віку в області на 3,3%;

збільшення питомої ваги дітей, охоплених відпочинком у таборах з денним перебуванням, дитячих закладах праці та відпочинку, у загальній кількості дітей шкільного віку в області на 4,03%.

Відповідальні за виконання: управління молоді, спорту та іміджевих проектів обласної військової адміністрації, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Захист прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування

Мета: створення сприятливих умов для життя та розвитку дітей відповідно до мінімальних стандартів благополуччя та безпеки дитини; підтримка дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування та дітей і сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, забезпечення належних умов для їх навчання, виховання та розвитку.

Завдання та заходи:

1) реалізація заходів:

обласної програми запобігання соціальному сирітству, подолання дитячої безпритульності і бездоглядності на 2022-2024 роки;

обласної програми забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа на 2022-2024 роки;

2) підвищення професійного потенціалу працівників служб у справах дітей у територіальних громадах;

3) забезпечення тимчасового влаштування дітей, які евакуюються на територію області без супроводу законних представників;

4) розвиток у територіальних громадах сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

5) розвиток у територіальних громадах послуги патронату над дитиною, яка опинилась без батьківського піклування.

Критерії досягнення:

підвищення професійної підготовки 100% працівників служб у справах дітей територіальних громад;

влаштування до сімейних форм виховання 93% дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;

функціонування в області не менше 10 патронатних сімей.

Відповідальні за виконання: служба у справах дітей обласної військової адміністрації, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Надання адміністративних послуг

Мета: забезпечення сталого розвитку сфери надання адміністративних послуг, у тому числі прискорення впровадження використання електронних сервісів, створення належних умов для максимального наближення державних послуг до кожного мешканця області, популяризації діяльності центрів надання адміністративних послуг.

Завдання та заходи:

1) модернізація центрів надання адміністративних послуг, підвищення доступності системи надання адміністративних послуг, зокрема, створення віддалених робочих місць адміністраторів;

2) збільшення кількості центрів надання адміністративних послуг в області, що мають спеціалізовані робочі станції для оформлення та видачі біометричних паспортних документів, реєстрації (перереєстрації) транспортних засобів і видачі (обміну) посвідчень водія; спеціального комплексу „Мобільний кейс” для надання адміністративних послуг шляхом виїзду адміністратора за місцем проживання/перебування суб’єкта звернення;

3) розширення спектру адміністративних та інших послуг, необхідних для вирішення життєвих або бізнесових питань суб’єктів звернення;

4) підвищення професійно-кваліфікаційного рівня працівників ЦНАП в області шляхом їх залучення до навчальних заходів (семінарів);

5) проведення моніторингу діяльності центрів надання адміністративних послуг.

Критерії досягнення:

збільшення кількості точок доступу до адміністративних послуг до 210 одиниць;

збільшення середнього спектру адміністративних послуг ЦНАПів до 275 послуг;

запровадження надання послуг з оформлення та видачі біометричних паспортних документів у 9 територіальних громадах, послуг з реєстрації (перереєстрації) транспортних засобів і видачі (обміну) посвідчень водія у 10 територіальних громадах та надання адміністративних послуг з використанням спеціального комплексу „Мобільний кейс” шляхом виїзду адміністратора за місцем проживання/перебування суб’єкта звернення у 17 територіальних громадах області.

Відповідальні за виконання: департамент економічного розвитку і торгівлі обласної військової адміністрації, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Освіта

Мета: підвищення рівня конкурентності регіональної системи освіти, створення системи менеджменту якості освіти, задоволення потреб суб’єктів обласного освітнього простору, споживачів освітніх послуг, територіальних громад у якісній доступній освіті шляхом запровадження нових інституційних механізмів регулювання в сфері освіти, оновлення структури і змісту освіти,

розвитку наукової фундаментальності та практичної направленості освітніх програм, покращення матеріально-технічної бази закладів освіти області.

Завдання та заходи:

1) забезпечення розвитку, доступності, безперервності та підвищення якості освіти за рахунок модернізації матеріально-технічного забезпечення на рівні державних стандартів доступності до якісної освіти;

2) забезпечення закладів та установ освіти відповідно до сучасного рівня розвитку освітньої індустрії, інформаційно-комунікаційних технологій на основі запитів регіонального соціуму та рівня інноваційного розвитку економіки;

3) здійснення комплексних заходів щодо реалізації державної політики у сфері забезпечення закладів освіти сучасними навчальними ресурсами;

4) збереження та розвиток мережі закладів дошкільної освіти незалежно від підпорядкування, типів і форм власності;

5) створення оптимальної мережі закладів загальної середньої освіти, ресурсна підтримка інноваційних закладів;

6) розбудова старшої профільної школи;

7) удосконалення змісту та технологій освіти;

8) впровадження інформатизації освітнього процесу, розвиток дистанційної освіти;

9) забезпечення умов для вибору профілю навчання і виховання відповідно до здібностей, інтересів учнів;

10) виявлення та розвиток творчого потенціалу особистостей учнів, залучення їх до вивчення джерел вітчизняної культури, формування ціннісних орієнтирів, патріотизму, стійких моральних принципів і норм, зміцнення активної життєвої позиції;

11) забезпечення рівного доступу дітей та учнів до закладів позашкільної освіти, які надають додаткову освіту, спрямовану на здобуття знань, умінь і навичок за інтересами, а також розвивають потреби особистості у творчій самореалізації та організації змістовного дозвілля;

12) впровадження якісно нових форм організації позашкільної життєдіяльності підлітків, задоволення їх освітніх потреб шляхом залучення до науково-експериментальної, дослідницької, технічно-конструктивної, художньої, декоративно-прикладної, еколого-прикладної, туристично-краєзнавчої та інших видів творчості;

13) реалізація нових моделей неперервної освіти, у тому числі з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій;

14) упровадження нових освітніх технологій організації освітнього процесу з підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів;

15) розвиток професійного потенціалу наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників області;

16) фінансування заходів щодо виявлення та підтримки обдарованих дітей і молоді;

17) організація підвезення учнів та вчителів до закладів загальної середньої освіти, в тому числі до опорних шкіл;

18) створення Центру професійної досконалості на базі державного навчального закладу „Чортківське професійно-технічне училище”.

Критерії досягнення:

стовідсоткове охоплення дошкільною освітою дітей 5-річного віку;

забезпечення 100% закладів освіти доступом до мережі Інтернет;

збільшення кількості інклюзивних класів на 10%;

підвищення рейтингу системи освіти Тернопільщини в міжнародних моніторингових дослідженнях та результатах зовнішнього незалежного оцінювання.

Відповідальні за виконання: департамент освіти і науки обласної військової адміністрації, навчально-методичний центр професійної технічної освіти в Тернопільській області, професійно-технічні навчальні заклади, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Культура

Мета: забезпечення реалізації державної політики у сфері культури, моніторингу діяльності та підтримки соціально важливих, патріотичних і актуальних культурно-мистецьких проєктів, охорони та збереження культурної спадщини Тернопільської області.

Завдання та заходи:

1) координація діяльності й збереження мережі закладів культури;

2) підтримка та проведення основних фестивалів і свят на Тернопільщині;

3) створення центрів культурних послуг у територіальних громадах області;

4) активізація роботи музеїв області;

5) реформування бібліотечної системи області та модернізація базової мережі публічних бібліотек у територіальних громадах відповідно до Державних соціальних нормативів забезпечення населення публічними бібліотеками в Україні, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 6 лютого 2019 р. № 72;

6) активізація роботи над створенням Єдиного електронного каталогу публічних бібліотек області, придбання досконалої автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи (АБІС);

7) реалізація Стратегії розвитку публічних бібліотек Тернопільської області на період до 2025 року „Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України”;

8) розвиток кінематографії та забезпечення кінообслуговування населення області;

9) проведення археологічних, щорічних науково-пошукових експедицій на об’єктах культурної спадщини області;

10) оцифрування бази даних нерухомих об’єктів культурної спадщини;

11) проведення робіт з пошуку, ексгумації та перепоховання необлікованих останків жертв воєн та окупаційних режимів ХХ століття;

12) збільшення друкованих видань з метою ширшої популяризації нерухомих об'єктів культурної спадщини Тернопільської області та історичних подій, пов'язаних з пам'ятками.

Критерії досягнення:

збільшення кількості експонатів музеїв області на 5% порівняно з 2023 роком;

збільшення кількості відвідувачів та користувачів обласних музеїв, бібліотек, видовищних закладів на 3% порівняно з 2023 роком;

розширення видів платних послуг, що надаються закладами культури області, на 4% порівняно з 2023 роком.

Відповідальні за виконання: департамент культури та туризму обласної військової адміністрації, Тернопільський обласний методичний центр народної творчості, Тернопільське обласне підприємство „Фірма „Кінодністер”, Тернопільський обласний центр охорони та наукових досліджень пам'яток культурної спадщини, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Розвиток інформаційного простору

Мета: сприяння максимальній відкритості, прозорості та підзвітності органів влади місцевим жителям, оперативному інформуванню громадян про суспільно політичну та соціально-економічну ситуацію в області, актуальні питання державної політики, забезпечення умов для підтримки свободи слова в регіоні, інформаційного супроводу реалізації реформ, формування та підтримки позитивного іміджу Тернопільської області на шляху розбудови Української держави та інтеграції в ЄС і НАТО.

Завдання та заходи:

1) реалізація заходів:

обласної програми розвитку та функціонування української мови у Тернопільській області на 2023-2027 роки;

обласної програми вшанування українців, постраждалих у ХХ столітті внаслідок окупаційних режимів, Героїв Небесної Сотні, учасників російсько-української війни у ХХІ столітті на 2023–2026 роки;

програми розвитку видавничої справи та інформаційного простору у Тернопільській області на 2021-2024 роки;

програми розвитку громадянського суспільства у Тернопільській області на 2024-2026 роки;

2) реалізація державної політики щодо створення належних умов для розвитку книговидавничої справи та інформаційного простору;

3) популяризація української мови, культури та історичної свідомості української нації через спектр просвітницьких, культурних, науково-практичних та інформаційних заходів;

4) забезпечення вшанування пам'яті українців, постраждалих у ХХ столітті під час окупації іноземних держав на Тернопіллі, проведення заходів для належного вшанування подвигу Героїв Небесної Сотні, учасників російсько-української війни у боротьбі за збереження Української держави у ХХІ столітті

та організація відзначення свят державного, регіонального, місцевого значення, пам'ятних дат, історичних подій;

5) організація та провадження інформаційно-просвітницької діяльності в області з питань встановлення історичної справедливості та засудження злочинів проти українського народу впродовж XX і початку XXI століть;

6) проведення заходів, спрямованих на залучення інститутів громадянського суспільства та громадськості до процесів формування та реалізації державної і регіональної політики, зокрема шляхом створення на обласному й місцевому рівнях сприятливого правового середовища для діяльності інститутів громадянського суспільства через прийняття відповідних нормативно-правових актів локального рівня та впровадження інформаційно-просвітницької кампанії.

Критерії досягнення:

розвиток медійної інфраструктури Тернопільщини, всебічне висвітлення друкованими й електронними засобами масової інформації діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

зміцнення україномовного національно-патріотичного середовища, створення оптимальних умов для реалізації конституційних гарантій на вільне функціонування державної мови в Тернопільській області, розширення сфери її вживання, виховання любові, поваги, шанобливого ставлення до неї, національної свідомості у жителів області, в тому числі у внутрішньо переміщених осіб – українців з територій, де ведуться бойові дії;

підвищення рівня поінформованості населення області про боротьбу українців за незалежність у XX столітті та територіальну цілісність України у XXI столітті.

Відповідальні за виконання: управління інформаційної політики та комунікацій з громадськістю обласної військової адміністрації, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Розвиток житлово-комунального господарства, паливно-енергетичний комплекс та енергозбереження

Мета: надання населенню якісних житлово-комунальних послуг, розвиток та реконструкція систем водопостачання та водовідведення для забезпечення населення якісною питною водою, розвиток ринку послуг з управлінням житловим фондом шляхом широкого залучення приватних підприємств та управляючих компаній, зменшення споживання енергоресурсів населенням, об'єктами бюджетної сфери та видатків, пов'язаних з їх енергозабезпеченням, розвиток та використання джерел розподіленої генерації.

Завдання та заходи:

1) реалізація заходів:

обласної комплексної програми енергоефективності та енергозбереження на 2021-2024 роки;

обласної програми „Питна вода Тернопілля” на 2021-2025 роки;

обласної комплексної програми енергоефективності та енергозбереження на 2021-2024 роки;

2) продовження реконструкцій систем водопостачання та водовідведення, тепlopостачання для забезпечення населення якісною питною водою, тепловою енергією;

3) забезпечення фізичного та інженерного захисту об'єктів критичної інфраструктури та об'єктів життєзабезпечення;

4) встановлення технічного завдання підприємствам водопровідно-каналізаційного господарства:

зменшення споживання електроенергії;

заміна аварійних ділянок мереж, оснащення будинків вузлами комерційного обліку води;

сприяння раціональному використанню води споживачами;

забезпечення вимог до складу та властивостей стічних вод, які скидаються до систем централізованого водовідведення;

5) вжиття підприємствами комунальної теплоенергетики області заходів щодо оснащення багатоквартирних житлових будинків та нежитлових будівель області вузлами комерційного обліку теплової енергії та гарячої води, у тому числі встановлення індивідуальних теплових пунктів у багатоквартирних будинках м. Тернопіль;

б) продовження у сфері благоустрою населених пунктів області:

реконструкції мереж зовнішнього освітлення вулиць;

реконструкції та ремонту комунальних доріг;

розробки проєктів санітарного очищення населених пунктів області;

7) розвиток та використання джерел розподіленої генерації.

Критерії досягнення:

збільшення кількості об'єднань співвласників багатоквартирних будинків до 1550 одиниць;

переведення 10 котелень на альтернативні види палива;

встановлення 60 вузлів комерційного обліку теплової енергії, холодної (гарячої) води;

заміна 30 км водопровідно-каналізаційних мереж, 2,5 км теплових мереж у двотрубному обчисленні.

Відповідальні за виконання: департамент архітектури, містобудування, житлово-комунального господарства та енергозбереження обласної військової адміністрації, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій

Мета: вирішення комплексу завдань для попередження виникнення надзвичайних ситуацій (подій) на території області, забезпечення відповідного рівня готовності управління, сил та засобів до реагування щодо захисту населення і територій та надання допомоги населенню з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (подій) в інтересах безпеки окремої людини, суспільства та довкілля.

Завдання та заходи:

1) реалізація заходів:

обласної програми забезпечення постійної готовності системи управління Тернопільської області до функціонування в умовах особливого періоду на 2022-2027 роки;

обласної програми сприяння територіальній обороні в Тернопільській області на 2022-2024 роки;

програми сприяння управлінню патрульної поліції в Тернопільській області Департаменту патрульної поліції на 2021-2024 роки;

2) удосконалення територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення населення на базі сучасних технологій;

3) утримання територіальної системи централізованого оповіщення населення;

4) впровадження місцевих автоматизованих систем центрального оповіщення;

5) створення матеріальних резервів для попередження виникнення та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

6) утримання та технічне переоснащення фонду захисних споруд цивільного захисту;

7) забезпечення готовності рятувально-водолазних підрозділів до реагування на надзвичайні події на водних об'єктах області;

8) протимінна діяльність, проведення технічної та нетехнічної розвідки території області на предмет виявлення вибухонебезпечних предметів часів минулих воєн;

9) підвищення професійного рівня працівників пожежно-рятувальної служби області;

10) продовження будівництва пожежних депо;

11) забезпечення захисту населення, навколишнього природного середовища і небезпечних об'єктів, об'єктів підвищеної небезпеки, об'єктів з масовим перебуванням людей та населених пунктів від пожеж, підвищення рівня протипожежного захисту та створення сприятливих умов для реалізації державної політики у сфері пожежної безпеки.

Критерії досягнення:

накопичення матеріальних резервів;

створення безпечних умов життєдіяльності населення;

ефективність дій щодо запобігання й реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру.

Відповідальні за виконання: департамент з питань оборонної роботи, цивільного захисту населення та взаємодії з правоохоронними органами обласної військової адміністрації, Головне управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Тернопільській області, Головне управління Національної поліції в Тернопільській області, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Охорона навколишнього природного середовища

Мета: поліпшення екологічного стану довкілля області шляхом зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, негативного впливу промислових і побутових відходів на довкілля; збереження природних ресурсів, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів.

Завдання та заходи:

1) реалізація заходів:

програми охорони навколишнього природного середовища в Тернопільській області на 2021-2027 роки;

програми розвитку водного господарства та водно-екологічного оздоровлення природного середовища Тернопільської області на 2022-2024 роки;

програми державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря зони „Тернопільська” на 2022-2025 роки;

програми охорони, захисту, використання та відновлення лісів Тернопільщини на 2022-2026 роки;

2) запровадження європейської практики поводження з відходами: завершення процесу ліквідації стихійних сміттєзвалищ;

3) приведення у належний санітарний стан існуючих паспортизованих сміттєзвалищ;

4) створення в населених пунктах області умов для роздільного збирання твердих побутових відходів та доставки їх ресурсоцінних компонентів до пунктів приймання вторинної сировини;

5) створення оптимальної системи збереження, відновлення та збалансованого використання біологічного та ландшафтного різноманіття у межах області згідно з вимогами Європейського Союзу;

6) відновлення антропогенно змінених екосистем, консервації деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель;

7) відтворення лісів, створення нових та реконструкції існуючих полезахисних лісових смуг;

8) забезпечення реалізації державної політики у сфері збереження, відновлення та збалансованого використання біологічного та ландшафтного різноманіття, ефективного здійснення охорони, збереження, відновлення і збалансоване використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Критерії досягнення:

збільшення площі природно-заповідного фонду до 11,5% від площі області;

збільшення кількості населених пунктів області, де впроваджено роздільне збирання твердих побутових відходів до 35%.

Відповідальні за виконання: управління екології та природних ресурсів обласної військової адміністрації, Південно-Західне міжрегіональне управління лісового та мисливського господарства, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Стратегічна ціль II: ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ

Розвиток підприємництва, торгівлі та послуг

Мета: прискорення адаптації малого та середнього бізнесу до діяльності в умовах воєнного стану та післявоєнний період, забезпечення сприятливого бізнес-клімату області для відновлення його ділової активності, формування механізмів підтримки малого та середнього підприємництва.

Завдання та заходи:

1) реалізація заходів, спрямованих на розвиток та підтримку підприємництва, передбачених обласною програмою розвитку малого і середнього підприємництва на 2021–2023 роки, затвердженої рішенням сесії Тернопільської обласної ради від 23 грудня 2020 року № 41 (зі змінами);

2) залучення представників місцевого бізнесу до участі в регіональних та державних програмах підтримки бізнесу;

3) проведення для суб'єктів господарювання області та працівників консультативних пунктів для бізнесу навчальних заходів з питань створення, розвитку та ведення власної справи;

4) продовження співпраці з Програмою GIZ „Fit for Partnership with Germany” (співпраця із Німеччиною) з метою розширення ринків збуту та зовнішньоекономічної кооперації;

5) здійснення інформаційної підтримки представників малого і середнього підприємництва та потенційних суб'єктів господарювання щодо умов ведення бізнесу, особливостей оподаткування, застосування законодавства про працю, програм розвитку малого бізнесу, грантів тощо;

6) організація надання грантів/мікрогрантів на створення або розвиток власного бізнесу за проектами „єРобота” та „Власна справа” для ветеранів і членів їх сімей;

7) організація професійного навчання безробітних для відкриття власної справи за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття;

8) залучення суб'єктів господарювання області до участі в державних закупівлях та процесах приватизації за допомогою електронної системи „ProZorro”;

9) реалізація державної політики з питань захисту прав споживачів;

10) координація діяльності щодо реалізації в області регуляторної політики;

11) забезпечення ефективної діяльності об'єктів інфраструктури, підтримки бізнесу;

12) реалізація заходів підтримки бізнесу у співпраці з проектом SIDA-ПРООН „Розширене партнерство для сталого розвитку”.

Критерії досягнення:

збільшення на 10% кількості осіб, які отримують гранти/мікрогранти на створення або розвиток власного бізнесу за проектом „єРобота” у порівнянні з 2023 роком;

збільшення на 1,3% чисельності суб'єктів господарювання на 10 тис. населення;

збільшення на 5,7% надходжень до бюджетів усіх рівнів від діяльності малого підприємництва.

Відповідальні за виконання: департаменти економічного розвитку і торгівлі; агропромислового розвитку обласної військової адміністрації, Тернопільський обласний центр зайнятості, бізнес-асоціації (за згодою), Головне управління Держпродспоживслужби в Тернопільській області, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Податково-бюджетна діяльність

Мета: запровадження дієвого механізму управління бюджетним процесом як складової частини системи управління державними фінансами, забезпечення наповнюваності бюджетів шляхом створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, підвищення конкурентоспроможності виробництва, забезпечення економічного і раціонального використання коштів, підвищення результативності бюджетних видатків.

Завдання та заходи:

1) забезпечення при прийнятті місцевих бюджетів затвердження реального плану доходів на 2024 рік із врахуванням показників соціально-економічного розвитку та наявної бази оподаткування (в умовах воєнного стану);

2) підвищення ефективності роботи із платниками податків з викриття схем ухилення від сплати платежів до бюджету, повної легалізації зайнятості та детінізації виплати заробітної плати суб'єктами підприємницької діяльності (в умовах воєнного стану);

3) активізація претензійно-позовної роботи з ліквідації заборгованості зі сплати податків та зборів (в умовах воєнного стану);

4) мінімізація ризиків ухилення від сплати податків, недопущення зростання податкового боргу до місцевих бюджетів, встановлення об'єктивних критеріїв при наданні податкових пільг органами місцевого самоврядування в умовах розширення прав щодо самостійного прийняття ними рішень;

5) покращення співпраці органів місцевого самоврядування та органів податкової служби з виконання планових показників дохідної частини місцевих бюджетів;

6) проведення заходів з протидії тіньовому виробництву та обігу підакцизних товарів з метою вивільнення ринку для надходження легальної підакцизної продукції, що виготовлена та реалізована зі сплатою акцизного податку (в умовах воєнного стану);

7) забезпечення ефективного та обґрунтованого підходу до розподілу вільних залишків коштів та коштів, одержаних від перевиконання дохідної частини місцевих бюджетів, з урахуванням забезпеченості ресурсами захищених видатків відповідних бюджетів (в умовах воєнного стану);

8) здійснення видатків у межах наявного фінансового ресурсу, економічне та раціональне використання бюджетних коштів (в умовах воєнного стану).

Критерії досягнення:

досягнення обсягу доходів місцевих бюджетів у сумі 7634,3 млн гривень.

Відповідальні за виконання: департамент фінансів обласної військової адміністрації, Головне управління Державної податкової служби у Тернопільській області, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції

Мета: здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

Завдання та заходи:

1) виявлення та припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним становищем, антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність на ринках області;

2) здійснення постійного моніторингу публічних закупівель з метою виявлення антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання під час їх підготовки та участі у торгах, тендерах, аукціонах;

3) моніторинг рішень органів місцевого самоврядування на предмет виявлення порушень антимонопольного законодавства у вигляді антиконкурентних дій;

4) погодження в установленому законодавством порядку проєктів рішень, які мають вплив на конкуренцію;

5) виявлення та припинення фактів недобросовісної конкуренції;

6) зменшення адміністративного впливу на ринкові процеси, оптимізація державного втручання у фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання;

7) сприяння зняттю або зниженню адміністративних бар'єрів для вступу нових суб'єктів господарювання на товарні ринки області.

Критерії досягнення:

запобігання вчиненню порушень законодавства про захист економічної конкуренції;

поновлення конкуренції на споживчих ринках;

відновлення змагальності між учасниками торгів, тендерів, аукціонів;

дотримання суб'єктами господарювання чесних правил та добросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності.

Відповідальні за виконання: відділ досліджень і розслідувань в Тернопільській області Південно-Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, органи місцевого самоврядування.

Розвиток туристичної сфери

Мета: консолідація зусиль органів державної влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів сфери гостинності, громадських організацій з метою розвитку пріоритетних туристичних дестинацій, забезпечення різноманітності й унікальності туристичних послуг у структурі комплексного регіонального туристичного продукту „TERNOPIL'YA: new emotions” на основі кластерного підходу; підвищення ефективності туристичного маркетингу і промоції регіонального туристичного продукту на вітчизняному та міжнародному ринку туристичних послуг.

Завдання та заходи:

- 1) реалізація проєктів розвитку туристичних дестинацій під умовною назвою „Тернопільське Придністер'я” („Тепле Поділля”) „Кременецькі гори”;
- 2) залучення інвестицій, грантових коштів та міжнародної технічної допомоги для розвитку туристично-рекреаційної сфери;
- 3) представлення регіонального туристичного продукту „TERNOPIL'YA: new emotions” на міжнародних, національних та регіональних презентаційних заходах;
- 4) організація та проведення прес- та інфотурів Тернопіллям для представників ЗМІ, туроператорів, родин захисників України, воїнів Збройних Сил України;
- 5) проведення виставок, фестивалів, конференцій, семінарів, нарад, круглих столів з питань розвитку туристичної галузі області;
- 6) Інтернет-промоція регіону через туристичний вебпортал „TERNOPIL'YA” та у соціальних мережах;
- 7) виготовлення та розповсюдження презентаційної поліграфічної і відеопродукції та сувенірів про туристичні можливості регіону.

Критерії досягнення:

- збільшення кількості внутрішніх туристів, що відвідують область, у порівнянні з 2023 роком на 10 %;
- збільшення надходжень туристичного збору до місцевих бюджетів у порівнянні з 2023 роком на 10 %;
- збільшення кількості об'єктів сфери гостинності на 10 одиниць;
- надання інформаційного супроводу діяльності сфери гостинності області не менше 50 інформаційних матеріалів.

Відповідальні за виконання: департамент культури та туризму обласної військової адміністрації, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Будівельна галузь та архітектура

Мета: розроблення і впровадження в практику містобудівної документації, яка є інструментом регулювання планування забудови та іншого використання територій та стимулювання будівельної індустрії.

Завдання та заходи:

- 1) реалізація заходів:

програми кредитування молодіжного житлового будівництва в Тернопільській області на 2023-2026 роки;

програми зі створення безбар'єрного простору в Тернопільській області на 2021-2025 роки;

2) організація розроблення, затвердження та реалізації містобудівної документації місцевого рівня, що забезпечить комплексну організацію матеріально-просторового життєвого середовища засобами прогнозування розвитку, планування і забудови населених пунктів з урахуванням нових соціальних, економічних, культурних та адміністративних потреб громад, а саме: комплексних планів просторового розвитку території територіальних громад; генеральних планів населених пунктів області, детальних планів територій;

3) забезпечення комплексного планування і забудови населених пунктів та розвитку територій з дотриманням вимог містобудівної документації, законодавчих актів України, державних норм і правил;

4) визначення і раціональне взаємне розташування зон житлової та громадської забудови, виробничих, рекреаційних природоохоронних, оздоровчих, історико-культурних зон і об'єктів;

5) формування сучасної соціальної, інженерної і транспортної інфраструктури територій та населених пунктів;

6) збереження пам'яток архітектури і містобудування, історичного середовища, природного ландшафту;

7) залучення будівельних організацій області та місцевих виробників конструкцій і будівельних матеріалів до реалізації інвестиційних проектів, що реалізуються за кошти державного й місцевих бюджетів, у межах чинного законодавства.

Критерії досягнення:

обсяг виконаних будівельних робіт становитиме 3,43 млрд гривень, що на 3,9% більше очікуваного показника 2023 року;

введення за рахунок різних джерел фінансування всіма суб'єктами господарювання в експлуатацію 388,5 тис. кв. метрів загальної площі житла;

розроблення, оновлення чи внесення зміни до містобудівної документації місцевого рівня: 2 комплексних плани просторового розвитку територій територіальних громад; 3 генеральні плани населених пунктів області; близько 100 детальних планів території.

Відповідальні за виконання: департамент архітектури, містобудування, житлово-комунального господарства та енергозбереження обласної військової адміністрації, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Інвестиційна діяльність

Мета: підвищення інвестиційної привабливості області, створення передумов для формування її конкурентоспроможного та позитивного економічного й інвестиційного іміджу на світовій арені, нарощування іноземних інвестиційних ресурсів, створення сприятливого інвестиційного

клімату, формування адаптованого до сучасних тенденцій та викликів іміджу Тернопільської області як регіону зі сприятливим інвестиційним та бізнес-середовищем.

Завдання та заходи:

- 1) створення та періодичне оновлення інформаційно-промоційного продукту Тернопільської області з питань іноземної інвестиційної діяльності;
- 2) промоція регіону та презентація інвестиційного потенціалу області на спеціалізованих міжнародних заходах в Україні та закордоном;
- 3) підвищення ефективності управління процесами інвестування в економіку області;
- 4) взаємодія місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з підприємствами, діловими та фінансовими структурами, консалтинговими та інвестиційними фондами щодо залучення інвестицій в економіку Тернопільської області;
- 5) покращення фахових компетенцій спеціалістів територіальних громад з питань промоції територій та підготовки проектів регіонального розвитку;
- 6) моніторинг та поширення переліку об'єктів інвестування в Тернопільській області.

Критерії досягнення:

зростання обсягів прямих іноземних інвестицій на 0,1% до 68,6 млн дол. США на кінець 2024 року;

освоєння за рахунок усіх джерел фінансування 6,8 млрд грн капітальних інвестицій, індекс капітальних інвестицій передбачається на рівні 103,3%.

Відповідальні за виконання: управління міжнародного економічного співробітництва та інвестиційних проектів; департамент економічного розвитку і торгівлі обласної військової адміністрації, Агенція регіонального розвитку в Тернопільській області, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Зовнішньоекономічна діяльність

Мета: позиціонування області у світовому економічному просторі як перспективного торговельного партнера для започаткування й ведення зовнішньоторговельної діяльності; сприяння активізації зовнішньоекономічного співробітництва та просуванню на зовнішній ринок продукції суб'єктів господарювання Тернопільської області; підтримка регіональної експортної діяльності, сприяння розвитку експортного потенціалу малих та середніх підприємств; підвищення конкурентоспроможності регіону.

Завдання та заходи:

- 1) виготовлення та періодичне оновлення інформаційно-промоційного продукту з питань зовнішньоекономічної діяльності Тернопільської області;
- 2) проведення заходів з інформаційної підтримки суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності області, в тому числі щодо впровадження механізму вуглецевого регулювання імпорту Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM);

3) оновлення уніфікованого електронного каталогу експортних пропозицій „Business offers. Ternopil Region”;

4) участь, організація та проведення міжнародних форумів економічного спрямування;

5) надання фахових консультацій з метою побудови комплексного підходу до вирішення завдань, пов'язаних з експортом;

6) проведення промоційної кампанії „Made in Ternopil Region” серед регіонів партнерів іноземних держав та через дипломатичні представництва України закордоном;

7) моніторинг розвитку економічних і торговельних відносин з Європейським Союзом та аналіз впливу наслідків функціонування зони вільної торгівлі з Європейським Союзом на економічний розвиток регіону.

Критерії досягнення:

обсяг експорту товарів складе 918,6 млн дол. США (на 10% більше порівняно з очікуваним показником 2023 року);

обсяг імпорту становитиме 621,5 млн доларів США (на 9,5% більше порівняно з очікуваним показником 2023 року).

Відповідальні за виконання: управління міжнародного економічного співробітництва та інвестиційних проектів обласної військової адміністрації, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Налагодження співробітництва з міжнародними інституціями та реалізація проектів міжнародної технічної допомоги

Мета: залучення міжнародної технічної допомоги, розвиток транскордонного співробітництва та ефективне використання інструментів фандрайзингу.

Завдання та заходи:

1) проведення моніторингу програм міжнародної технічної допомоги, створення грантового дайджесту і його систематичне оновлення, розповсюдження інформації щодо грантових програм на офіційних вебресурсах управління міжнародного економічного співробітництва та інвестиційних проектів обласної військової адміністрації та серед потенційних аплікантив грантових проектів;

2) розвиток транскордонного співробітництва шляхом організації заходів з адміністративно-територіальними одиницями іноземних держав та реалізації спільних проектів, сприяння територіальним громадам області щодо налагодження партнерства з громадами інших країн;

3) надання широкої інформаційно-консультативної підтримки місцевим органам виконавчої влади на рівні районів, органам місцевого самоврядування, громадським організаціям, освітнім установам області шляхом проведення навчання, консультацій, семінарів за участю експертів з питань залучення міжнародної технічної допомоги та залучення ресурсів міжнародних фінансових організацій;

4) забезпечення нагляду за реалізацією проєктів міжнародної технічної допомоги та подання Секретаріату Кабінету Міністрів України результатів поточного та/або заключного моніторингу цих проєктів.

Критерії досягнення:

покращення рівня поінформованості зацікавлених осіб щодо актуальних програм міжнародної технічної допомоги та зростання кількості потенційних аплікантів грантових проєктів, збільшення читачів сторінки управління міжнародного економічного співробітництва та інвестиційних проєктів обласної військової адміністрації у Facebook до 1 тис. осіб;

розвиток існуючих та встановлення нових зв'язків, зокрема розширення міжнародного співробітництва з можливістю підписання угод про співробітництво з регіонами іноземних країн: Малопольським та Підляським воєводствами (Республіка Польща), Губернаторством Стамбулу (Туреччина), однією з федеральних земель Федеративної Республіки Німеччини та одним з регіонів Чеської Республіки;

зростання кількості укладених територіальними громадами області угод щодо міжнародного партнерства з громадами іноземних держав, зокрема Чехії, Федеративної Республіки Німеччини, Польщі, Норвегії, Швеції, Литви (до 10 угод);

проведення за участю експертів 7 навчальних семінарів, виїзних консультацій, тренінгів для органів місцевого самоврядування, установ та громадських організацій Тернопільської області з питань підготовки проєктів міжнародної технічної допомоги та проєктного менеджменту;

моніторинг стану реалізації в області 3-х великих інфраструктурних проєктів на суму 2 млн євро та проєктів-переможців першого конкурсного відбору в рамках Програми Interreg NEXТ „Польща - Україна 2021-2027” за пріоритетами „Довкілля” та „Здоров'я”, переможців конкурсного відбору Дунайської регіональної програми 2021-2027.

Відповідальні за виконання: управління міжнародного економічного співробітництва та інвестиційних проєктів обласної військової адміністрації, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Транспорт, транспортна інфраструктура

Мета: інтегрування автомобільних доріг загального користування в міжнародну мережу автомобільних доріг, забезпечення відповідності вулично-дорожньої мережі рівню інтенсивності дорожнього руху, підвищення рівня безпеки дорожнього руху, забезпечення належного доступу громадян до транспортної інфраструктури.

Завдання та заходи:

- 1) здійснення габаритно-вагового контролю на дорогах області;
- 2) удосконалення організації дорожнього руху на аварійно-небезпечних ділянках та місцях концентрації дорожньо-транспортних пригод;
- 3) контроль за станом безпеки дорожнього руху на автомобільних дорогах області;
- 4) оптимізація автобусної маршрутної мережі області;

- 5) впровадження електронної системи обліку пасажирів та GPS-трекерів;
- 6) утримання, удосконалення та розвиток інфраструктури міжнародного аеропорту „Тернопіль” (збільшення довжини злітно-посадкової смуги для забезпечення зльоту-посадки літаків різних типів).

Критерії досягнення:

- недопущення руйнування автомобільних доріг;
- зменшення кількості місць концентрації дорожньо-транспортних пригод та аварійно-небезпечних ділянок;
- забезпечення доступності до пасажирських перевезень;
- здійснення системного обліку пасажирів у громадському транспорті та контролю за транспортними засобами, задіяними у перевезеннях.

Відповідальні за виконання: управління розвитку інфраструктури; департамент капітального будівництва обласної військової адміністрації, Служба відновлення та розвитку інфраструктури у Тернопільській області, Управління патрульної поліції в Тернопільській області, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Зв'язок, цифровий розвиток та цифровізація

Мета: підвищення доступу до Інтернету та спеціалізованого програмного забезпечення усіх суспільних груп населення та людей з обмеженими можливостями; підвищення рівня цифрових навичок людей похилого віку та осіб з інвалідністю, зокрема у кого є особливі потреби або фізичні обмеження, шляхом адаптації програм, сайтів, застосунків, контенту та онлайн сервісів; створення сприятливих умов для людей з обмеженими можливостями у сфері розвитку цифрової трансформації.

Завдання та заходи:

- 1) реалізація заходів регіональної програми „Цифрова Тернопільщина” на 2022–2024 роки, схваленої рішенням Тернопільської обласної ради від 10 листопада 2021 року № 376;
- 2) створення цифрових безбар'єрних територіальних центрів (далі - Центр безбар'єрності) в територіальних громадах області;
- 3) організація та проведення інформаційної кампанії щодо діяльності Центрів безбар'єрності в територіальних громадах;
- 4) навчання та підготовка спеціалістів та волонтерів до роботи в Центрах безбар'єрності;
- 5) розширення та створення партнерських мереж цифрових хабів на базі соціальних закладів (освітніх, культурних) з урахуванням потреб громад;
- 6) забезпечення доступом до фіксованого широкосмугового Інтернету усіх суспільних груп населення;
- 7) навчання цифровим навичкам осіб усіх суспільних груп населення;
- 8) навчання цифровим навичкам на спеціалізованих пристроях осіб з інвалідністю;
- 9) проведення інформаційної кампанії щодо наявності та можливості використання цифрових послуг онлайн;

10) підвищення рівня обізнаності людей похилого віку у використанні цифрових технологій.

Критерії досягнення:

збільшення кількості Центрів безбар'єрності в області;

наявність кваліфікованих тренерів для проведення навчання цифровим навичкам в Центрах безбар'єрності;

збільшення частки забезпечення доступом до Інтернету із швидкістю не менше 100 Мбіт/с в області;

організація доступу до державних і соціальних онлайн послуг для всіх суспільних груп населення, включаючи людей похилого віку та осіб з обмеженими можливостями;

збільшення кількості населення, що підвищило цифрові навички на 40%;

підвищення рівня цифрових навичок на спеціалізованих пристроях щонайменше 2424 осіб з інвалідністю.

Відповідальні за виконання: департамент цифрової трансформації обласної військової адміністрації, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Промисловий комплекс

Мета: сприяння функціонуванню промислового сектору економіки області в умовах воєнного стану; забезпечення безперебійної діяльності підприємств промислового комплексу області; створення сприятливих умов та підтримка інтересів вітчизняних товаровиробників задля збільшення бюджетних надходжень та доходів населення; підвищення конкурентоспроможності промислової продукції регіону; відновлення інвестиційної складової регіону в галузі промисловості.

Завдання та заходи:

1) продовження реалізації Плану невідкладних заходів з переміщення у разі потреби виробничих потужностей суб'єктів господарювання з території, де ведуться бойові дії та/або є загроза бойових дій на безпечну територію, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 березня 2022 р. № 246-р;

2) реалізація низки інвестиційних проєктів підприємствами промислового комплексу області;

3) продовження роботи щодо розбудови мережі індустріальних парків та демонополізації ринку виробництва спирту;

4) забезпечення розвитку та розширення виробничого потенціалу пріоритетних галузей економіки регіону;

5) підвищення конкурентоспроможності промислової продукції регіону на внутрішньому та зовнішньому ринках, впровадження сучасних ресурсо- та енергозберігаючих технологій і обладнання;

6) сертифікація систем управління якістю та систем управління безпечністю харчової продукції на підприємствах області.

Критерії досягнення:

зростання обсягів виробництва промислової продукції на 3% у порівнянні з очікуваними показниками 2023 року;

прогнозований обсяг реалізованої промислової продукції у 2024 році становитиме 34 млрд гривень, що на 3,4% більше очікуваного показника 2023 року.

Відповідальні за виконання: департамент економічного розвитку і торгівлі обласної військової адміністрації, ДП „Тернопільстандартметрологія”, Тернопільська торгово-промислова палата, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Стратегічна ціль III: РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ**Агропромисловий комплекс**

Мета: вирішення питань продовольчої безпеки, сприяння організації виробництва високоякісної, корисної та безпечної для життя і здоров'я споживача сільськогосподарської продукції, розвитку високотехнологічного ресурсозберігаючого сільськогосподарського виробництва, стабілізації розвитку галузі тваринництва, створення сприятливих умов для просування продукції сільськогосподарських товаровиробників на внутрішні та зовнішні ринки, залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки області та подальшого розвитку виставкової діяльності, а також створення сприятливих соціальних умов для життя сільських жителів.

Завдання та заходи:

1) продовження реалізації заходів комплексної програми розвитку агропромислового комплексу Тернопільської області на 2021–2025 роки, затвердженої рішенням сесії Тернопільської обласної ради від 23 грудня 2020 року № 36;

2) впровадження 8 інвестиційних проєктів для оснащення сільгоспвиробництва новою ефективною ресурсозберігаючою технікою і технологіями з виробництва й переробки продукції для підвищення врожайності сільгоспкультур і продуктивності великої рогатої худоби та свиней;

3) збільшення обсягів виробництва конкурентноспроможної сільськогосподарської продукції та виходу продукції товаровиробників області на зовнішні ринки збуту продукції;

4) розвиток інфраструктури аграрного ринку області;

5) розвиток кредитно-фінансових механізмів підтримки сільгоспвиробників, у тому числі лізингу сільськогосподарської техніки;

6) освоєння площ ріллі, не зайнятих в обробітку, земель запасу і резерву, покращення родючості та підвищення урожайності;

7) використання передових розробок у сфері науки і техніки та впровадження нових ефективних ресурсозберігаючих технологій з метою підвищення продуктивності сільськогосподарських культур;

8) налагодження ефективної співпраці інвесторів з органами місцевого

самоврядування, спрямованої на реалізацію інвестиційних проєктів у галузі агропромислового комплексу і залучення вітчизняних та іноземних інвестицій;

9) подальший розвиток галузі тваринництва шляхом будівництва нових і реконструкції старих тваринницьких комплексів та виведення нових високопродуктивних генотипів сільськогосподарських тварин;

10) розвиток органічного виробництва;

11) створення кластерів з метою об'єднання дрібних виробників сільськогосподарської продукції та запровадження власної переробки;

12) розвиток сільськогосподарського дорадництва.

Критерії досягнення:

зростання обсягів виробництва валової продукції сільського господарства в усіх категоріях господарств на 0,1% до 26270,2 млн гривень;

збільшення валового збору зернових культур на 0,1% до 2722,2 тис. тонн, цукрових буряків на 0,4% до 1328,6 тис. тонн, овочів на 0,1% до 250,6 тис. тонн, картоплі на 0,3% до 967,1 тис. тонн;

зростання виробництва молока на 0,3% до 495,5 тис. тонн;

зростання виробництва яєць на 0,6% до 535,6 млн штук.

Відповідальні за виконання: департамент агропромислового розвитку обласної військової адміністрації, суб'єкти господарювання, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування.

III. ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ПРОГРАМИ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ЕКОНОМІЧНОГО, СОЦІАЛЬНОГО І КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ НА 2024 РІК

Фінансове забезпечення реалізації Програми здійснюватиметься в межах бюджетних призначень державного та місцевих бюджетів, інших джерел фінансування, що не суперечать чинному законодавству.

Обсяг бюджетних асигнувань, спрямованих на реалізацію Програми, визначається відповідними радами при затвердженні бюджетів усіх рівнів.

Пропонується акумулювати фінансові ресурси на реалізацію пріоритетних напрямів, визначених Стратегією розвитку Тернопільської області на 2021–2027 роки та планом заходів з її реалізації (зі змінами), з усіх джерел, у тому числі через фінансування відповідних регіональних цільових програм.

Перелік регіональних цільових програм (як складових Програми) систематизовано в додатку 2 до Програми.

IV. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ, РЕАЛІЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ ПРОГРАМИ

Забезпечення реалізації Програми передбачається шляхом поетапного та якісного виконання виконавцями пріоритетних завдань і заходів.

Заходи Програми передбачають удосконалення існуючих та формування нових механізмів, які забезпечуватимуть виконання мети і завдань Програми на 2024 рік та середньострокову перспективу. Основними виконавцями заходів Програми є: структурні підрозділи обласної військової адміністрації, районні військові адміністрації, органи місцевого самоврядування, територіальні органи центральних органів виконавчої влади, суб'єкти господарювання, які діють на території області.

Виконання пріоритетних напрямів та завдань Програми забезпечують структурні підрозділи обласної військової адміністрації спільно з районними військовими адміністраціями, органами місцевого самоврядування та територіальними органами центральних органів виконавчої влади.

V. КОНТРОЛЬ ЗА ПРОЦЕСОМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

Тернопільська обласна військова адміністрація визначає першочерговість виконання заходів з урахуванням пріоритетних напрямів Програми і наявності фінансових та інших ресурсів.

Механізм реалізації заходів та контроль за виконанням Програми передбачає моніторинг виконання основних показників і заходів та підготовку розпорядчих документів начальника обласної військової адміністрації з питань виконання пріоритетних завдань і заходів Програми.

Координацію та контроль за процесом реалізації Програми здійснює департамент економічного розвитку і торгівлі обласної військової адміністрації.

Тернопільська обласна військова адміністрація за підсумками 2024 року готує звіт про виконання та реалізацію заходів Програми в установленому порядку.

**Директор департаменту економічного
розвитку і торгівлі військової адміністрації**

Галина ВОЛЯНИК

Христина Кузишин

Додаток 1
до Програми соціально-економічного та культурного розвитку Тернопільської області на 2024 рік (розділ І)

**ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ
ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ТА КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2024 РІК**

Показники	Одиниця виміру	2022 рік	2023 рік		2024 рік	
			Очікуване	% до 2022 року	Прогноз	% до очікуваного показника 2023 року
Індекс промислового виробництва	%	86,2	102,3	х	103,0	х
Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) без ПДВ і акцизу	млн гривень	31267,1	32913,8	105,3	34048,7	103,4
Обсяг валової продукції сільського господарства по всіх категоріях господарств (у постійних цінах 2016 р.) – усього,	млн гривень	26217,8	26244,0	100,1	26270,2	100,1
в тому числі:						
сільськогосподарських підприємствах	млн гривень	17793,1	17817,0	100,1	17836,7	100,1
господарствах населення	млн гривень	8424,7	8427,0	100,0	8433,5	100,1
Обсяг валової продукції сільського господарства на одну особу	гривень	25660,9	25686,6	100,1	25712,3	100,1
Обсяг виробництва сільськогосподарської продукції в натуральному виразі всіма категоріями господарств:						
зернові культури	тис. тонн	2642,6	2719,7	103,0	2722,2	100,1
цукрові буряки	тис. тонн	1204,0	1323,4	109,9	1328,6	100,4
картопля	тис. тонн	964,5	964,6	100,0	967,1	100,3
овочі (відкритого ґрунту)	тис. тонн	247,0	250,3	101,3	250,6	100,1

Показники	Одиниця виміру	2022 рік	2023 рік		2024 рік	
			Очікуване	% до 2022 року	Прогноз	% до очікуваного показника 2023 року
молоко	тис. тонн	493,7	493,9	100,0	495,5	100,3
м'ясо	тис. тонн	104,6	103,5	99,0	103,5	100,0
яйця	млн штук	479,5	532,4	111,0	535,6	100,6
Індекс будівельної продукції	%	76,2	103,1	x	103,9	x
Загальна площа житла, введеного в експлуатацію за рахунок усіх джерел фінансування	тис. м ²	183,1	394,2	215,3	388,5	98,6
Обсяг капітальних інвестицій за рахунок усіх джерел фінансування	млн гривень	6146,4	6546,4	106,5	6762,1	103,3
Обсяг прямих іноземних інвестицій	млн дол. США	68,4	68,5	100,1	68,6	100,1
Зовнішньоторговельний оборот товарами,	млн дол. США	1298,7	1402,6	108,0	1540,1	109,8
у тому числі:						
експорт	млн дол. США	780,5	835,1	107,0	918,6	110,0
імпорт	млн дол. США	518,2	567,5	109,5	621,5	109,5
Чисельність суб'єктів господарювання на 10 тис. населення	осіб	385 (очікуване)	389	101,0	394	101,3
Надходження до бюджетів усіх рівнів від діяльності малого підприємництва	млн гривень	2849,4	4400	154,4	4650	105,7
Середньорічна чисельність наявного населення	тис. осіб	1021,3	1010,8	98,9	859,2	85,0
Фонд оплати праці штатних працівників	млн гривень	20638,2	22528,2	109,2	23204,1	103,0
Чисельність безробітних (за методологією Міжнародної організації праці)	тис. осіб	48,9	47,5	97,1	46,5	97,9
Середньомісячна зарплата штатних працівників	гривень	13115	14610	111,4	15120	103,5
Доходи місцевих бюджетів (без трансфертів із державного бюджету)	млн гривень	8099,9	9039,5	111,6	7634,3	84,5

Показники	Одиниця виміру	2022 рік	2023 рік		2024 рік	
			Очікуване	% до 2022 року	Прогноз	% до очікуваного показника 2023 року
Видатки місцевих бюджетів	млн гривень	11956,4	15220,3	127,3	11614,8	76,3
Охоплення дітей (від трьох до шести років) закладами дошкільної освіти (у % до кількості дітей відповідного віку)	%	97,0	100,0	x	100,0	x
Забезпеченість населення стаціонарними ліжками на 10 тис. осіб	одиниць	71,6	71,0	99,2	70,5	99,3
Забезпеченість лікарями загальної практики – сімейної медицини на 10 тис. населення	осіб	5,0	5,0	100,0	5,0	100,0
Площа природно-заповідного фонду	га	123,87	149,71	120,9	158,51	105,9

Додаток 2
до Програми соціально-економічного
та культурного розвитку
Тернопільської області на 2024 рік
(розділ II)

**Перелік регіональних програм, запропонованих для фінансування з
обласного бюджету в 2024 році***

№ з/п	Назва програми	Дата і номер рішення обласної ради/ розпорядження начальника обласної військової адміністрації	Розробник програми/ відповідальний виконавець
Охорона здоров'я			
1.	Обласна програма розвитку та підтримки комунальних закладів охорони здоров'я Тернопільської обласної ради на 2024-2026 роки	розпорядження від 05.12.2023 № 692/01.02-01	департамент охорони здоров'я обласної військової адміністрації
2.	Обласна комплексна програма „Здоров'я населення Тернопільської області” на 2022-2026 роки	рішення від 10.11.2021 № 373 (із змінами, внесеними розпорядженнями від 05.12.2022 № 851/01.02-01, від 17.02.2023 № 75/01.02-01, від 07.03.2023 № 111/01.02-01, від 02.06.2023 № 288/01.02-01)	департамент охорони здоров'я обласної військової адміністрації
3.	Обласна програма підтримки та розвитку патронажної служби в Тернопільській області на 2022-2026 роки	рішення від 10.11.2021 № 375 (із змінами, внесеними розпорядженням від 20.12.2023 № 728/01.02-01)	департамент охорони здоров'я обласної військової адміністрації/ Тернопільська обласна організація Товариства Червоного Хреста України
4.	Обласна програма протидії шкідливим звичкам, формування тверезого і здорового способу життя	рішення 10.11.2021 № 372	Тернопільська обласна рада, управління молоді, спорту та іміджевих проєктів обласної

	серед дітей та молоді Тернопільської області на 2021-2025 роки		військової адміністрації
Соціальний захист населення			
5.	Обласна програма „Ветеран” на 2020-2024 роки	рішення від 28.11.2019 № 1506 (із змінами від 13.04.2020 № 1597, 17.03.2021 № 125, 18.05.2022 № 473, 22.03.2023 № 718)	департамент соціального захисту населення обласної військової адміністрації
6.	Обласна програма підтримки осіб, які брали участь в антитерористичній операції, операції Об’єднаних сил, членів сімей осіб, загиблих під час проведення антитерористичної операції та операції Об’єднаних сил, членів сімей Героїв Небесної Сотні, постраждалих учасників Революції Гідності на 2020-2024 роки	рішення від 28.11.2019 № 1507 (із змінами від 17.03.2021 № 126, 26.05.2021 № 181, розпорядження від 16.06.2022 № 358/01.02-01, від 10.09.2022 № 657/01.02-01, від 12.10.2022 № 730/01.02-01, від 02.12.2022 № 839/01.02-01, від 10.03.2023 № 121/01.02-01, від 19.07.2023 № 379/01.02-01, від 04.10.2023 № 550/01.02-01)	департамент соціального захисту населення обласної військової адміністрації
7.	Обласна комплексна соціальної підтримки малозахищених верств населення „Турбота” на 2021-2025 роки	рішення від 11.11.2020 № 1741 (із змінами від 26.05.2021 № 180, 10.11.2021 № 366, 18.05.2022 № 482, 26.08.2022 № 539, розпорядження від 14.08.2023 № 443/01.02-01, 30.11.2023 № 836)	департамент соціального захисту населення обласної військової адміністрації
8.	Обласна комплексна підтримки внутрішньо переміщених осіб в Тернопільській області на 2023-2025 роки	розпорядження від 19.07.2023 № 380/01.02-01 (із змінами, внесеними розпорядженням	департамент соціального захисту населення обласної військової адміністрації

		від 30.10.2023 № 615/01.02-01)	
9.	Обласна програма вшанування українців, постраждалих у XX столітті внаслідок окупаційних режимів, Героїв Небесної Сотні, учасників російсько-української війни у XXI столітті на 2023-2026 роки	розпорядження від 17.11.2022 № 812/01.02-01	управління інформаційної політики та комунікацій з громадськістю обласної військової адміністрації
10.	Обласна програма зі створення безбар'єрного простору в Тернопільській області на 2021-2025 роки	рішення від 26.05.2021 № 188 (із змінами, внесеними розпорядженням від 04.04.2023 № 179/01.02-01)	департамент архітектури, містобудування, житлово-комунального господарства та енергозбереження обласної військової адміністрації
Фізична культура і спорт, підтримка молоді та захист прав дітей			
11.	Обласна програма кредитування молодіжного житлового будівництва в Тернопільській області на 2023-2026 роки	розпорядження від 29.10.2022 № 759/01.02-01 (із змінами, внесеними розпорядженням від 26.10.2023 № 604-од/01.02-01)	департамент архітектури, містобудування, житлово-комунального господарства та енергозбереження обласної військової адміністрації
12.	Обласна цільова програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2021-2025 роки	рішення від 23.12.2020 № 40	управління молоді, спорту та іміджевих проєктів обласної військової адміністрації
13.	Обласна цільова програма розвитку пластового руху на 2021-2025 роки	рішення від 17.03.2021 № 120	управління молоді, спорту та іміджевих проєктів обласної військової адміністрації
14.	Обласна програма запобігання соціальному сирітству, подолання дитячої безпритульності і бездоглядності на 2022-2024 роки	рішення від 10.11.2021 № 378	служба у справах дітей обласної військової адміністрації
15.	Обласна програма забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа на 2022-2024 роки	рішення від 10.11.2021 № 377	служба у справах дітей обласної військової адміністрації

16.	Обласна програма утримання та розвитку Тернопільського обласного комунального дитячого будинку для дітей шкільного віку на 2023-2025 роки	розпорядження від 14.02.2023 № 69/01.02-01	служба у справах дітей обласної військової адміністрації
17.	Обласна цільова програма „Молодь Тернопільщини” на 2021-2025 роки”	рішення від 26.05.2021 № 184	управління молоді, спорту та іміджевих проєктів обласної військової адміністрації
18.	Обласна цільова соціальна програма оздоровлення та відпочинку дітей на період до 2025 року	рішення від 10.11.2021 № 370	управління молоді, спорту та іміджевих проєктів обласної військової адміністрації
19.	Обласна комплексна програма підтримки сім'ї, запобігання домашньому насильству та протидії торгівлі людьми на період до 2025 року	рішення від 26.05.2021 № 185 (із змінами від 18.08.2021 № 300, розпорядження від 06.04.2023 № 181/01.02-01, від 12.08.2023 № 441/01.02-01)	управління молоді, спорту та іміджевих проєктів обласної військової адміністрації/ департамент соціального захисту населення обласної військової адміністрації
20.	Обласна програма розвитку футболу в Тернопільській області на 2021-2024 роки	рішення від 17.03.2021 № 134	управління молоді, спорту та іміджевих проєктів обласної військової адміністрації
21.	Обласна програма розвитку олімпійського руху в Тернопільській області на 2023-2026 роки	розпорядження від 26.09.2022 № 685/01.02-01	управління молоді, спорту та іміджевих проєктів обласної військової адміністрації
22.	Обласна цільова програма розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року	рішення від 10.11.2021 № 379 (із змінами, внесеними розпорядженням від 14.12.2023 № 716/01.02-01)	управління молоді, спорту та іміджевих проєктів обласної військової адміністрації
Розвиток територіальних громад			
23.	Обласна програма розвитку місцевого самоврядування в Тернопільській області на 2024-2028 роки	рішення від 30.11.2023 № 837	Тернопільська обласна рада
Розвиток системи надання адміністративних послуг			
24.	Обласна програма розвитку та підтримки сфери надання	розпорядження від 06.05.2023	департамент економічного розвитку і

	адміністративних послуг у Тернопільській області на 2023-2027 роки	№ 238/01.02-01 (із змінами, внесеними розпорядженням від 23.06.2023 № 332/01.02-01)	торгівлі обласної військової адміністрації
Освіта і наука			
25.	Обласна програма фінансової підтримки та розвитку державного навчального закладу „Тернопільський професійний коледж з посиленою військовою та фізичною підготовкою” щодо підготовки фахівців для професійного кадрового забезпечення Збройних Сил України та силових структур України на 2021-2025 роки	рішення від 25.09.2020 № 1670	департамент освіти і науки обласної військової адміністрації
26.	Обласна програма впровадження Української Хартії вільної людини в навчальних закладах Тернопільської області на 2021-2024 роки	рішення від 23.12.2020 № 34 (із змінами від 22.08.2023 № 753)	департамент освіти і науки обласної військової адміністрації
27.	Обласна програма популяризації знань з історії України та Тернопільщини через сучасні цифрові онлайн-ресурси на 2021-2025 роки	рішення від 17.03.2021 № 118	департамент освіти і науки обласної військової адміністрації
28.	Обласна програма розвитку та функціонування української мови у Тернопільській області на 2023-2027 роки	розпорядження від 05.12.2022 № 846/01.02-01 (із змінами, внесеними розпорядженням від 22.03.2023 № 719)	управління інформаційної політики та комунікацій з громадськістю обласної військової адміністрації
29.	Обласна програма забезпечення розвитку освіти в Тернопільській області на період 2021-2024 років	рішення від 18.08.2021 № 285 (із змінами, внесеними розпорядженнями від 08.12.2022 № 875/01.02-01, від 08.03.2023 № 114/01.02-01, від 10.05.2023	департамент освіти і науки обласної військової адміністрації

		№ 244/01.02-01, від 29.09.2023 № 533/01.02-01)	
30.	Обласна програма „Дітям Тернопільщини – якісне і безпечне харчування” на 2021-2024 роки	рішення від 18.08.2021 № 290 (із змінами, внесеними розпорядженнями від 04.04.2023 № 176/01.02-01, від 05.07.2023 № 348/01.02-01, від 13.10.2023 № 580/01.02-01)	департамент освіти і науки обласної військової адміністрації
Культура			
31.	Обласна програма розвитку та підтримки фінансово-господарської діяльності комунального підприємства Тернопільської обласної ради „Тернопільський обласний центр дозвілля „Терноцвіт” на 2024-2027 роки”	розпорядження від 30.10.2023 № 619/01.02-01	департамент культури та туризму обласної військової адміністрації
32.	Обласна програма збереження культурної спадщини Тернопільської області на 2021-2025 роки	рішення від 17.03.2021 № 131 (із змінами, внесеними розпорядженням від 14.06.2023 № 318/01.02-01)	департамент культури та туризму обласної військової адміністрації
33.	Обласна програма розвитку кінематографії та забезпечення кінообслуговування населення Тернопільської області на 2022-2026 роки	рішення від 10.11.2021 № 374	департамент культури та туризму обласної військової адміністрації
34.	Обласна програма сприяння розвитку громадянського суспільства у Тернопільській області на 2024-2026 роки	розпорядження від 01.12.2023 № 689/01.02-01	управління інформаційної політики та комунікацій з громадськістю обласної військової адміністрації
35.	Обласна програма розвитку видавничої справи та інформаційного простору у Тернопільській області на 2021-2024 роки	рішення від 23.12.2020 № 43 (із змінами від 18.08.2021 № 286)	управління інформаційної політики та комунікацій з громадськістю обласної військової адміністрації

Житлово-комунальне господарство			
36.	Обласна комплексна програма енергоефективності та енергозбереження на 2021-2024 роки	рішення від 17.03.2021 № 124	департамент архітектури, містобудування, житлово-комунального господарства та енергозбереження обласної військової адміністрації
37.	Обласна програма „Питна вода Тернопілля” на 2021-2025 роки	рішення від 26.05.2021 № 186	департамент архітектури, містобудування, житлово-комунального господарства та енергозбереження обласної військової адміністрації
Захист населення і територій			
38.	Обласна програма захисту населення і територій Тернопільської області від надзвичайних ситуацій на 2023-2027 роки	розпорядження від 06.12.2022 № 853/01.02-01 (із змінами, внесеними розпорядженнями від 25.05.2023 № 267/01.02-01, від 19.07.2023 № 382/01.02-01, від 28.08.2023 № 466/01.02-01, від 12.09.2023 № 500/01.02-01, від 22.11.2023 № 669/01.02-01)	департамент з питань оборонної роботи, цивільного захисту населення та взаємодії з правоохоронними органами обласної військової адміністрації
39.	Обласна програма забезпечення постійної готовності системи управління Тернопільської області до функціонування в умовах особливого періоду на 2022-2027 роки	рішення від 10.11.2021 № 371 (із змінами, внесеними розпорядженнями від 10.08.2022 № М-24/ДСК, від 21.11.2022 № М-26/ДСК, від 27.11.2023 № М-63/ДСК)	відділ мобілізаційної роботи апарату обласної військової адміністрації
40.	Обласна програма сприяння 2 батальйону військової частини 3002 Національної гвардії України у виконанні службово-бойових завдань на	рішення від 15.02.2022 № 444 (із змінами, внесеними розпорядженнями	департамент з питань оборонної роботи, цивільного захисту населення та взаємодії з правоохоронними

	2022-2024 роки	від 12.07.2022 № 412/01.02-01, від 20.03.2023 № 131/01.02-01)	органами обласної військової адміністрації / військова частина 3002 Національної гвардії України
41.	Обласна програма сприяння територіальній обороні в Тернопільській області на 2022-2024 роки	рішення від 15.02.2022 № 443 (із змінами, внесеними розпорядженнями від 29.09.2022 № 691/01.02-01, від 15.11.2022 № 808/01.02-01)	департамент з питань оборонної роботи, цивільного захисту населення та взаємодії з правоохоронними органами обласної військової адміністрації / військова частина А7033; КУ ТОР „Тернопільський обласний центр сприяння територіальній обороні”
42.	Обласна програма сприяння поліції у підвищенні рівня безпеки громадян на території Тернопільської області на 2021-2025 роки	рішення від 17.03.2021 № 133 (із змінами, внесеними розпорядженнями від 30.12.2022 № 953/01.02-01, від 07.02.2023 № 44/01.02-01, від 21.04.2023 № 207/01.02-01, від 01.06.2023 № 282/01.02-01, від 11.07.2023 № 370/01.02-01, від 05.08.2023 № 433/01.02-01, від 07.09.2023 № 494/01.02-01, від 09.10.2023 № 558/01.02-01)	департамент з питань оборонної роботи, цивільного захисту населення та взаємодії з правоохоронними органами обласної військової адміністрації / Головне управління Національної поліції в Тернопільській області
43.	Обласна програма сприяння управлінню патрульної поліції в Тернопільській області Департаменту патрульної поліції на 2021-2024 роки	рішення від 18.08.2021 № 292	департамент з питань оборонної роботи, цивільного захисту населення та взаємодії з правоохоронними органами обласної військової адміністрації / управління патрульної поліції в Тернопільській

			області Департаменту патрульної поліції
Охорона навколишнього природного середовища			
44.	Обласна програма охорони навколишнього природного середовища в Тернопільській області на 2021-2027 роки	рішення від 03.02.2021 № 58 (із змінами від 10.11.2021 № 367, розпорядження від 28.04.2022 № 240/01.02-01, від 28.09.2022 № 690/01.02-01, від 01.12.2022 № 833/01.02-01, від 02.02.2023 № 39/01.02-01, від 29.03.2023 № 161/01.02-01, від 30.06.2023 № 342/01.02-01, від 20.10.2023 № 590/01.02-01, від 09.11.2023 № 639/01.02-01, від 29.11.2023 № 680/01.02-01)	управління екології та природних ресурсів обласної військової адміністрації
45.	Обласна програма розвитку водного господарства та водно-екологічного оздоровлення природного середовища Тернопільської області на 2022-2024 роки	рішення від 10.11.2021 № 353 (із змінами, внесеними розпорядженням від 07.03.2023 № 112/01.02-01)	управління екології та природних ресурсів обласної військової адміністрації, Регіональний офіс водних ресурсів у Тернопільській області
46.	Обласна програма державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря зони „Тернопільська” на 2022-2025 роки	розпорядження від 10.05.2022 № 278/01.02-01 (із змінами, внесеними розпорядженнями від 08.12.2022 № 872/01.02-01, від 29.11.2023 № 681/01.02-01)	управління екології та природних ресурсів обласної військової адміністрації
47.	Обласна програма охорони, захисту, використання та відновлення лісів Тернопільщини на 2022- 2026 роки	розпорядження від 15.06.2022 № 355/01.02-01	управління екології та природних ресурсів, обласної військової адміністрації, обласне управління лісового та

			мисливського господарства
Розвиток підприємництва			
48.	Обласна програма розвитку малого і середнього підприємництва на 2021-2027 роки	рішення від 23.12.2020 № 41 (із змінами від 17.03.2021 № 121, 10.11.2021 № 364, розпорядження від 16.02.2023 № 72/01.02-01, від 25.05.2023 № 269/01.02-01, від 07.12.2023 № 700/01.02-01)	департамент економічного розвитку і торгівлі обласної військової адміністрації
Туризм та рекреація			
49.	Обласна програма розвитку туризму в Тернопільській області на 2021-2025 роки	рішення від 23.12.2020 № 44 (із змінами від 18.08.2021 № 294)	департамент культури та туризму обласної військової адміністрації
Зовнішньоекономічна діяльність			
50.	Обласна програма міжнародного співробітництва Тернопільської області на 2024-2027 роки	розпорядження від 04.10.2023 № 551/01.02-01	управління міжнародного економічного співробітництва та інвестиційних проєктів обласної військової адміністрації
Дорожня інфраструктура, транспорт та зв'язок			
51.	Обласна програма розвитку автомобільних доріг загального користування місцевого значення та дорожнього господарства на 2024 рік	розпорядження від 05.12.2023 № 693/01.02-01	департамент капітального будівництва обласної військової адміністрації
52.	Обласна програма розвитку та підтримки Тернопільського обласного комунального підприємства „Фірма „Тернопільавіаавто-транс” на 2023-2025 роки	розпорядження від 29.03.2023 № 160/01.02-01	управління розвитку інфраструктури обласної військової адміністрації / Тернопільське обласне КП „Фірма „Тернопіль-авіаавтотранс”
Зв'язок, цифровий розвиток та цифровізація			
53.	Регіональна програма інформатизації „Цифрова Тернопільщина” на 2022-2024 роки	рішення від 10.11.2021 № 376 (із змінами від 15.12.2021 № 438, розпорядження від 13.06.2022	департамент цифрової трансформації обласної військової адміністрації

		№ 348/01.02-01, від 28.02.2023 № 91/01.02-01, від 01.06.2023 № 283/01.02-01, від 10.10.2023 № 560/01.02-01, від 06.12.2023 № 699/01.02-01)	
Сільське господарство			
54.	Обласна комплексна програма розвитку агропромислового комплексу Тернопільської області на 2021-2025 роки	рішення від 23.12.2020 № 36	департамент агропромислового розвитку обласної військової адміністрації
55.	Обласна програма збільшення площ посадки та насадування обсягів виробництва плодів і ягід у Тернопільській області в 2011-2025 роках	рішення від 14.04.2011 № 1155 (із змінами від 04.12.2014 № 1845)	департамент агропромислового розвитку обласної військової адміністрації
56.	Обласна програма розвитку рибного господарства Тернопільської області на період до 2030 року	розпорядження від 28.07.2023 № 390/01.02-01 (із змінами, внесеними розпорядженням від 19.12.2023 № 718/01.02-01)	департамент агропромислового розвитку обласної військової адміністрації/Управління Державного агентства меліорації та рибного господарства у Тернопільській області
Інше			
57.	Обласна цільова програма індивідуального житлового будівництва на селі „Власний дім” на 2021-2025 роки	рішення від 23.12.2020 № 37 (із змінами від 18.05.2022 № 477, розпорядження від 20.09.2022 № 673/01.02-01, від 28.07.2023 № 389/01.02-01)	департамент агропромислового розвитку обласної військової адміністрації/державна установа „Тернопільський обласний фонд підтримки індивідуального житлового будівництва на селі”
58.	Обласна програма підготовки та проведення заходів з відзначення державних, регіональних та професійних свят, ювілейних дат та інших заходів, заохочення за заслуги перед	розпорядження від 05.12.2023 № 695/01.02-01	Тернопільська обласна військова адміністрація

	Тернопільською областю на 2024-2026 роки		
59.	Обласна програма підтримки органів державної влади на 2024-2026 роки	розпорядження від 05.09.2023 № 482/01.02-01	Тернопільська обласна військова адміністрація
60.	Обласна програма підтримки стабільної роботи Головного управління Державної казначейської служби України у Тернопільській області з питань забезпечення обслуговування бюджетів, розпорядників та одержувачів бюджетних коштів на 2023-2025 роки	розпорядження від 03.02.2023 № 41/01.02-01 (із змінами, внесеними розпорядженням від 10.10.2023 № 559/01.02-01)	департамент цифрової трансформації обласної військової адміністрації / Головне управління Державної казначейської служби України у Тернопільській області
61.	Обласна програма розвитку архівної справи у Тернопільській області на 2022-2024 роки	розпорядження від 06.06.2022 № 329/01.02-01	Державний архів Тернопільської області
62.	Обласна програма підтримки фінансово-господарської діяльності комунального підприємства „Тернопільський інформаційно-аналітичний центр” Тернопільської обласної ради на період 2021-2024 років	рішення від 18.08.2021 № 301	департамент цифрової трансформації обласної військової адміністрації / комунальне підприємство „Тернопільський інформаційно-аналітичний центр”
63.	Обласна програма підтримки фінансово-господарської діяльності підприємств та установ спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Тернопільської області на 2022-2024 роки	рішення від 15.12.2021 № 432 (із змінами від 15.02.2022 № 442, від 26.08.2022 № 573 розпорядження від 14.12.2022 № 881/01.02-01, від 13.02.2023 № 65/01.02-01, від 17.07.2023 № 376/01.02-01)	Тернопільська обласна рада
64.	Обласна програма надання фінансової підтримки управлінню з експлуатації майнового комплексу Тернопільської обласної ради на 2022-2024 роки	рішення від 15.12.2021 № 429 (із змінами від 21.12.2022 № 662 розпорядження від 22.08.2023 № 456/01.02-01, від 28.11.2023 № 675/01.02-01)	Тернопільська обласна рада / управління з експлуатації майнового комплексу Тернопільської обласної ради

65.	Обласна програма створення страхового фонду документації Тернопільської області на 2023-2027 роки	розпорядження від 07.04.2023 № 5 ДСК (із змінами, внесеними розпорядженням від 12.09.2023 № 18 ДСК)	Державний архів Тернопільської області / департамент з питань оборонної роботи, цивільного захисту населення та взаємодії з правоохоронними органами обласної військової адміністрації / Західний регіональний центр страхового фонду документації
-----	---	---	--

* Перелік програм може доповнюватись у встановленому порядку

Фінансування регіональних цільових програм відбуватиметься у порядку та обсягах, передбачених обласним бюджетом на 2024 рік.